Brenner,

Junle-frögd

HELSINGIN YLIOPISTON KIRJASTO
KOTIMAINEN
osasto

GAUDIUM CHRISTIANUM

Thet är:

Christenhetenes allmenne

Juule-Frögd

öfwer

Wårs Herres och Frelsares

JESU CHRISTI

Frögde- och Nåderyke Födelse

Hwar medh alle Christrogne Menniskior/ så wäl i gemeen som i synnerheet/ både i lijff och dödh/ sigh hafwa at hugna och frögda

Aff åthskillige lärde Måns andechtige Meditationibus och Skrijffter sammandragen/ och i ordning ståtl och skriffwen/

Vthaff

JACOBO H. BRENNERO,

Croneb. in Bothn. Orientali Past.

Esa. 9: 6.

Ty oss är födt ett Barn/ en Son är oss giffwen.

Tryckt i Åbo/ aff PETRO HANSONIO

åhr 1666.

Jac. Haeggman.

Tyen Stormächtigste/ Högborne Förste och HERRE/ HER

CARL then XI.

Sweriges Götes och wendes Konung/ Stoorfurste til Finland/ Hertigh vthi Skåne/ Estland/ Lyfland/ Carelen/ Brehmen/ Verden/ Stetin-Pommern/ Caßuben och Wenden/ Furste til Rügen/ Herre öfwer Ingermanland och Wißmar. Så och Phalß Grefwe widh Rein i Beyern/ til Gulich/ Clewe och Bergen Hertig. rc.

Minom aldranådigste Konung och HERRE

Nåde och fridh aff Gudh Fadher genom wär Nyfödde Fridhförste Jesum Christum i then Helige Anda/ etc.

Aldra underdänigast och ödmiukeligast önskandhe.

Stoormächtigste Konung/
Nådranädigste Herre.

IBland alla the frögder/ som een Menniskia sigh har i werlden göör/ så är wäl ingen större (nembligen af them som tydernes omskifftelse oß tilbår) än then wij fatta aff then frögdhefulle Juulehög-tydh: Tå wij then hugnelige och Nådertyke wår Herres och Frelsares Jesu Christi Födelse gudeligen betrachte. Ty här frögda sigh icke allena the gamble och förständige/ vthan och the vnge/ och til en deel oförständige/ jaa thetta Juulehögtydes nampnet hafwer en synnerligh hugnad och glädie medh sigh/ så at man ther aff allena kan vpwäckias til en synnerlig och

inner-

innerligh frögd/ hwilket wisserligen är then H. Andes wärkan/ som thetta i hwariom och enom Christrogen/ aff hwadh stånd/ wilkor/ älder/ ꝛc. han wara kan/ vpwäcker.

Stoor/ och öfwermåttan stoor är thenne innerlige och andelige frögden/ enär nu then vthwärtes och lekamlige frögden/ then wij dageligen åthniuta/ ther til lägges/ så blifwer then så myckit större/ stadigare och lyka som oförryckt och oturberat. Ty oansedt then andelige frögden/ then wij aff wår Herres och Frelsares nådertyke födelse hämpta/ borde i oß nederdämpa all werdzlig ängest och qwyda/ at wij frögdeligen

Psal:30. v:12. deligen säja skulle: Herre tu haswer förwädlat mig min klagan vthi frögd. Men så kan doch wår Menniskligе swagheet intet länge döllia sigh/ eller dämpas/ at hon ju sigh icke insmyger/ inspäder olust och beblandar glädien med ängest/ at thet blifwer en förhindrat/ och medh wederwärdigheet beblandat glädhie. Hwarföre synes thet gudeligen wara begynt/ at hwar och en effter wilkor och ämne/ til Juulehögtijden något för sigh laga låter/ ther medh han kan i Herrans fruchtan sigh wederqäcka/ och lyka såsom bortglöma eller sättia affsijdes thet honom

eliest

eliest kunde aff hwariehanda orsaak qwällia.

När wij uthi wårt K. Fädernes Land oß til sinnes föra the stoora wälgerningar/ som Gudh aff sin outhsäjelige godheet mildeligen oß in til närwarande tijdh hafwer låtit wederfaras/ hafwe wij wisserligen orsaak at uthbrista medh then Helige David: Lofwa Gudh min Siäl/ och förgåt icke hwadh gott han migh giordt hafwer. Jaa wij måste bekänna: at wij äre förringa

Psal. 103: v. 2.

Gen 32: v. 10.

ringa til all then barmhertigheet och till all then trooheet som han med oß giordt hafwer.

Nu är ibland andra Herrans stoora wälgerningar/ och thenna ganska högt at æstimera/ at hans Gudomelige Almacht/ en Nådigh/ Mildh och Gudfruchtig Styrwerhet oß beskärer/

1. Tim. 2. 2. och oß under then lefwa låter i rooligheet och ett stilla lefwerne.

Hwilken är ibland oß Sweriges inbyggiare/ som icke sigh högeligen gläder/ hugnar och

frögdar/

frögdar / när han hörer E. Kongl. May:tt (hwilken aff Gudi / oß til tröst och förswar vthaff then stoora Gustavianske Familia lämnat är) wäxa til / och som thet liufliga om Samuel läses / at Herren är medh E. Kongl. May:tt at E. Kongl. May:tt må såsom Salomo aff Nathan kallas Jedidja / liuflig och HErrans Elskelighe. 1. Sam: 3. v. 19. 2. Sam. 12: v. 25.

Gläder nu sigh en rättsinnigh Patriot, detta hörandes / O huru myckit mehra then som medh sin ögon seer E. Kongl. May:ts liuflige Ansichte / och kan samma rychte bekräffta

medh

medh förfarenheten / som E. Kongl. May:ts ringaste och underdänigste Tienare jag mig högeligen frögdat och aff hierta hugnat häfwer / i thet migh och then lycksaligheten wederfaren är / at iagh några reesor E. Kongl. May:ts bläda och alla Kongl. dygders vthtolckande Ansichte seedt och åskodat häfwer; hwilket liuflige åtänckiande migh och beweker och skyldigst pålägger / för desse eenfaldige meditationer om thenna aldraliufligeste materia, nemligen om wår Herres och Frelsares Nädertyke Födelse / E. Kongl. May:ts höga nampn at föresättia: och såsom thet aff underdänigste tilförsicht til E. Kongl. May:ts stoo-

ra

ra vnnest och mildheet skedt är/ så beder iagh vthi diupeste vnderdånigheet/ at E. Kongl. May:tt aff anseende til thenne hårlige Materien, thena ringa pappers præsentering aldranådigeste ansee/ och strenæ loco vptaga/ werckeligen beskydda/ och migh sin ringaste vnderfäte/ doch ouphörige förebidiare/ medh höghs Kongl. Gunst och Mildhet omfatta wille. E. K. May:tt under thens högstes gudomlige protection til all önskeligh tilwäxt/ ett stilla och roligit Regemente och alskönsta lycksalighet tag troligst befaller.

Dat. Croneby vthi Österbotn den 1. Decemb. A. 1666.

E. Kongl. May:ts

Vnderdånigeste

JACOBUS BREN:

VIRO
Reverendo & Eximio,
DN. JACOBO BRENNERO,
Præposito & Pastori Cronobyensi meritissimo; Fautori, benefactori ac amico jugiter honorando.

MAxima dum fundis celsi præconia cœli,
Dumq; vigil spargis dogmata sacra Dei:
Eximium peragis Pastoris Theiologiq;
Munus, præclari Præpositiq; *simul.*
Gloria Te in terris, fama & permagna manebit,
Sedibus inde poli fulgida stella sies.

Hoc ἐξαιρέτῳ in ipso itineris procinctu gratulari volui

AXELIUS Kempe Pol. & Hist. Prof. Ord.

Quæ

QUæ Deus addixit, quæ prædixere prophetæ
Gaudia, non paucis concelebranda locis:
Gaudia quæ Christ' peperit mortalibus ampla,
Jmpiger & retulit nuncius angelicus.
Quæ Judæa tulit, repetit nunc Bothnica tellus
Voce piâ, & scriptis exprimit egregiis,
Hinc licet acclamare Tibi Fautor Reverende,
Gaudia dum calamo, voce animoq; capis,
Jngenij prodis dotesq; piosq; labores:
Unde Deo cedit laus, populoq; salus.

Sedu-

Sedulus hic Domini tenerum quia pascis ovile,
Princeps pastorum præmia digna dabit.

Faustæ acclamationis & debiti officij ergo, rudi Minervâ apposuit

IOHANNES CARLANDER,
Sch. Carlburg. Rector.

Cœleste illud animal, cui homini est nomen, à calamitatibus, quibus innumeris dum hac miseriis plena fruitur vitâ, corpus ejus infestatur, & ut littus fluctibus concutitur, aliquando liberari se sentiens, maximo exsultat gaudio, summaq; afficitur lætitiâ; non secus ac terra fœcunda, rerum omnium mater, sole post nubila ipsam revisente, frontem exporrigere videtur. Ast amabo!

quanto

quanto animi gaudio ipſum fluere oportet, cum malis etiam animam nobiliorem ſui partem infeſtantibus, per Heroa noſtrum fortiſſimũ CHRISTUM *qui Dei Patris iram mitigavit, qui Dœmonem ſuppreſſit, & iugum ejus abſtulit, qui lapſorum lacrymas ærumnasq; ſeculorum ſedavit, qui fortunatiſſimum reparatæ ſalutis initium dedit. Ejusmodi ſpirituale piarum animarum gaudium, quid ſit & in quo conſiſtat, pluribus in hoc opuſculo in lucem miſſo, Pater Reverende perſequeris. Gratulor proinde Tibi Honoratiſſime Parens, gratulor inquam, ne meo debito officio deeſſe videar, Supremum illud Majeſtatis Numen quod devotiſſimis adeo precibus, Te ad ſeram uſq; ætatem ducat incolumem, & divino ſuo fulgore animum*

nimum Tuum illustret, ut plures ejusmodi fœtus ingenij mentisq; possessiones, suo Excelso Nomini, Gloriæ, Ecclesiæ Christi emolumento, & Tibi ipsi laudi, Tuisq; solatio, posteritati consecrare queas. Vale Dilectissime Pater, Faveq;

T.m. Rev.dam Pat.tem

Usq; ad fata obsequentissimè colenti

JACOBO J. BRENNERO.

Then

Then Lustighe Israels Dichtaren Dråplighe Konungē och högdt vplyste Propheten i-bland Gudz Folck/ David.

Tå han vthi andanom Gudz Vnder och marghfalliga wålgerningar med flyt öfwerwågade/ befan han sigh med alla andra skapade Creatur/ til Gudz thens högstes åhra och loff förnemligast beredd och formerat wara; hwarföre han och affsanningenes Anda rördt / vthbrister i en alfwarligh förmaning vpwäckiandes alla Gudz skapade Creatur/ at the hans dråpeliga wärck medh Loffsiungande och prysande högdtåhra och berömma skole. förmaner så i sin 148. Psalm/ först mundum Angeli-

cum och sägher: Låfwer honom alla hans Englar/ låfwer honom all hans Häär. Ifrå mundo Angelico går han til mundũ cælestem: Låfwer honom i Himblar/ Sool/ Måna/ Skijnande Stiernor och Watn som ofwan Himmelen äro. Ther ifrå til mundum terrestrem hwilket alt han ordenteligen vpräknar/ såsom först: The fyra werldennes Elementer, Jorden/ Watnet/ Elden och Wädret/ ther effter alle oskälige Diwr vnder Himmelens Fäste/ så wäl the som vthi Watnet och på Marckenne som the ther vthi Lufftenne swäfwa/ och sidst Menniskiorna bådhe Höga och Låga/ Gamble och Vnga/ them Gudh medh en förnufftigh anda och odödeligh Siäl begåfwat hafwer/ allesamman (intet vtaff hans Guddomeligh wärck vndantagandes) måste altijdh förplichtade

wara

wara Gudz wålgerningar högeliga at berömma/ then ther all ting igenom sijn ewiga Wijsheet bådhe Skapat/ och effter Sapelsen icke såsom en Werdzligh Architectus eller Byggmastare öfwergifwit/ vtan i alla tijdher/ såsom en Alzmechtig/ Allwijs och Nådigh Conditor ac Conservator Naturæ vppehållit och i godh Ordningh stålt haffwer/ och dageliga ånnu in til werldennes ånda/ ja något ther aff i ewigheet vppehåller. Och oanseedt Gudz Anda medh tenne prosopopæja see låther alla Creatur för sijn Skapelse och conservation wara Gudhi tackskyldige/ doch såsom the icke för sigh/ vtan til Gudz åhra enkannerliga skapade åre/ och at tiåna Menniskionen til godha/ nytto/ vppehålle och förfordring; Englarna medh sin tienst och Defension, Sool/ Måna och Stier-

nor/ medh sitt Skeen och Lysande/ Elementerne medh sin synnerlige operationibus och wärkande/ Dituren medh sijn multiplication och förkofring. Så åre Menniskiorna myckit mehre plichtighe altijdh och vthan återwendo Gudh högeligen at berömma/ prijsa och loffsiunga För alla så wäl Lekamliga/ som andeliga gåfwor/ men aidramäst för Återlösningenes wärck emedan Gudh henne igenom sit allwijse och ewige Rådh vthur Diefwulens mun och Helwetes Kefftar förmedelst sijn Lijk- ewigha eendborne och elskelige Sös
Epk. 2. 4. aff Himmelen nedherstijgande/ Mandoms annammande/ Pijna och Dödh/ beslöth at vthdraga och förlossa. Hwilket sitt Wijsa och Aldrabarmhertigaste Rådslagh han straxt effter fallet publicerade, vthgaff Lyfftet och sedan the helige Patriarcher

om

om then wälsignade Qwinnonnes Sädh tydt och offta på äthskillige tydher förwissade. Samma thetta Paradysens Löffte/ Patriarchernes åstundan och Propheternas rärte grund/ är nu på thenne dagen vppå Jordenne vppenbarat wordet och i dagzliuset kommit. För sådana thens högha Helghe Trefaldigheetz wyse Rädh/ Fadrens ovthgrundeligha Barmhertigheet/ Sonsens reedhwilliga lydno/ och thens helge Andes krafftiga styrkiande/ är Mennisskian fram för alla andra wälgerningar Gudhi loff och tacksajelse plichtigh at heembära. At Mennisskian aldramäst för återlösningenne bör Gudhi tacka/ kan man aff Skapelsens och Återlösningennes wärckz jempnförande Oryggeligen beslutha: ty oanset Wärldennes skapelse och konstrüke Opificium itt Alzmech-

tigt

tigt och obegrüpeligit wärck är/ doch är thet lykwist igenom itt blott Ord och krafftigt Fiat vthi wärcket stält. Men återlösningen hafwer fast meyra kostat och icke så lätteliga affgådt i thet Gudz Son hafwer måst nederstiga aff sin högha Himmel/ blifwa Menniskia och låta sin Blodh vppå Korßens galga rinna. Såsom förthenskuld thetta wärcket thet kosteligaste/ störste och vpperste är/ så är och intet son: så egenteliga sammanbinder och förknipper then syndige Menniskian och rättfärdighe Gudhen tilsamman/ större glädie vthaff sigh födher/ mehra förwissar om Gudz Nådhe och säkrare roo giffwer Samwetet emoot Synden och alla anfächtningar. Therföre rådher oß Apostelen gladhe wara vthi Herranom/ thet är/ vthi Andanom och häpper aff Frelsarens Jesu

Gen. 1. Psal. 33. 6.

I. Tim. 3. 16.

Phil. 4. 4. Augustino: Hoc verum est gaudium,

Chri-

Christi Menniskioblifwande och Midare Embethe Frögdhas. Hwarföre och then helige Hoseas billigt lyknar Gudz Sons tilkommelse vthi Kiöttet widh en Morgonrådna/ han skal/ säger han/ komma lyka som en skön Morgonrådna/ och lyka som itt Regn; Ty lyka som Morgonrodnan åtskilier Dagh och Nat ifrå hwar andra: Altså hafwer Christus medh sin tilkommelse/ thet gambla Testamentet hwilket lyknas widh een Natt och war allenast skuggan til thet tilkommande godha/ Vphåfwit. Och vprättat itt nytt Testamente/ ther wij intet meera behielpe oß medh skuggan/ vthan hafwe sielfwa wahrelsen/ och warda igenom honom/ som är thet sanna Liuset/ vplyste til itt ewigdt Lyff.

quod superat omne, gaudium extra quod nullum verum est gaudium.

Hos. 6: 3.

Rom. 13. 12.

Heb. 10. 1.

Joh. 1. 9.

Morgonrådnan förjaghar

Tiufwar

Tiufwär och Mördare/ the gemeenliga bryta sigh inn om Nattene/ och i mörcke Skogar/ wachta effter them som reesa. Altså hafwer Jesus Christus fördrifwit the Helfwetes Tiufwar och Mördäre/ the ther wille affhända oß then ewiga Saligheetz Skatten och slåpa oß i Helfwetes affgrund. Ty genom sin Dödh hafwer han bortagit Dödzens macht och nidherlagt honom som Dödhen i wåld hadhe/ thet är/ Diefwulen. Och altså frelsat oß vthu mörkzens wåldigheet.

Hebr. 2. 14.
Col. 1. 13.

Morgonrådnan hafwer then fucht- och fruchtsamme Daggen medh sigh/ och vpfriskar Jorden och thes wäxt. Altså hafwer och Jesus Christus föhrt medh sigh then H. Andathen han öfwer oß rykeliga vthgutit hafwer och vpfriskar ännu dageliga wåre försmechtade

Tit. 3. 6.

Hier-

Hiertan medh sitt Salighgörande Ewangelij Liusliga dagg. Ty om thet intet wore wår tröst/ så måste wij förgås i wårt elände. Psal. 119. 92.

Morgonrådnan modererar Solenes stora heta/ och när Morgonrådnan går upp så är bäst wandra och reesa; Altså brände Lagzens förbannelse oß hårt uppå Hufwudet/ ty thet är itt Ook thet hwarken wij eller wåre Fädher bära kunde. Men Christus såsom een skiöön Morgonrådna/ hafwer swalat och uthslecht samma heta/ och är blifwen een förbannelse för wåra skull/ at han oß ifrå Lagzens förbannelse frelsa skulle. Act. 15. 10. Gal. 3. 13.

Morgonrådnan frögdhar bådhe Folck och Fåå. Tå begynner Hanan gala/ Foglarna komma uthu sina hål och rum/ och bidia så tilsenandhe

Solen

Solen ware wäl komen; Handwärckz Bußar/ Embetzmän och Arbetzkarlar the siunga:

Jagh wil aff hiertans grunde/
Tigh lofwa HERre blidh/
I thenna här Morgonstunde/
Och allan min Tijffzetijdh/ etc.

In Summa Tå frögda och glädia sigh alle Lefwande Creatur. Altså hafwer och Christus medh sin Ankombst högeliga frögdat the H. Fädher/ såsom then gamble Prästen Zacharias i sin Loffsångh see låter:

Lofwat ware Herren Israels Gud/
Ty han hafwer besökt och förlässat sitt Folck.
Och hafwer vpräctat oß Saligheetennes Horn/ vthi sin Tienares Dawids Huus.
Såsom han i förtijdhen talat hafwer genom sina helgha Hropheters Munn.

Luc. 1. 68.

Ach/ huru hafwa the Suckat/ längtat och trängtat i thet gam-

gambla Testamentet: Rorate
cœli de super, dryper i Himblar Esa. 45. 8.
ofwan effter/ och Skyyn regne
Rättfärdigheet. Ach/ at tu wil-
le låta Himmelen rempna och 64. 1.
tu foro hüt neder. Ach/ at hiel- Psal. 14. 8.
pen aff Zion öfwer Israel kom-
me/ och Herren sitt fångna
Folck förlossade: Så skulle Ja-
cob gladh wara och Israel frög-
da sigh. Men the äre dödhe i Heb. 11. 13.
Troone och hafwa doch intet
fåt aff Löfftet/ vthan seedt thet
fierran effter och troot ther vp-
på. Men wij hafwe thet bekom-
mit / wij hafwe then tijdhen
ehrlefwat/ at then skiöne Mor-
gonrådnan är framkommen
och Rättferdigheetenes Sool
är vpgången/ Och hafwe så thet
in Executione i sielfwa fulbor- Malach. 4.
dan / thet the hadhe in Expe-
ctatione j förwentan. Therfö- Phil. 4. 4.
re skole wij oß billigt hierteligha
frögda/ och med then Christeliga
Kyrkiä siunga. Lof-

Lofwat ware tu Jesu Christ/
At tu Menniskia worden äst/ etc.

För thenna samma nådeligh tijdh
Ware Gudh läfwat i Ewigheet.

Och thenna frögden bör widt öfwergå all werldzligh glädhie och lust. Hwarföre hafwer migh rådsampt om sådan Andeligh Juulehögtijdz frögd hälst pä thenne tyden tyckt wara / aff Gudz Ordz rätta grund/ och the helighe Fädhers Meditationibus något colligera och skrifftelig̈e sammanfatta. Thet iag förmedelst thens Helige Andes regering vthi Twenne deelar täncker korteligen och på det enfaldeligaste afhandla / förestållandes then Christeliga läsaren vthi förste deelen en förmaning til en innerligh och gudelig Juulefrögd och först til alla Menniskior i gemeen / sedan til åtskilliga Ständz personer i synnerheet; vthi then andra deelen

len wil iägh först andraga några wichtiga skähl och orsaker som oß til en sådan Juulefrögd beweka och vpwäckia skule/ sedan huruledes och på hwadh sätt man en sådan andeligh Juulefrögd Christeligen och gudeligē begåå skal/ och hwar och en rättsinnig Christen wår eenda frelsares Jesu Christi Gudz Sons Menniskioblifwande sigh appropriera och tillägna kan.

Tu högtförtiente Jmmanuel.

See til mitt Hiertans vpsät/ låt tigh wårda om min stora ofulkomligheet/ vplys mitt sinne/ Regera mitt förstånd och styr mina finger vthi thetta mitt förehafwande/ at alt tigh för all tingh til ähra/ them eenfaldigom til vnderwijsningh och migh medh alla andra til synnerligh tröst/ glädie och ewigh Saligheet/ må vthförde/ förwarat och brukat blifwa. Amen Herre Jesu/ Amen.

Menni-

Menniskian når hon sijn wijs-heet / heligheet / fulkomligheet och odödeligheet Förr fallet; Sijn ålendheet / feel och overthsäijeliga stoora nöd vthi fallet: Och Gudz thens helge Treefaldigheetz overthgrundeliga Nåde effter fallet medh noga betänckiande effter tencker och öfwerwäger / Befinner hon aff then Eldste och ypperste werldennes Crönikor then helige Bibel synnerligha aff Skapelsens Historia sigh vthi förstone effter Gudz Lijkformige belete / såsom i wijsheet / rättfärdigheet och heeligheet aff Gudhi wara formerat. Hwilken fulkomligheet then oförskämbde höghfärdz anden och illistige Siälamördare Diefwulen henne mißunte och igenom sitt bedrägeliga läckande / begick / at hon samma gåfwor icke allenast / vthan och Gudz Nådhe / sampt then ewighe

Para-

Paradijsens ovthsäijeliga glädie bortmiste och i ynckeligh måtto förlorade/ bleff påklädd medh Helfwetes gräseliga larfwa/ förgifwen aff Diefwulen och fördömd til Dödhen. Thenne sitt Edle Creaturs ynckeliga lägenheet och dödellgha tilstånd/ låter then ewigh-Nådige Gudhen sigh miskundsambligen öfwer förbarma/ i thet han sammanfoghar sijn barnpertigheet medh sijn rättferdige wredhe/ then Menniskian för hennes apostasia och affall öfwergå borde/ och tilseer ibland alla skapade Creatur om något wore antingen i Himmelen eller på Jordenne/ som kunde göra rätferdigheetene til fyllesi/ Söndertrampa Ormsens hufwudh/ borttagha Synden/ öfwerwinna Dödhen/ förstöra Helwetet och föra Menniskian igen til Gudz Nådhe. Hwilket

när

när han intet finner (Emedan
Psal. 49. 8. hwarken Englarna eller Menniskiorna eller andra Creatur thet förmåtte / ty then Oendeligha war förtörnat:) wender han sin Sermon til sin egen Son och honom som wäl kunde och gerna wille / ther til vthkorar:

Han sadhe til sin eende Son /
Nu är tijdh til förbarma / etc.

Låter honom / såsom Menniskian föll / blifwa Menniskia och igenom then oändeliga blidka sin oändeliga rättwijsa wrede / ther igenom bådhe hans rättfärdigheet och Barmhertigheet vnderliga tilfyllest giordt och öfwat bleff. Hwilken hans Fadherliga wiliå Sonen icke emoot står / vthan i lydigheet efterkommer:

Sonen sin Fadher lydigh war /
Kom til migh här på Jorden / etc.

Och låter sigh altså födas til thenna werldenne. Ther wij

skole

skole granneligen märckia at Jesu CHRisti födelse är Treggihanda.

Christi Nativitas 3 plex

Ewigh/ i thet han af GudFaders Substans och wåsende är född aff ewigheet/ hodie genui te, Idag hafwer iagh födt tigh/ thet är aff ewigheet. Lutherus: Hoc hodie non habet hesternum nec Crastinum, sed semper diurnum.

1. Æterna. Psal. 2. 7. Mich. 5. 2.

Hans vthgångh är â diebus æternitatis aff ewigheet. Han är född aff Fadrenom för Ewigh tydh/ Gudh aff Gudhi/ Liws af Gudz klarheetz Liws/ sann Gudh aff sannan Gudhi. Han är Gudz Faders eenda Son/ full medh Nådh och Sanning. Han är then osynlige Gudz Belete/ Förstföd för all Creatur/ han är hans Herligheetz Skeen och wåsendes rätta Beläte/ och bär all tingh medh sitt krafftiga Ord.

Symbolum Nicenum. Joh. 1. 14. Col. 1. 15. Heb. 1. 3.

2. Temporalis.

Timmeligh/ Ty han är född i tyd-

Gal. 4. 4. tijdzens fullbordan af Qwinno/
A. m. 3970. och såsom han på sin Gudomligh Naturs wegnar är vthan Moder/ och är blott aff Fadrēs wåsende född en san Gudh aff ewigheet/ så är han och på sin Menniskligge Naturs wagnar
Heb. 7. 3. vthan Fadher/ emedan han aff
Psal. 110. 4. een reen oförkränckt Jungfrw (præter rerum seriem och emoot
Matt. 1. 20. Naturſens lopp) född är/ thet heliga aff Maria födt och Gudz Son/ är Ordet hwilket är wordit Kött. Är Gudh som är vp-
Luc. 1. 35. penbarat i Köttet. Är den an-
Joh. 1. 14. dre Menniſkian Herrren aff
1. Tim. 3. 16. Himmelen. är Menniſkiones
1. Cor. 15. 47. Son som är j Himmelen/ är
Joh. 3. 13. worden som een annor Men-
Phil. 2. 7. niſkia och i åthhåfwor funnen
Heb. 2. 17. som en Menniſkia/ är oß sina
4. 15. bröder i all stycke lyk/ doch vthan synd.

3. Spiritualis. Andeligh / När han på itt andeligit sätt i the trognas hierta

hierta genom Gudz Ord såsom genom en oförgängeligh Sädh/ och genom troon i hås Namn/ warder vndfången/ Ty/ Så offta gudfruchtige Christrogne menniskior sigh aff hiertat frögda och trösta medh Jesu Christi salighgörande Födelse/ så offta warder han och andeligen född i theras hierta. Christus unicuique nascitur, quando sibi nasci creditur: hoc est EHRIstus warder ännu hwarjom och enom född/ när en troor at han honom til goda födder är/ säger then gamble Kyrkiolåraren Augustinus.

Gal. 4. 19. 1. Pet. 1. 23. 2. Pet. 1. 19. Joh. 1. 12.

Til Herren Philippum Melanctonem skickade en förnämligh Doctor en tydh sin tienare och leet fråga honom: Hwarföre man altydh på thenne tydhen plägar Siunga Een Jungfru födde itt Barn i dagh? Ther han doch för mänge hun-

drade åhr född år. Honom gaff Philippus til swar: Sägh tijn Herre/ Om han och icke i dagh behöfwer tröst? Thet war itt gott och Christeligit swar. Wisserligen behöfwe wij och i dagh tröst/ Ty wij kunna ingen Månadh/ ingen weka/ ingen dagh/ Ja intet Ögnablek ombära JEsu/ altijdh måste wij hafwa honom.

Jagh weet sägher then heligе Lutherus, at Christus icke allenast effter Historien år dödh för 1512. åhr/ vthan hans dödh wahrar ifrå werldennes begynnelse/ in til wårldennes ånda/ Och at han til hielp kommer alla heliga vthi alle werldennes tijdher/ Såsom Adam Eva och andra. Och åter Tam recens mihi nunc est Christus, ac si hâc horâ fudisset sanguinem, h.e. Chistus år migh rätt nu så nysom han åfwen på thenne stun-

Lutherus Anno 1513. post Christi passionem obijt.

denne

denne hadhe sitt blodh vthgiuta låtit. Altså ár och blifwer Jesu Christi nåderyke Födelse ánnu och altydh så krafftigh/ som han áfwen vppå thenne tyman född wore.

Summa/hwilken Menniskia som vndfår Herren Jesum medh een rátt troo i sitt hierta/ hoon vndfår och i sitt hierta thet högsta godha/ then största frögd/ then krafftigeste tröst/ then beständigeste rykedom/hon hafwer medh Christo/ och i Christo omnia, alt hwad hon behöfwer/ alt hwadh henne ár nyttigt; Alt hwadh hon hafwa skal/ som Ambrosius herligen talar.

Eeno sådana Menniskio warder Christus til een söödt lucht/ til Lyffzens Watn/ Til itt lefwandes Brödh / til itt fast Slott/ til itt starckt hellebergh/ som Helfwetes Portar icke

Eph. 5. 2.
Joh. 4. 14.
6. 51.
Prov. 18. 10
Matt. 16. 18.

skole wardha öfwermechtighe. Godheet och Barmhertigheet skola fölia henne i hennes Lyffzdaghar / och hon skal blifwa i
Psal. 23. 6. HERRans Hws ewinnerliga.

Men uppå thetta rummet talas egenteligen om then timeliga Jesu Christi Födelse / som uthi tydzens fullbordan skedd är / thet år / effter then gemene Calculum 25. Decemb. på thet 3970. werldennes / 33. Herodis och 41. Augusti Regementz åhret tå han aff then reene Jungfrw Mariæ wälsignade qwed uthi Bethlehem underlighen lät sigh födhas / hwar igenom han stillade Gudz wrede / Menniskian ifrån Lagzens förbannelse / Diefwulens ahnklagan / Helfwetes plägho och ewigha dödhen frytade / såsom man i läfwysone Siunger:

Dödh / Synd och Diefwulen ihe
dreefwes aff byy /

The

Thr måste medh skammen vthaff Landet Flyy/
Helfwetet medh stoor neesa efftter them skreedh/ etc.

Och henne igen restituerade Gudz/ igenom Synden förlorade/ Nådhe/ thet ewiha Barnskapet och hennes Kött til Gudz högra hand öfver Englarna och alla Creatur vphögde/ såsom Augustinus merckeligen Rhetoricerer: Quod tu es, fieri dignatus est Deus, fili mi, non factus est quod est Angelus etsi sit magni consilij Angelus. Te exaltavit supra Angelos, tu etiam judicabis Angelos. Nollem habere locum Angeli, si possem habere locum debitum homini. Thet är: Min Son thet tu är och icke thet een Engel är/ hafwer Gudh welat blifwa/ ändoch han är thet stoora Rådz Engel. Tigh vphögde han öfver Englarna/ och på

Ebr. 2. 5. 16.
Aug. de Visit. infirmorum Lib. 2. cap. 2.
I. Cor. 6. 3.

thet

thet iagh förthenskuld bekommma kunde Menniskiones tilbörligh platz/ wore iagh fast heller een Menniskia än en Engel.

Thetta Menniskiones treggehanda tilstånd/ Gudz ovthtaliga wijßheetz rådh och medlarens Gudz eendborne Sons Mandoms anammelse medh thes nytta/ når Menniskian sigh i andanom til sinnes förer och påminner/ twiflar iagh ingalunda/ at hon iu alltidh/ doch förnembligast på thenne dagh (hwilken Herren giort hafwer/ thet är/ hwilken igenom Christi födelse är helgat worden/ i thet Diefwulen sin rätt på honom förlorat/ och werlden saligheet bekommit hafwer) sigh hierteliga frögdar. Så althenstund a Himelen hafwer rempnat och b Skyyn på thenne dagh regnat rättferdigheet/ c Ormsens hufwudz Sön-

Cassidorus in Psal. 118. 24.

a Esa. 64. 1.
b Esa. 45. 8.
c Gen. 3. 15.

Dertram-

derträmpare/ *d* Hielten/ *e* hielpen aff Zion/ *f* Hedningarnas tröst / och *g* heela werldennes Synders bortagare nu Födder är / Gládie sigh förthenskuld icke allenast Församblingen/ hwilko han til tröst/ hugnat och wälferdh kommen är:

d Gen. 49. 10
e Psal. 14. 8.
f Hag. 2. 8.
g Joh. 1. 29.

I dagh giffz för then Herre mild
all Synder til/
En Syndare sigh frögde
Gudz wrede är worden still/ etc.

Vthan och Englarna the låffsiungande Himmels Förstar medh theras liufliga och wällydande Trisagio, öfwer then igenfundna Penningen. Och warder så thenne dagh rätteligẽ aff the gamble kallat DIES LÆTITIÆ, thet är/ en Frögdedag/ en gládhiedagh/ een lustdagh/ såsom och David talar/ thetta är then daghen hwilken HERREN gör/ låt oß på honom frögdas och gládias. Han kallas

Luc. 2. 14.
Luc. 15. 9.
Psal. 118. 23.

Dies

Joh. 3. 16. DIES MAGNÆ FESTIVITATIS, thet är / een stoor Höghtijdzdagh / ty / nu fyres och begåås Gudz Fadhers högtijdh hwilken beweekt aff sin Faderliga Barmhertigheet / vthsänder sin lijkewiga ende Son i
Joh. 1. 14. werldene. Nu begås Gudz Sons Höghtijdh / hwilken igenom sin andra födelse sigh vthi Kötet vppenbarar och igenom sitt Menniskio blifwande gör Menniskiorna til Gudz Söner och Barn. Nu begås then Helge Andes Högtijdh / hwilken öfwerskygger igenom sin
Luc. 1. 35. krafft och helgelse I Mariam och
Bernhardus: thetta Vnder-wärket vthi Församblingene förkunnar. Nu
Deus filium begåås the helge och Kyske Eng-
suum non lars högtijdh / hwilka nedherkoma aff Himelen och med sijna
tantum voluit nasci sed & innotescere, Englatungor Gudz dräpeliga
Luc. 2. 13. wärck beprijsa. Nu begåås
v. 11. alla Menniskiors Högtijdh /

hwil-

hwilkom igenföres then bortmiste och förlorade Salighee-then.

Han kallas DIES CATHOLICI AC MAGNI NUNCII, thet är/ en stoor bodhskapzdagh/ ty nu låter then Himmelske Legaten förkunna then allmenne Salighee-ten Messiam wara född i werldene/ icke Englom emedan han Abrahams Sådh uppå sigh togh/ icke ett Slechte/ eller några såå Menniskior/ såsom; Abrahamo/ Esaiæ, Petro, Paulo, &c. Icke Herdarna allenast uthan allo Folckena/ allo allo/ ingen slächt/ ja ingen Menniskia undantagande. Ja thetta almenne hugneliga bodhskapet glädher bådhe Himmel och Jord/ fördrifwer bådhe timmeligh och ewigh Qwaal och wahrar alltijdh förutthan ända.

v. 10. Bernh. Verbum bonum & consolatorium auditum est. Chrisostomus: Christus assumpsit non naturam Angelorum, sed humanam pelliculam. Heb. 2. 16. Joh. 3. 16.

1. Joh. 4. 10. 1. Tim. 2. 6.

Han kallas DIES MYSTERII,

Thet

Thet är en Hembligheetz dag/ hwilken Gudh fram för alla andra daghar medh åthskillige vnderskönne Mirakel hafwer nampn- kunnigat/ ty på thenne daghen är Gudh blifwen thet han intet war och ändoch thet han war: På thenne dagen är Gudh gången igenom then tränga Porten/ ther igenom ingen tilförende gådt hafwer. På thenne dagh är thet fulkompnat/ som igenom Aarons Staffz grönskande/ Buskans brinnande och thes intet förtärande/ sampt andra G. Testamentz Figurer war medh betecknadt. På thenne dagh hafwer een reen Jungfrw oförkränckt födt. På thenne dagh är Skapar en och Creaturet/ thet oendeliga och endeliga/ thet ewiga och tiſneliga på itt Ovthgrundeligit Sätt sammanfoghat. På thenne dagh

Ezech. 44. 2.

Num. 17. 8.
Exod. 3. 2.

är

år Engelen medh then Himmelska Intimation så lydande nederkommen: Jagh bodhar edher stoor glådhie/ Edher år födder Frålsaren som år Christus Herren i Dawidz Stad. Flere vthaff Fäderne och Skribenterne anteknade teckn sigh på thenne dagh tildrager then ther lust hafwer at läsa/ må se M. Nathanaëlem Thilesium å fol. 126. eller Arvidum Tiderum å f. 128.

Han kallas DIES GLORIÆ, thet år/ en åhredagh/ på hwilken Menniskian ganska högdt åhrat warder/ Gudh Fadher åhrar henne i thet han sänder sin elskelige Son henne til tröst förloßningh och ewigh Saligheet. Gudz Son åhrar henne i thet han kommer til henne medh alla sijna Himmelska Häfwor och Skattar/ och wil wara hennes rätte och trogne

Imma-

Immanuel; Han wil wara med henne / han wil wara i henne/ han wil wara hoos henne. Han wil wara Öfwer henne/ han wil wara vnder henne / han wil wara bådhe på hennes höghra och wenstra sijda/ han wil bijfalla henne emoot Synden / emoot Diefwulen / emoot Helfwetet/ emoot Dödhen och emoot alla hennes Fiender; Ja han wil och wara henne behielpeligh i Domē/ i Nödh/ i Bedröfwelse/ i Samwetzens qwäliande/ anfechningar/ i Dödzstundenne. Och gifwa henne vthi alla tijdher en beståndig glädie och stadighwarande frögd/ så at hon glädie vthur helsobrunnen ösa kan och medh Esaia i all rum och tijdher vthi troone kan säya: Gudh är min helsa / min Psalm och min starckheet. Gud tyen helge Ande åhrar henne/

Esa. 12, 2, 3.

i thet

i thet han hielper til Christi Fö-
delse/ hwarigenom hoon bå-
dhe vthi Andeligh och Lekam-
lige måtto welsignat warder.
The helige Englar åhra henne
i thet the vthropa Fridh på
Jordenne och bebådha igenom
Christi Födhelse Gudz wrede
wara stillat/ dödhen vpswul-
gen i Sågeren/ och Himme-
lens Nådhe-port öpnat.

Han kallas DIES GRATIÆ,
thet är/ en Nådhes dagh/
ty nu är Gudz Nådh helso-
sam allom Menniskiom vp-
penbarat/ Nådhe skeer Men-
niskian i thet Gudz Son aff-
lägger hennes brådt/ betalar
hennes skuld/ förlossar henne
ifrå Synden och frijar henne
ifrå dödhen/ Nådhe skeer hen-
ne i thet Fadhren emoot ta-
gher Sonens försoningh och
hennes brott aldrigh i ewig-
heet henne mehra tilräknar.

Tit. 2. 11.

Ezech. 18. 20.

Nå-

Nådhe skeer henne i thet then helge Ande sampt medh Fadhrenom och Sonenom thetta försonningzwärket sigh behagha låter och beseglar. Nådhe skeer henne i thet then högt prysat helge Treefaldigheet hene Rättferdigar och hoos sigh ewinnerliga Saligh gör.

O Menniskia! See medh tijna Andelige ögon / hör medh tina hiertans Öron och fatta medh Trones hender sådane thens högstes rykmilde wälgerningar. I dagh kommer Fadhren igenom sijn oändeligha Barmhertigheet och annammar tigh til sitt Barn. I dagh kommer Sonen och gör tigh til sin brodher. I dagh kommer then helige Ande och hyller tigh tu Lyffzens Arfwinge. Idagh roopar Gudh Fadher: Ira mea placata est min wrede ár försont. Idagh roo-

roopar Sonen: Satis faciam iagh wil giöra tilfyllest. Idagh roopar then wårdige H. Anda: Sanctificabo iagh wil helga eder. I dagh giffwer Fadhren medh thetta nyfödde Barnet tigh sin Rådhe. I dagh giffwer Sonen tigh / sigh sielfwan medh sin Rättfärdiheet och Mådoms ånämmelses frucht. I dagh giffwer then H. Anda tigh sina gåffwor / helgar titt hierta / och år medh tigh bådhe i rådh och dådh.

Medhan förthenskuld oß på thenne dagh sådana höga wålgerningar aff then H. Trefaldigheet doch synnerliga aff Frelsaren Jesu Christo / hwilkes wåsende och gerningar inthet annat år ån ijdelt donare & dare, skånckta och giffwa) bewijses / ty han giffwer sigh sielfwiljande then: förbannadom til wålsignelse och Syndarom Tim. 2. 14.

til Rättferdigheet / han är the blindas leedhare / the förlåtnas hielp / the dödhas Lyff och fördömbdas Salligheet. Må wij icke wara Sorgse eller bedröfwade öfwer wåra Synders myckenheet / öfwer wår Fattigdom / öfwer wåra bräckeligheet / Siukdom / wedherwärdigheet och sådant mehra. Vthan oß i wårom Frelsare hierteligheten frögda:

Ty Frögdade sigh Eva vthi håppet / eå hon effter Löfftet om then wälsignade Sädhen födde sin förstfödde Son Cain, säjandes: Jagh hafwer fådt Herrans Man / ändoch thenne gläden objecti ratione war fåfeng; Huru myckit mehra bör oß på thenna dagh frögdas som hafwa nu bekommit then rätta Gudz Mannen och sanna Helffwetes förstöraren i Kötet.

Hos. 13.14.
1. Cor. 15.54.
Heb. 2.14.

Frög-

Frögdade sigh ABRAHAM tå han sågh Herrans dagh vthi Troone och Gudz Son medh honom muntteligen talade; huru myckit större Orsaak hafwe wij oß frögda/ at Gudz Son wårt Kött vppå sigh tagit och oß medh sigh vthi itt ewigt och Ovplösligit Förbund saman fogat hafwer. Joh. 8. 56. Gen. 12. 7.

Frögdade sigh the gelige Fädher öfwer Christi Mandomis annnammelse vthi Håppet / ändoch thet ganska länge drögdes; Huru myckit mehra wij som hafwa thet in re och sielfwa warelsen/ thet the hadhe in speoch håppet/at wij nu intet mera roope Rorate dryper i Himblar/ vthan thet hugnelige Puer nobis natus, Filius nobis datus, Ett Barn är oß födt/ en Son är oß gifwen. Psal. 14. 8. Esa. 45. 8. & 64. 1. Luc. 10. 24. Esa 9. 6. Dan. 9. 24.

Frögdade sigh JSRAELITER-

NE, när HERRans Förbundz
1. Sam. 4. 5. 6. Arck bleff infördt vthi Lägret/ ther medh the sina Fiender the Philisteer förskräckte; Huru myckit meera bör oß frögdas som hafwa bekomit then Rätta Förbundz Arcken som icke medh händer giordt är/ then vthlofwade Förbundz Engelen/ then sanne Nådestolen/ nembligha HERREN Christum then ther skantzar för oß emoot wåra bådhe Andeligha
Rom. 3. 25. och Lekamliga Fiender och nederlägger the Helfwetes Philisteer.

Frögdade sigh Elizabeth tå Maria kom til henne säjandes;
Luc. 1. 43. Hwadhan kommer migh thetta at mins HERRES Modher kommer til migh; Huru mycket större Orsaak hafwe wij oß frögda och säja: Hwadhan kommer oß thetta/ at sielfwe HERREN åhrones Konungh

kom-

kommer til oß och wil boo när oß.

Frögdade sigh the H. Englar vthi Christi Födelse oansett han them intet föddes; Huru nyckit meer må wij oß frögda/ för hwilkes ewiga Haligheet skul han är nederkommen aff Himmelen vthi Jungfrw Marie Qwedh/ ther ifra på thenna dagh vppå Jordenne Luc. 2. 13.

Frögdade sigh Heerdarna när en Engel aff Himmelen bebodade them thetta/ och vthi samma glädhie förfogade sigh til Bethlehem; Huru nyckit meera hafwe wij Orsak at frögdas/ hwilkom HERREN Gudh sänder Ordet/ icke allenast medh en Engel och Evangelist, vthan medh en stoor Evangelisters skara. Luc. 2. 15. Psal. 68. 17.

Frögdade sigh SIMEON tå han fick see Frelsaren Christum Luc. 2. 28.

stum wara födder hitt til werlden; Huru nyckit större Orsaak hafwe wij oß frögdha / hwilke dageliga få see honom vthi hans heliga Evangelio: Simeon sägh ett lijtet och swagt Barn; Wij seem hans Underwerck uthi hans helga Ord och Sacramenten; Simeon sägh Jesum Christum / såsom itt barn / född aff Jungfrw Maria; wij seem honom huru han är Korßfåstat / dödhat / begrafwen och ifrå the dödha en oöfwerwinnerligh Segerfurste! Vpstanden / och thetta bekenne wij dagheligen vthi wår Christeliga Troo.

Simeon sägh honom i hans swagheet / men wij see honom vthi ganska stoor Åhra och Herligheet.

Såsom then fromme och Gudfruchtighe Simeon baar och hölt Christum på sin Arm /

så

så måghe och wij bära honom
på wär Tunga/ i wårt Hier-
ta/ seijandes medh then Ko-
nungzlige Propheten Dawid:
hierteliga kär hafwer iagh tigh
HERre. Låtom oß förthen- Psal. 18. 2.
skuld frögdas och glädias så-
som man glädies i Skördan- Esa. 9. 3.
dene/ såsom man gladh är när
man vthskiffter Byttie.

Frögda tigh stoorliga tu
Dotter Zion och gläd tigh hier- Zach. 2. 10.
teliga tu Dotter Jerusalem. & 9. 9.

Frögde sigh heela Jorden/
ty Christus är kommen i werl-
denne. Ja Himmelen glädie
sigh aff hwilken han som är
Himmelsk nedherstigen är på
Jordenne.

Frögder man sigh när So-
len vppgåär på Himmelen och
fördrifwer Nattennes mörker;
Huru mykit meera hafwe wij Mal. 4. 2.
oß at frögda/ at Rättferdig-
heetennes Sool är oß vpgån-
gen/

gen/ och medh then sama wår helsa och Saligheet.

Wij som troo på Jesum Christum skole skyna som Solen i wår Fadhers Rijke. Thet är nu Gudz innerligha Barmhertigheet/ genom hwilka vpgången aff högdenne hafwer oß besökt.

Mate. 13. 43.

Luc. 1. 78.

Frögdade sigh the Greker öfwer theras Fryheet/ hwilken en Romare Quintius Flamminius them gaff/ och förkunnade/ så högeligen at the vpfylte Himmelen medh skall/ och at Korparna aff samma Skall föllo nidh på Jordenne; Huru myckit meera skole wij oß medh stoor Skall frögda öfwer wår Andeligh Fryheet/ som Christus Gudz Son oß gifwit och förkunnat hafwer? Thet skal heeta: The Rättferdige frögde sigh och ware glade för Gudi och frögde sigh aff hiertat.

PeT. Quintio Flamminio, vide Val. Max. lib. 4. c. 8.

Joh. 8. 36.

Psal. 68. 4.

Frög-

Frögdade sigh Philippus then Macedoniste Konuugen/ tå honom ibland andra godá tydender bleeff bebodat/ at honom war född en vngh Son Alexander Magnus. Hwilken doch stoor oroo vpwäckte och myckin oskyldigh blodh vthgiöt i werldenne.

Huru myckit meera skole wij oß hierteligha frögdha öfwer Gudz Sons Jesu Christi Födelse then ther dödhen bortagit hafwer/ och Lüfwet och ett oförgängeligit wesende frambürit i Liuset. 2. Tim. 1. 10.

Aff sådana glädie för Jesu Christi andra förnedringz grad och Nådherike Födelses skul/ hafwer then Stoormechtige Romerske Keysaren Carolus Magnus kallat thenne Månan Christmånad/ och befalt sitt Krügzfolk/ at the skule i alle thesse dagar wara stilla och

roo/

roo/ Emedan på thenne tiden födder är then rätte Hertigh Magnus, then Himmske Augustus.

Alphonsus en Gudfruchtigh Konung hafwer plågat säja: Ego hunc diem pluris facio quam omnes victorias. Och när han en tidh hadhe hafft godh lägenheet på Juuledagen angripa och niderläggia sina fiender/ hafwer han doch befalt sina Soldater hålla stilla säjande: Thet ware fierran ifrå migh vthgiuta blodh/ på hwilken dagh Gudz Son sigh Mänisskligit Kött och Blodh i klädt hafwer.

Frögdar man sigh när mä bekommer ett gott remedium emoot Skielfwa/ Pestilentz och andra skadeliga Siukdomar. Huru myckit meera skal man sigh ther öfwer frögda/ at Jesus Christus til oß kommen är

Exod. 15. 26.

som

som är wår Lekiare/ som är
en Mestare til at hielpa/ Och Esa. 63. 1.
heelar alla kranckheeter. Serdeles och förnembligast then oß Psal. 113. 3.
låker til wåre Siålars Sår/
och ther til frelsar oß ifrå wåra
Owenner och vthur alles the-
ras hand som hata oß. At Luc. 1. 71.
wij trösteliga sitta och Siun-
ga kunna:

Dödh/ Synd och Diefwulens
macht/ hafwer han niderlagt/
Han hielher alla/ som honom åkalla.

Item: Aff wår Julehögtydz
Psalm:

Wore icke thet Barnet i werl-
den födt/
Tå skule hwar man ewinerliga döö/
Nu äre wij frälste alla/
Läfwat ware tu JEsu Christ/
Som oß hafwer frälst aff Def-
wulens list/
Megh Pijno och Dösens galla.

Adde, Frögdade sigh Eliza- Luc. 1. 25.
beth tå Gudh borttogh hen-
nes

nes förfmådelfe. Frögdade
1. Sam. 2. 1. Lue. 1. 14. figh Hanna accepto filio Samuele. Skulle många frögdas aff Johañis Baptiftæ Födelfe. Quantò magis.

Hafwa figh theffe Gudhfruchtighe Menniffkior så hierteliga frögdat/

O/ så frögde figh all Cheiftenheet/
Och tacke Gudh i Ewigheet.

Frögder ider i Himblar/ gládh tigh tu Jordh/ Loffsåjen i Bergh medh frögd: Ty
Efa. 49. 13. Herren hafwer hughfwalat fit folck/ och förbarmat figh öfwer fin ålenda.
Pfal. 149. 2. Ifrael gládhie figh aff then honom giordt hafwer: Zions Barn ware gladh öfwer fin Konungh.

Gaudete & Exultate/ Frögider och warer gládhe.

Pfal 66. 1. Jubilate Deo omnis terra.

Frögdens Gudi all Land/ Loffiunger til att åhra hås namn pryfer honom herliga. látt

Lått wår Munn full medh löye wara och wår Tungha medh frögd. Psal. 126. 2.

Frögdom oß i Herranom och wår Siål wåra gladh i wårom Gudhi. Esa. 61. 10.

Wåre Kroppar och Siålar/ frögdhe sigh vthi Lefwandes Gudhi. Psal. 84. 3.

Altså frögdar sigh öfwer thenne frögderijke och gladefulle Födelsen.

Gudh Fader / och säger til then Nyfödde lilla Herren/ Filius meus es tu, Tå äst min Son idagh hafwer iagh födt tigh. Och til hwar och een Menniskia. Thenne är min kåre Son i hwilkom iagh hafwer itt godt behagh / hunc audite, honom hörer. Psal. 2. 7. Matt. 3. 16. 17. 5.

Gudz Son sielff och sägher: Ecce venio. Sij iagh kommer / I Bokene är skrifwit om migh / Tijn wilie min Psal. 40. 8. Esa. 42. 4.

Gudh

Gudh gör iagh gärna. Hän kan intet wara knorrisk eller grufweligh/ vthan vthsträcker fast meera sina händer vthu Krubban emoot alla fyra werldennes Orter/ och kallar til
Matt. 11. 28. sigh alla betungade/ at han them må wederqwäckia.

Gudh then Helge Ange/ therföre han och medh sitt krafftigha öfwerskyggiäde werkeliga halp til Christi Födelse/ och låter i all werlden synnerligha i Zion h. e. i then Christeliga Kyrkian mänge herlige tingh om thenne Nya-
Luc. 1. 35.
Psal. 87. 3.
Esa. 45. 8.
64. 1.
födelsen Predika.

Himmelen/ I thet han öpnar sigh och låter honom fahra här nidh.

Stiernorna/ En stoor och klaar Stierna låter see sigh i Lufftenne och betyger/ at Herligheetennes Herre är född/
1. Cor. 2. 8.
Esa. 49. 6.

och

och Hedningarnas Lius vpgångit.

Hfwer Engelen Gabriel/ han gör sin Juul-Predikan för Heerdarna vppå then Bethlehemitiske Engden medh sådane Ord. Warer icke förfärade/ Sij/ Jagh bodhar idher stoor glädie/ hwilken allo Folkena wederfaras skal/ ty idagh är idher födder Frelsaren/ som är Christus Herren i Dawidz Stadh. Luc. 2. 10.

Then heele Himelske Håårskaren/ then ther framträder vthu Skynn/ och intonerer sitt Gloria in Excelsis. Ära ware Gudh i högden/ och fridh på Jorden/ och Menniskiomen en godh wilie.

The Helige Erchiefädher Gudhfruchtighe Matroner. v. 14.

Abraham hafwer effter sijn åstundan seedt Herrans dag/ Joh. 8. 56.

och

och sigh frögdat. Jacob hafwer wåndt effter Jungfrunnes Son werldennes helsa och Saligheet. Therföre hafwa the gambla plågat säja: Christi Nativitas & passio profuit, antequam fuit. h. e. Christi Födelse och Pijno hafwer allaredhö skaffat frucht/ förr än the woro skedde.

Gen. 49. 18.

The Heligha Propheter/ Ibland hwilka war Dawidh then högt vplyste Konungen/ then ther månge 100 åhr tilförende Sang; Hæc est dies quam fecit Dominus. Thetta är then daghen then HERREN gör: Lätt oß på honom glädias och frögdas.

Ps. 118. 24.

Han frögdade sigh Hierteligha at hielpen kom aff Zion och HERREN sitt fångna Folck förlossade.

Psal: 14. 8.

Propheten ESAIAS intone-

Esa. 9. 6.

tonerar sitt puer nobis natus est, Itt Barn är oß födt/ en Son är oß giffwen.

The H. Apostlar / the annstänma sitt Verbum caro factum est, Ordet wardt Kött/ och bodde ibland oß och wij såghom hans Herligheet/ såsom eenda Sonsens herligheet/ aff Fadrenom/ full medh Nådh och Sanningh. Joh. 1. 14. Item: v. 41. 45.

Paulus ropar och Exclamerer i synnerheet: Apparuit, Apparuit, Gudz Nådh helsosam allom Menniskiom är uppenbarat. Tit. 2. 11.

Maria Hon Sjungher sitt Magnificat, Min Siål prijsar stoorliga Herran/ och min Anda frögdar sigh i Gudhi minom Frelsare. Luc. 1. 46.

Zacharias, Han sjunger sitt Benedictus, Låfwat ware Herren Israels Gudh / ty Luc. 1. 68.

han hafwer besökt och förloßat sitt Folck.

v. 42. & 45. ELIZABETH, Medh sitt högha Frögderoop och otwiflachtiga hopp på Gudz Lyffes fulbordan.

v. 44. JOHANNES, medh sitt glädie Språngvthi sins Moders Lyff.

Matt. 2. 1. 2. The wyse Männ aff Österlanden/ the ther kommo en fierran wägh at tilbidia then Nyfödda Juda konungen.

Heerdarna/ widh Betlehem, the ther säja emillan sigh lätt oß nu gå til Bethlehem, och see/ thet wij hafwe hördt skeedt wara/ thet HERREN oß

Luc. 2. 15. yppenbarat hafwer. The ther och gingo tilbaka igen/ prijsa-

v. 20. de och lofwade Gudh/ öfwer alt thet the hördt och sedt hadhe.

Then ährewördighe Seni.

oren

ören Simeon, han sjunger sitt Nunc dimittis, Och begärer för frögdh skull döö/ emedan hans öghon hadhe sedt hans Saligheet. v. 29.

Aff thet vthi eenfaldigheet sagdt är/ märcker then reenhiertade Läsaren hwadh glädie alla Mennisskior i gemeen hafwa sigh at tilägna.

Nu wänder iagh migh medh thet Augustinus trösteligha sägher: Nullus arbitretur se ab hâc lætitiâ esse alienum til the tree werldeñes Stater och hwar Standz Person i synnerheet thetta Nyfödda Barnet til glädhie föreseller och til Högtidz eller Nyåhrs gåfwo Consecrerer:

Så

Glädiens i Prester/Heerdar och Lärare.

Nu är:

a. Paradijsens Predicant 2. Gen. 2. 15.

och

b. Deut. 18. 15. L. 7. 16. c. Psal. 110. 4. Heb. 3. 2. d. 2. Cor. 3. 6.

e. Jer. 1. 5. f. Jer. 1. 10. g. Exo. 4. 12. Mat. 10. 19. Prov. 16. 1. h. Mich. 3. 8. i. Amos. 3. 7. k. Psal. 84. 7. l. 1. Cor. 15. 58. Es. 55. 11.

m. Syr. 39. 9. n. 2. Ti. 2. 7. o. Eph. 4. 12. p. Act. 4. 29.

q. Matt. 10. 19. r. Jer. 1. 8. & Gen. 35. 1.

och Archie Pastor. *b.* then store Propheten/ *c.* och ewigh aÖfwerste Presten född i werldenne/ hwilken edher til at *d.* föra Nya Testamentzens Embete *e.* vthi Moderlufwet vthwaldt hafwer/ *f.* och sätter sitt Ord vthi edher Munn/ *g.* gifwer idher in hwad j tala skolen/ *h.* vpfyller edher medh sijn krafft/ *i.* vppenbarar edher sina hembligheeter/ *k.* beprydher edher medh nyckln wälsignelse/ *l.* at edert arbete icke fåfengt wara skall i Herranom/ och förhielper edher igenom sijn wärdige helige Andes synnerliga vplysning at i medh *m.* rådh/ macht/ *n.* förstånd/ *o.* skickeligheet och *p.* frumodigheet lära kunnen. Näst thetta wil han vthi nödh och Lufzfahrligheet medh sin Himmelske wißheet/ *q.* göra edher bystånd/ *r.* wara edhert beskerm och ganska stoor lön

för-

s. förhindra edra fienders an-
slagh/ t. at the intet förmå e-
der något ondt tilfogha/ och
v. them/ på stoor skam kom-
ma låta. Ja han försörier
eder/ u. medh nödhtorfftigt vp-
pehålle/ w. welsigner eder spys
och styrcker edher at i x. kem-
pen en godh kamp/ fulborden
läppet/ behållen troona. Och
y. bekröner eder medh Rätt-
ferdigheetennes oförwanskeli-
ga Crona.

Glädiens i Åhörare/ nu
är a. then rätta Fåraherden b.
edher Siålars Biskop född i
wårldenne/ hwilken edher som
c. bodde i itt mörckt Land och
d. Såtho i dödzens skugga/ e.
gifwer Ordet medh een stoor
Ewangelisters skara/ f. bestån-
cker edher medh sin heliga An-
da/ g. födher edher på sitt Ordz
gröna Engh och til friska Lyf-
gifwande watukållor h. leedher

s. Jer. 18 28
t Jer 15 20
v Jer 20 21
vv Psal 132 15
u I Cor 9 14
x 2 Tim 4 6 7
y 2 Tim 4 8
a Joh 10 11
b 1 Pet 2 25
c Esa 9 2
d Luc 1 79
e Psal 68 12
f Act 16 14
g Psal 23 2 3
h. Joh 16 13

D iij edeyr

edher vthi all Sanning och
giffwer edher effter thetta Lyf-
j Joh 10: 28. swet *i.* ewinnerligit Lyff.

Glädiens j Studerande

Esa: 38. 22: Personer. Nu är *a.* then An-
delige Läremästaren och Him-
melske Doctaren född. Vthi
b. Col: 2. 3. hwilken all *b.* Wißdoms och
9 Förständz häfwor fördolda
c. Esa: 50 4: liggia/ then *c.* aff Fadhrenom
d. Joh: 3 2: begofwat är medh een lärdh
Tunga/ och *d.* kommen i werl-
denne för en Lärare. Han lä-
e. Esa: 48: 17 rer edher igenom sins Andes
f Esa: 11 2 vplysning. *e.* Hwadh nyttigt
Syr: 39 9 är/ *f.* giffwer edher Wißheet/
Prov 2 6 swett och Förstånd i all ting/
2 Tim 2 7 lärachtigt hierta/ at j edhra
Esa 50 4 Studia wäl igenom gå kunnen
i thet han edher wäl vthi Le-
kamligh mätta försörier/ doch
förnämbligast edher begäfwar
medh sin Salighgörande Wis-
heet/ vthi Skrifftennes rätta
vthtydning/ åtskillige Tungo-
mål/

mål/ at j förstå kunna Troones rätta grund och innehåld/ rätteliga refutera och förläggia falska Secter medh theras wilfarelse och wäsligha igen föra the borttappade Fåären til thet rätta Fårahuset. Summa; Han gör edher skickeliga at j bådhe Andeligh och Lekäbligh Kall omsijdher wäl förestå kunnen/ vpsätter edher til åhra och beprydher edher hufwudh medh een deyelig Crona.

Luth. Tom. 5. Jen. fol. 184.
Prov 4. 8.

Glädjens i Konungar/ Regenter och Herrar:

Nu är then Stormechtige *a.* åhrones Konung och *b.* Fijfflens förste/ hwilken *c.* är rådandes ifrå thet enä Hafwet in til thet andra/ ifrå Elfwerna alt in til werldennes ända/ född. Hwilken edher til at förestå thet högha/ farligha och besfwärliga öfwer-

a. Psal: 24. 7 10.
b. Act: 3. 14.
c. Psal: 72: 8:
Dan: 7. 14:

d Rom 13 4
Sap 6 4

Öfwerheetz Embetet *d.* vthkorat och hyllat hafwer. Låter sigh och aff Konügzligh Stemma födhas/ ther medh han see låter edhert Christelighe Städ sigh wäl behagha/ och edher

e Zach 9 9

århra bewijser. Thenne *e.* Sachtmodighe Nyfödde Zions Konung han kommer på thenne dagh edhra Regalia

f Psal 18 51

medh stoor Saligheet rikeliga at wälsigna/ i thet han *f.* gör sinom Smorda gott och i alla

g Amos 5 15
h Syr 4 11

tijdher *g.* wil wara edher Nådheligh/ *h.* älska edher och be-

i Psal 18 45
k Psal 91 15

weka edhra Vndersåtares hierta *i.* til hörsamheet/ han wil *k.* vthi nödh och fahrligheet eder

l Psal 3 3

icke öfwergifwa/ vthan altijdh wara *l.* eder Sköld och Beskerm/ så at Diefwulen medh sitt anhang icke mechtigh wara skal någon skadha edher i någon måtto tilfogha. Eder

m Josu 1 8

gifwer han och *m.* lycka och lå-

ter

ter edra Gudeligha åhnslagh
sigh behagha och n. frangång n Psal 20. 5
hafwa/ förlänger edra daghar
o. vthi Rättferdigt/ Fredeligit o I Tim 2 2
och Skickeligit Regemente p. p Syr 44 9
Så at j lemnen effter edher itt I3 14
odödeligit oc beprüseligit nåpn/
at edert Loff icke skal förgåås/
vthan edhart Nampn skal lef-
wa ewinnerliga/ q. låter edher q Esa 56 2
vthi fredh affsompna/ och eff- Luc 2 29
ter thetta Lufwet r. gifwer e-
dher en iåmpt och ewighwa- r Matt 25
rande glädhie. 23

Glädiens j Underfåtare/
Nu är a. Fadhrens Elskelige/ a Phil 2 8
lydighe och underdånige Son/
född. Then sigh edher til Ex-
empel och effterfyn föreställer/
at såsom han strax vtaff Barn-
domen och i all sijn lufftztudh
underdånigh warit hafwer/
wil at j edher aff Gudi förord-
nadh Ordenteligh Öfverheet
lydhna och hörsamheet i alla
rätt-

rättmåtighe Saker bewijsa och
vpdraga skolen / otwiflachteligen förnijodandes / at eder icke
mindre för thetta än för an-
b. Jer. 29. 7. nor Gudz Lydno / *b.* i alla måtto skal wälgå / synnerligen i thet
c. Rom. 13. 3. han edher *c.* genom Öfwerhe-
d. Dan. 4. 9. ten och *d.* vnder thes wingars
Skugga nådeliga beskermer /
e. 1. Tim. 2. 2. och gifwer edher / *e.* itt roligit
och stilla lefwerne i all Gudh-
achtigheet och ährligheet.

Glädhiens i Krigzmänn/
a. Josu. 5. 14. nu är / *a.* Försten öfwer Gudz
b. Apoc. 12. 7. Häär / *b.* then starcke Öfwer-
c. Esa. 9. 6. Engelen Michaël / *c.* thet wij-
Exo. 14. 15. seste Krigz Rådhet och *d.* then
d. Exo. 15. 3. rätta Krigzmannen / *e.* Her-
e. Zach. 1. 12. ren Zebaoth Konungen födder.
Psal. 24. 10. Psal. 46. 8. Hwilken är *f.* idra fienders fiä-
Am. 4. 13. de och edra mootståndares / thē
f. Exod. 23. 22. mootståndare ther *g.* är medh e-
g. Joh. 1. 5. der / och *h.* icke allēast lärer edra
Num. 14. 9. hender strijdha och edhra fin-
h. Psal. 144. 1. ger Örliga / vthan och *i.* låter
i. 2. Reg. 19. 35. sin

sin Engel strijdha / *k.* Ja sielff strijder för eder / *l.* beskermer eder och är / *m.* een Eldzmur kring om eder / att edher icke drabbar Fiendernes dödelige Skott och mordiske pijlar / ey heller wederfars något ondt igenom theras Prachtiker och onda stemplingar / Ja han *n.* förskrecker edra Fiender at the fly *o.* Sätter them een ring i Näsone och itt beet i Munnen / *p.* sönderbryter theras Bogha / sönderbråkar theras Spetz / vpbränner theras Wagnar medh Eeld / *q.* låter them falla och *r.* at i frelste vthur edra Fienders hender medh Dawid *s.* thet gyllende Halleluia siunga kunnen.

k. 2. Par. 20. 15.
l. psal. 3. 3.
m. Zach. 2. 5.
n. Exod. 23. 27.
o. Esa. 37. 29.
p. psal. 46. 10.
q. Deut. 28. 7.
r. Luc. 1. 74.
s. psal. 111.

Glädiens i Borgmestare och Domare / nu är *a.* then rätta Himmelske Advocaten född. Hwilken *b.* edher vthwaldt til Domare Embete kal-

a. 1. Joh. 2. 1.
b. Deut. 17. 18.

lat /

c. Psal. 82: 7. Joh. 10: 34. d. 2. Par. 19. 6. e. Prov. 8: 15 lat/ och c. thens Högstes Barn nempt hafwer / then ther d. är medh eder i Domen / och e. gifwer edher wußheet at i rätt dömen / han wil och (ther i edher vocation förvthan någon Persons anseende i Rätferdigheet förestå / hielpa Enckior / skaffa Faderlösa rätt) f. sigh beteer Edher gunstigh / g. welsigna och h. förhielpa / att i medh frymodigheet stå kunna för Gudz Domstool / ther i dhra Domar skärskodade och på nytt Examinerade warda.

f. Amos 5: 15 g. Prov. 24: 26. h. Esa. 33. 15. 16.

Glädjens i Rådz Förwanter / nu är a. Paradißens förste Rådhgifwaren / född. Hwilken b. igenom sin Ewigha wißheet och intercession hafwer medh sinom Himmelske Fadher berådhslagit om Menniskiones reparation och åtherlösningh. Then ther c. medh sin Andes wißheet edher rådh

a. Joh. 1: 3. Prov. 3: 19. b. Prov. 8: 22.

c. Prov. 8. 14. 15.

wil

wil styra / d. rådha til alt godt / e. vthi twiflachtighe Saker edher bäfalla och f. edher Christeligha Rådhslagh til godh ända vthföra / så at j g. icke någhot emdot Samweret besluten / Ja / han låter thet fast och beståndande blifwa / och edher h. ther igenom elskas.

d. Psal. 16. 7.
e. I. Reg. 3. 17.
Esa. 11. 2.
f. psal. 121: 8 9.
g. prov. 15. 22.
h. prov. 16. 13.

Glädiens i Echtenskaps

Personer / nu är / a. Sielfwe Echteskaps Stichtaren b. then rätta Raphael och Asmodei förstörare / född / hwilken i thet han sigh aff een trolofwat Jungfrw födha låter / edert Stand åhrar och c. genom sitt krafftiga Multiplicamini, thet är / wexer til och föröken edher / edher welsignar / d. medh Barn och Lijffzfrucht / e. medh een rätt Echtenskaps kärleek f. at j hwar andra medh all tilbörligh hedher förekommen / han församblar sigh och aff i-

a. Gen. 2. 18.
b. Tob. 8: 3.
c. Gen. 1. 28.
d. psal. 127. 4.
e. Matt. 19: 6.
f. Rom. 12. 10.

dher

dher Echtasångh eena Kyrckio/
g. Luc. 1. 75. som honom g. vthi heeligheet
och rättferdigheet tiena skal.
h. Joh. 2. 8. Han h. förwandlar edhart be-
dröfvelses watn vthi glädie-
nes wäismakande Wijn och på
i. Apoc. 19. 7 sidstonne i. förer eder til Lamb-
zens Bröllop.

Gläddiens i Qwinnor/

a. Gen. 3. 15. Nu är/ a. then Vthlofvade
b. Esa. 45. 8. och b. länge åstundade Qwin-
c. Act. 10. 35. nones Sädh c. alla Menniski-
Joh. 1. 29. ors Saliggörare/ödd. Hwil-
ken igen gifver then rättfär-
digheet Qwinnan vthi Para-
diset förlorat hafwer/ i thet
han låter sigh födhas aff een
Qwinna/ på thet at såsom
Luth. Tom. Diefvulen igenom sin illistig-
6. in Gen. heet bedrogh Qwinnan/ mät-
c. 3. fol. 47. te han och igenom Qwinno-
nes affödha öfverwunnen och
nederlägdt warda. Edher e-
moot Evæ fall til stoor Tröst
at j genom Qwinnones Sädh
förso-

förſonade åren / och *d.* affnådhe igenſkenckes Paradiſens luſtiga och ewighwarande glädhie.

Glädiens i Gamble och ålderſtigne / Nu är *a.* Edher rätta ålderdoms tröſt / född. Hwilken edher vthi eder bräckeligh ålderdoms Swagheet icke öfwergifwer / vthan låter sigh miſkundſamblingen om edher wårda / och gifwer sigh ſielfwä edher til Staaff / på Hwilken i edher vthi troona föddia kunna. Han *b.* ſtercker edra kraffter / och *c.* när idhra Månadhers taal är vpfylt / *d.* förläner han edher en fridſam Simeons Hädäfärdh *e.* införanades edra Siälar in vthi then ewigha Hwylan och Abrahams Skötthe.

a. Eſa. 46. 4. Pſal. 71. 18.
b. Syr. 46. 11. Job. 14. 11.
c. Job. 14. 5.
d. Luc. 2. 29.
e. Luc. 16. 22.

Glädiens i Barn och ynglingar / Nu är / *a.* Rättfärdigheetenes frucht *b.* then

a. Jer. 28. 5.
b. Cant. 2. 1.

Him-

Himmelska och Lyffsens Örtegårdz Roosen vprunen/ medh hwilken i eder *c.* frögda och förlusta kunnen; Ty såsom i *d.* genom honom beredde åren i Modherlyfwet *e.* lefwen/ rören s och hafwen edher warelse/ altså *f.* vpfyller han edher med sin Ande *g.* beskydder edher igenom sina helige Englar *h.* gifwer edher Wysdom och förstånd *i.* vppehåller och försörjer edher alt ifrån eders Modhers lyf rykeligh medh klådher/ födho och alt godt/ *k.* Måtter edher medh långt Lyf/ *l.* annammer edher til sigh *m.* beklådher edher medh åhra och högt Nampn/ och gör eder til sina Medarfwingar/ i thet han edher gifwer thet Ewigha Lyfwet och oåterwåndeligha Barnskapet.

c. Psal. 149:2. Esa. 9: 3
d. Psal. 22. 10.
Jer. 1: 4.
e. Act. 17 28.
f. Luc. 1: 44.
g. Matt. 18 10.
h. Syr. 39: 9.
i. Psal. 22 11.
k. Exod. 20: 12.
Syr. 3: 7.
psal. 91: 16.
l. Marc. 10: 16.
m. prov. 13 18.

Glädiens i Jungfrwr/ Nu är/ *a.* then teckeligaste ibland

a. psal. 45: 3.

bland Menniskior och then Andelige Brudgummen / född / hwilken öfwertäcker then last *b.* Eva i sin Jungfrudom vthi föll / i thet / såsom han på itt obegripeligit sätt *c.* aff Fadhrenoni är född vthaff ewigheet / låter sigh *d.* aff een oförkränckt Jungfrw (ändoch han war hennes Skapare) förvthan någors Mans tilhielp vnderligha födhas / ther igenom han sigh egenteligare och närmare medh edher förbinder än Adam och Eva sigh emellan förbundne woro. Han låter sigh och edher til hiertans wederqwekiande tröst icke allenast aff then reene och kyske J. Maria födas / vthan såsom then Himmelske Brudgummen *e.* får lust til edher detteligheet *f.* gifwer sigh i förbund medh edher / och *g.* trooläfwar edher sigh til Brud vthi Rättferdigheet och doom

b. Gen. 3. 6.
c. Psal. 2. 7.
d. Luc. 1. 34.
e. Psal. 45. 12.
f. Ezech. 16. 8.
g. Hos. 2. 19.

och vthi Nådh och Barmhertigheet.

Glädiens i Enckior / nu

a. Esa. 54. 5. b. Exod. 22. 28. c. Psal. 68. 6. d. Syr. 35. 19 e. Exod. 22. 23 f. Luc. 7. 13. g. Deut. 24. 19 h. Prov. 15. 25 i. 1. Reg 17. 16 k. Psal. 146. 9 l. Luc. 7. 44

är / *a.* HERREN Zebaoth edher Man *b.* rätta försvar och *c.* domare / född / hwilken *d* seer til edher bedröfwelse och tårar / *e.* hörer edert ropande / *f.* gör edher bystånd och Assistens *g.* Födher edher / *h.* låter sigh wårda om edhert godha *i.* welsignar edher ringa förrådh / *k.* uppehåller edher och *l.* tröster edher vthi all nödh och bedröfwelse.

Glädiens Fadherlösa /

a. Psal. 10. 14 & 68. 6. b. Luc: 1. 48. c. psal. 103. 13. d. Psal. 146. 9 e. Joh. 14. 18

Nu är / *a.* Edher Patron Målsegare och hulde Fadher / född / hwiken såsom han hafwer *b.* besökt och til hielp kommit then bedröfwade och Fadherlösa J. Mariæ, *c.* drager och til edher ett faderligit hierta / *d.* medh sin nådhe beskydder idher / *e.* låter edher icke Fadherlösa / ey

heller

heller *f.* på något brist hafwa/ och gör at i medh barnsligh/ otwiflachtigh tilförsicht vthi andanom *g.* framtrådha kunna til nådestolen/ och roopa Abba hiertans käre Fadher.

f. Psal. 37. 25.

g. Rom. 8. 15.

Gläddiens i handels-Drifware och Siömän/ nu är/ *a.* then rätta Handels stichtaren *b.* edher Medhborgare/ *c.* Andelige Styrman och *d.* Hafwetz brusande Böliors nepsare/ född. Hwilken edher handel (*e.* then i edher och androm til nytta och förfordring förvthan någors skada och otilbörligh winst/ drifwen) sigh icke allenast behaga låter/ och edher *f.* medh nödtorftigt vppehålle ther igenom welsigner/ vthan och the stora Werldenes Stater och Hierarckias ther igenom styrcker/ bepryder och vppehåller. Och oanseet i esomofftast vth: största Luffz-

a. Prov. 16. 11.
b. Mat 17. 27.
c. Esa. 43. 2.
d. Matt 8. 26. Luc. 8. 25.
e. Joh. 6. 5. Matt. 25. 14.
f. Psal. 107. 23. Deut. 28. 3.

fahrligheet wara mosten. Såsom een Wärldzwise Anacharsis be:dh Skepmenners bedröfweliga tilstånd / Lyffz / Godz och wälferdz äwentyr och förlust / egenteligha beskrifwer: Tantum abest â morte qui navigat, quanta est navis crassitudo. Thet är / then som Seglar är icke längerbort ifrå dödhen än Wrengerne och Bråden (aff hwilka Skepet bygdt är) är tiockt til. En Bhilosophus Bias benembd / när han Skepn:ännernes fahrligheet öfwerwägadhe / sadhe han sigh intet wetta om han them för dödhe eller lefwande Menniskior hålla skule / wil han lyk-
g. Psal. 91. 15. wist *g.* wara medh edher i följe och fahra / *h.* bewara edher
h. Psal. 107. 28. 29. medh Skep / Lyff och Godz i
i. Psal. 107. 30. Siönödh och *i.* lyckeligha eder til Landz och tyt j gerna åstunden beledsaga.

Glä-

Gládiens i Konstnårar
och Handtwårcks Personer/
nu är then *a.* Andelige Beza-
leel/ thet Himmelske Templetz
och Tabernakletz Byggmåsta-
re/ödd. Hwilken/ såsom han
är *b.* Gudz then store Archite-
cti och heele Werldennes Byg-
gemåstares Son/ tagher sigh
til Curatorem och Fosterfader
c. en konstryk Byggemåstare/
förfaren Mechanicum och wäl-
öfwat Timberman Joseph aff
Nazareth/ och gifwer sigh vn-
der hans disciplin, ther til med
honom så högt åhrar/ at han
sin kårelskelige welsignade Mo-
dher henne beskerer til echta/
ther igenom han alla Handt-
wårk och konstnårers Embe-
te hafwer welat helga/ och see
låter sigh edert Nåringzmedell
icke allenast wål behaga/ vthan
och *d.* medh wißdom och för-
stånd wilia welsigna *e.* frenia

a. Exod. 31. 1. & 35. 30. 38. 22.

b. Psal. 2. 7.

c. Marc. 6.

d. Exod. 31.

e. psal. 90. 2.

f. Pſal. 128. 2 & 132. 15. Prov. 13: 4.

edhert händers wärck/ och *f.* medh timmeligit vppehålle edher förſöria.

Gläädiens i Åkermän/ nu är/ *a.* Åkerbruks Stichtaren *b.* Wäingårdz Planteraren/ *c.* Huusfadhrens thens Öfverſte Åkermansens Son och Andeligha Wänträdh/ född. Hwilken ſåſom han Jorden och thes Frucht Menniſkiorna til vppehålle förordnat och *d.* Adam medh hans effterkommande henne at bruka befallat hafwer/ wil och edhert arbete icke låta wara förgäfwes/ vthan *e.* medh Ymphigheet rykeliga wälſigna *f.* beſökia Landet/ watna thes fohrar/ fuchta thet vpplögdt är och göra thet myckit Rykt/ ſå at Dalarna ſkola ſtå tiocka medh Sädh och *g.* eder Brödh låta til fyllest hafwa åhrliga.

a. Syr. 7: 16. b. Gen. 2: 8. c. Joh. 15: 1.

d. Gen. 3. 23 & 4. 3.

e. Deut. 28: 3 Lev. 26: 5. f. Pſal. 65. 10. 11.

g. Prov. 12: 11 Pſal. 107: 37.

Gläädiés i Herrar och Fruur/

Huus-

Huusbönder och Matmödrar
Tienare och Tienarinnor / nu
är / *a.* Gudz och Menniskiors
Tienare / föd. Hwilken *b.* eder
skepelse uppå sigh tagit hafwer
och *c.* är kömen icke at tiänas /
uthan til at tiäna och gifwa sitt
Lufftil återlößningh för mån-
ga; Öfwer Hwilken tienst En-
glarna sigh och icke ringa för-
undra / ther the see Ährones
Herre under sigh uthi Tiena-
res hampn / then the öfwer sigh
såsom sin Gudh och Herre
dyrckat och åkallat hafwa / ho-
nom är edhert tunga arbete /
besvärliga tiäst och mödosam-
ma tråldom nogsampt kun-
nigh / och wil *d.* edher troheet
rykeligen belöna *e.* uphöya eder
f. och sättia eder öfwer myckit.

a Esa. 53: 13
b Phil. 2: 7
c Matt. 20: 28
Bernhardus.
d Col: 3: 24
e Gen: 39: 9
f Matt: 25: 21

Glädlens i Främblingar
och Reesande Personer / nu
är / *a.* then rätta Raphaël och
b. Förbundz Engelen nedher-

a Tob 5 5
b Matt 3 1

Kom-

kommen aff sin Himmelske
Thron/ hwilken mechtigh är
c. Psal. 91. 11. edher på edher *c.* rätta reesa
Gen. 28. 15. för Röfware/ ondt Selskap/
Wildiur och all olycka/ Ja för
then Helfwetes Mördaren the
Christrognas affsagde fiende
krafftelligen beskydda/ försiva-
ra och bewara. Han wil och
d. Psal. 146 9 edher *d.* försöria vthi fremmä-
Lev. 19. 10. de Land *e.* igen beledsaga eder
e. Gen. 31. 3. til edert Fädhernes Ryke och
Tob. 5. 15. heenwist och sidst *f.* til then rät-
f. Phil. 3. 20. ta/ Roliga/ wissa och ewighwa-
rande Boningen.

Glädiens i Landzflychtige/
a. Esa. 49. 26 nu är then *a.* mechtige Israels
b. ps. 104. 7. tröst/ för hwilkens nepsande *b.*
c. Apoc. 20: 11. watnen/ Ja bådhe *c.* Himmel
och Jord fly/ född. Hwilken
ändoch han sådan mechtigh
Herre är/ giffver sigh lykwist
medh sin Modher och Foster-
d. Matt. 2. 13 fadher *d.* för then Blodhun-
den Herode, på flychtena/ ther
medh

medh han eder vthi eder Christ-
skyldigh Landzflychtigheeet wil
trösta och hugswala; han wil
och edher *e.* för mooständare e. 2. Sam. 17.
nar smordiske Practiker nåde- 16.
ligen beskerma *f.* vthur ångest f. Ps. 107. 13.
hielpa och eder igen *g.* idra för- g. 2. Sam. 19
riga fröheter / Land och Privi- 14.
legia igengifwa / aldeles edher
hielp i nödh bewijsandes / så-
som thet gemena Veri-verbi-
um lydher; Exulis auxilium,
qui fuit exul, erit, thet är /
then ther Landzflychtigh warit
hafwer är the Landzflychtigas
hielp / ja näst thet han edher
h. beskermer och Rätt förskaf- h. Psal. 103. 6
far / förhielper och beledsagar
han til thet *i.* rätta Fädher- i. Matt. 19. 29
neslandet ther aff i igenom
Synden fördrifne woren.

Glädiens i Fångar / Nu
är *a.* eder Ransonare / Lyff- a. Psal. 68. 7
tesman och Förlossare / född.
Then ther *b.* hafwer fördt fän- b. v. 19.
gelse

c Zach. 9: 11 gelse fånget och c. Förlåssat
Fångarna vthur Kulone ther
intet watn vthi är / åfwen then
d Exod. 12:37 samme som sitt d. fångna Folck
Israels Barn genom sin vth-
streckte mechtiga Arm förde
vthur Egypten. Honom åre e-
dhra bonor / hechtelse och fång-
zel wål kunnige / emedhan han
e Matt. 26:50 ock e. vthi Örtegården är fån-
gat och förder ifrå then ene o-
rätferdige Domaren til then
andra. Och hafver igenom
sine Band så wudha bracht /
f psal. 107: 13 14 at han f. Sönderslåter edhra
band medh hwilka i bundne å-
re och hielper edher vthur all
g ångest / g. Ja gör edher och
alla Menifkior löös ifrå Dief-
wulens bonor och Helfwetes
ewigha Band.

Glädiens i Korsdragare /
a Exod. 15:26 Siuke och Krancke / Nu är / a.
b. Aug. de Virginit. edher rätta Läkiare b. Swal-
kebrunn och Krafft / född.
Hwil-

Hwilken c. Låkedom uppå Jordenne wexa låter / d. ther igennom han edhra Kranckheeter mederer och låker / e. hielper edher dragha korset f. wedherqwecker edher uthi edher Swedha g. förwandlar eder Siuckdom uthi Helsa / och gifwer edher för een luten tydz wederwärdigheet och mödho / een ewig och altydh warände frögd såsom och Församblingē Siūga plågar:

c. Syr. 38: 4.
d, Esa. 38: 21.
e. psal. 68.20
f. Psal. 41. 4
g. psal. 77: 11
Psal. 107: 20

Christus Ecclesiam hæredem in cruce constituit. Gregorius.

Här effter få wij en ewigh roo /
Och skole medh Christo i Himmelen boo /
Thet skolen j Christne tänckia /
På Jorden finnes ingen Man /
Som någhon tydh uthsetta kan /
Then frögd oß Gudh wil skänckia.

Post lachrymas risus, post exilium, paradisus.

Glädjens j Ryke / Nu är a. alla godha gåfwors gifware och ingens förwutare / född. Hoos hwilken b. är rykedom och åhra / warachtigt Godz och

a. Jac. 1: 17
b Prov. 10: 22

Rätt-

c. Prov. 10. 22. Psal. 102: 3. d. Deut. 28. 3 e. Matt. 6:20 f. Matt. 25.23

Rättfärdigheet/ *c.* igēom hwilkens welsignelse j ryke wordne åren *d.* then och til edhra rätrådige anslagh och Christeliga förehafwande lycka och wälsignelse gifwer *e.* then hwarken Roost eller Mahl förderfwa/ elle Tiufwar bortstiála kunne/ och på sidstonne *f.* skäncker edher thet ewigha Lijfwet.

a. b. Luc. 2. 5.

Glädjens j Fattighe/ Nu år *a.* edher hielpare och reedhwilligh beskerm/ född. Hwilken *b.* aff een Jungfrw i armodh vthi itt åsna Stall sigh Födha låter/ legges icke vthi någon prydeligh och wäl vthstofferat Konügzligh Wagga/ vthan i een Krubba på Höö och Stråå. Han födes icke allenast vthi fattigdom/ vthan

c. Matt. 8:20 Luc. 9: 50.

och *c.* lefwer fattigh och döör fattigh/ weet förthenskuld ganska wäl hwad j lydhen och wil effter sit lyffte see til edher bedröf-

dröfivelse och nödh *d.* gifiva och welsigna edher Sytts / *e.* försöria edher vthi hårdom tydh / *f.* mätta edhra tårstigha och fylla edhra hungrigha Siälar medh godh tingh och edher vthur edher vselheet och thenne werldennes oreene Fäästall in vthi then skröne ewige Luffzens Himmelska palatz föra och ewinnerliga *g.* hoos sigh ryka göra.

d. Ps. 132: 15. Psal. 145: 15
e. Esa. 30:20
Psal. 55: 23. & 33: 19.
f. psal. 107. 9
g. 2. Cor. 8. 9

Glädjens / Gudhfruchtige / Nu är *a.* edher godhe Wän och Saligheet / född. Hwilken *b.* medh sine nytälskande Ögon seer til edher rättferdigheet at hon icke förgäten warder *c.* och bekröner edher medh Nådh och Barmhertigheet *d.* i thet han håller wård om edher och edert godha *e.* frelser edher Siäl vthaff fråstelse / och *f.* förmerer edhra daghar i frögd och wälferdh *g.* at i edhra Barnabarn

a. Joh. 15. 14
b. Syr. 44: 10. 11.
c. Psal. 103: 4
d. Job. 1: 10.
e. 2. Pet. 2: 9.
f. Prov. 10: 27.
Psal. 128: 5
g. Psal. 145:

see

h. Joh. 14.23 i. Psal. 91.15. k. Psal. 121. v. ult.

see skola / Ja *h.* han bliswer boendes när edher *i.* gör hwadh j begären / och *k.* bewarar eder ingång och vthgång ifrå nu och i ewigheet.

Glädiens j Rättferdige /

a. Malac. 4.2

Nu är *a.* Rättferdigheetenes klarskinande Sool vprunnen / hwilken *b.* genom sin Rättferdigheet then för Gudhi allena geller / idher som på honom troo / Rättferdigar; Han wil *c.* edher icke i Oroo bliswa låta til ewigh tijdh *d.* vthan såsom edher wentan är frögd / *e.* see til edher rättferdigheet och höra edhert ropande / *f.* hielpa edher vthur nödh *g.* låta edher åminnelse bliswa vthi welsignelse. Summa, *h.* han wil haswa omsorgh för edher / edher för edhra mooständare bewara och giswa edher itt herligit Rike och een skön Crona / om hwilket Wijßheeten widlyfftelig talar.

b. Esa. 53.11 Jer 23. 6. Acto. 33. 16

c. Psal. 55. 23. d. Prov. 10.28

e. Psal. 34.16

f. Psal. 34. 18 g. Prov. 10. 7

h. Sap. 5. à v. 16. ad finem.

Glä-

Glädiens j Barmhertige/

Nu är/ *a.* Barmhertigheetenes rooth och rätta vhrsprūg/ vpkommen/ hwilken edhert Christmilde hierta och barmhertighetz gerningar sigh icke allenast nyckit wäl behagha låter/ vthan och rykeliga bådhe vthi lekamligh måtto/ Såsom *b.* medh födho och kläder försörier *c.* vthi Siukdomen hielper och för Fiender beskermer/ och i Andeligh *d* medh itt rooligit Samweet/ Saligt affskeedh och *e.* ovthsetteligh glädie i thet ewigha lyfwet aff nådhe belöner.

a. 2. Cor. 1. 3 Syr. 2. 21. Eph. 2. 4.

b. psal. 37. 25

c. Psal. 41. 2. 3. 4.

d. Matt. 5. 7.

e. Matt. 25. 34

Glädiens j Spakfärdige och Fridhsamme/ Nu är/ *a.* then Sachtmodighe Zions Konung *b.* thet tystlåtiga Lambet/ om hwilken Esaias Propheterat hafwer/ född. Hwilken eder fridsamheet igenom sin förwerfda Fridh ytermera sterc-

a. Zach. 9. 9.

b. Esa. 53. 7.

ker

c. Psal. 133: 1. Syr. 25: 2. d. Hiob. 27. 7 ker at i c. medh edher nästa vthi sämja och broderligh kärligheet lefiva kunne / d. gifver edher itt godt Samwett vthi all bedröfwelse och anfechtningar och effter thetta Lekammeliga vmgenge e. Fridzens boning och sådan frögd som warder blifvandes i alla ewigha ewigheet.

e. Esa. 32. 18.

Glädjens i Förachtadhe /

a. Esa. 53. 3. Nu är a. then aldraförachteligaste aff werldēne / född. Hwilken b. endoch han är en Alzmechtigh högt regerande HERre öfwer Himmel och Jord / vndergifwer sigh lykwist thenne arge werldennes dårheet och hädeligha föracht / såsom hans Pynes Historia klarliga vthwysar / Edher til nyckin hugnat / glädhie och tröst / at få i förachtadhe och förfolgde warden / mäghen igenom hans förmädelse medh theste bettre

b. Zach. 9: 10

til-

tilförsicht trådha til Gudh och
hålla honom c. för edher Klip- c. 2. Sam. 22. 3
pa / Borgh och reedhwilligh
Frelsare / otwiflachtiga förmo-
dandes at såsom han m:edh
thenne werldennes hådelses
börda är besvårat / skal och
(ther i för hans Ord och San-
ningenes bekennelse skul lijdha
måsten aff werldennes barn /
Spott / Spee hådeliga ord /
plågor och föracht) edher nå-
deligit bijstånd giöra d. edhert d. Joh. 16. 20
föracht vthi frögd förwandla
och e. låta edher lööN ganska e. Matt. 5. 11 12.
stoor wara vthi Himmelen.

In Summa, Glådiens al-
le Menniskior / ty then nyföd-
de Jesus Christus är alle Me-
niskiors Frelsare / Ty / Så el-
skade Gudh werldenna / at Joh. 3. 16.
han vthgaff sin eende Son /
på thet / at hwar och een som
troor på honom / skal icke för-
gås vthan få ewinnerligit Lijff.

Therföre så ropar then gämble Kyrkie fadren Bernhardus: Respirate perditi, venit Jesus quærere & salvare quod perierat, warer tröst och oförfärade i arme förwillade och förlorade Fåår / Then kiåre Jesus är kommen i werldenne / til at sökia och Saligh göra / thet som borttappat war. Convalescite morbidi, venit Christus qui contritos corde sanat oleo misericordiæ. Hafwer ett gott hierta i Kranke / Christus är kommen / then ther heelar the sönderslagne Hiertan / medh sin Barmhertigheetz Olia.

Exultate quicunque estis grandia concupiscentes, descendit ad vos Filius Dei, ut regni sui vos cohæredes faciat, Frögder idher alle / som trachta effter höghe tingh / Ty i dagh är thenkommen aff Himmelen / hwilken idher til sitt Rijkes arfwingar giöra wil. Ty /

Ty / Såsom för een Synd skull / är fördömelse kommen öfwer alla Menniskior: Så kommer och igenom ens Rättferdigheet / Lyffzens Rättferdningh öfwer alla Menniskior. och åter; Såsom alle döö i Adam: Så skole och alla i Christo wärda lefwande giorde. Rom. 5. 18. 1. Cor. 15. 22.

Och såsom Adam medh sitt fall /
Hafwer oß under döödhen kommit /
Så hafwer Jesus Christus oß all /
Medh sin döödh ther ethnommit.

Summa: Omnia nobis omnibus Jesus est, sägher Augustinus. Si curari desideras Medicus est, åstu kranck / han är en Läkiare som tigh heela och helbregda giöra kan. Si febribus æstuas, fons est, När Lagzens förbannelse och Gudz brinnande wrede tigh hårdt ansätter / Så är han en Swalkebrun / ther tu i sådan anfechtningh kant finna tröst och we- Omnia habemus in Christo & nobis omnia Christus.

Jer. 23: 6. dherqweckelse. Si gravaris iniquitate, Justitia est, Skeer tigh orätt / han är Herren som är wår rättferdigheet. Si auxilio indiges virtus est, Behöfwer tu hielp han är then Herren then all hielp gör som på Jor-
Psal. 74: 12. denna skeer. Si mortem times, vita est. Fruchtar tu tigh för dödhen / han är Lyffwet / Si
Joh. 14: 6. ire desideras, via est, wil tu intet gå wilse / han är Wäghen. Si Cibum appetis, alimentum est,
Joh. 6: 27. Hungrar tigh / han är then rätta oförgängeliga Spysen / then ther blifwer til ewinnerligit Lyff.

Augustinus: Ad omnes gaudium istud pertinet, quia Christus omnibus venit, nec oportet esse tristitiæ locum, ubi est natalis gudiorum. Thenne Frögden angår alla Menniskior / Ty Christus är kommen allom / och måste ther ingen be-

Non est locus tristitiæ in Natali Regis gloriæ,

dröf-

dröfwelse gifwas runt ther al
glädies Födelse dagh är.

Så Frögder Idher:

Alle Menniskior/Ty Gudh Joh. 1. 44
är worden Menniskia.

Alt Folck/ Ty nu är then Gen. 22. 18.
född/I hwilko alt Folck på Jordenne skal wälsignat warda.

Alle Hedningar/Ty nu är Hag. 2. 8.
kömen Hedningarnas Tröst.

Alle Syndare/ Ty/ nu Matt. 9. 13.
är kommen then som icke kallar
the rätferdige/ vthan Synda- Joh. 1. 16.
re til bättring. Han är full Matt. 1. 21.
medh nådh/han frelsar idher
ifrå alla idra Synder.

All Werlden/ Ty/ Gudh Joh. 3. 16.
hafwer elskat wärlden/ och
sändt sin Son til at frelsa
werldenna.

Alle bedröfwade/ Ty nu Gen. 5. 29.
är then Himmelske Noach
född/ then, oß tröfta wil i all

wår mödo och arbete på Jordenne/ then Herren förbannat hafwer.

Matth. 4. 2. Heb. 2. 18. I Anfechtade/ Ty/ Nu är then född/ hwilken som sielff är frestat aff Diefwulen/ och ther aff at han wart Pynt och frestat/ kan han hielpa them som frestas.

Esa. 61. 1. I Fångne/ Thet Nyfödde Barnet wil låta Predika them fångnom Förlosning och them budnom Öpning.

Esa. 9. 7. Alle aff Krygh Prässade och förderswade Christne/ Nu är fridz Fürsten född/ och

Joh. 14. 27. hafwer oß en ewigh Fridh igenfördt.

Esa. 53. 5. Alle Siuke/ Nu är en Läkiäre född/ then oß heelar genom sina Sår.

Alle Sielande/ Ty/ Nu är then född/ then ther Dö-

2. Tim. 1. 10. dhen borttagit hafwer/ och

Lyf-

Lijfwet och itt oförgängelighit wåsende framburit i Liwset.

Saÿerligh/ Then som medh sådan troo och frögd i sin dödh sina ögon igen låter/ han warder them igen vplåtande i een ewigh glädie.

Ubi sunt gaudia, Jthen helgha Stadh/ Ther the Englar sunga/ nova Cantica, och the klockor klinga/ Regis in curia, Eya wore wij ther.

Ther wij kunde see in vthi then ewigha Herligheeten/ så worde wij seende och hörande ovthseyeligh tingh/ nembligh: huru then Triumpherande Försåblingen medh alla Gudz Englar och öfwer Englar Jubilerer och frögder sigh i dagh/ så och åhrer och tilbidier thet Helige Verbum Caro factum est, thet Nyfödda Barnet Jesum Christum.

Therföre i fromme/ trogne

och

och bootfärdige Christne Menniskior / Fruchter och förskräcker edher intet / för

Rom. 5. 1. v. 9 Gudz wrede / Ty wij hafwe fridh medh Gudh genom wår Herre Jesum Christum / therföre så kunne wij tagha

1. Thess. 1. 10 wår recurs, regress, och tiflycht

Ambros. â Deo irato ifrå then förtörnadhe Gudhen ad Deum reconcilatum til then försonade Gudhen. Och sålunda förborge och förwahre wij oß wäl för Gudz wredhe sub umbrosa arbore Jesu Christo / under

Ezech. 17. 23. thet stoora Cedreträs Qwistar / Ty wij hafwe fått nådh

Joh. 1. 16. för nådh h. e. En Nådigh Gudh för Christi skull.

Deus iam placatus est nobis peccatoribus. Placato possum non miser esse Deo.

Therföre sägher Clemens Alexandrinus: Quomodò non diligeretur homo propter quem Unigenitus ex sinu patris dimittitur! Ther på är Gudz kärleek til oß uppenbar worden / at

Gudh

Gudh hafiver sändt sin enda Son i werldenne/ at wij skolom lefiva genom honom. I. Joh. 4. 9.

Diefwulen/ Ty Qwinnones Sädh hafiver söndertrampat Ormsens Hufiwudh/ niderflagit Diefwulens gerningar/ bůdit then mechtigha och gifwit oß en ähryligh Seger öfiver höom. Wij kuna nu medh frögd och friskt modh Siunga: Gen. 3. 15. I. Joh. 3. 8. Matt. 12. 29. Col: 2. 15.

Wår Gudh är oß en wåldig Borg/
Han är wår skiöld och wåria: Christus est victor victoriosus.

Seer thet heeter som Christus sadhe til sina Lärjungar: Jagh hafiver gifwit ider macht at trampa på Ormar och Scorpioner, och öfiver all fiendens kraft/ och idher skal intet warda skadandes. Luc. 10. 19.

Lagzens Förbannelse/ Ty Christus hafiver Godhwilligen för wåra skull gifwit sigh ynder Laghen/ och henne aldeles Gal. 4. 4. Matt. 5. 17. Gal. 3. 13.

deeles och til alle hennes puncter, Jaa / til thet ringaste jod och minsto prick fulkomligen uppfylt. Therföre /

Til Laghen må nu wara wårt taal /
Trådz at tu migh fördöma skall /
Christus tigh fulgiort hafwer.

1. Tim. 1. 15. Synden / Ty Christus är kommen i werldenne til at frelsa Syndare. Han hafwer tagit uppå sigh wår skuld och skenckt oß sin oskyldigheet suscepit nostram peccatricem & donavit nobis innoscentem & victricem personam. Han uthstryker wåra mißgerningar såsom itt Moln och wåra Synder såsom eena dimbo. Han kastar wåra Synder baak om sigh / han såncker them nidher i Haffzens diup Han uthstryker them i sin Blodh. Esa. 43. 25. 1. Joh. 1. 7.

Esa. 53. 45. Joh. 1. 29. Esa. 44. 22. 38. 17. Mich. 7. 19

Jac. 3. 2. Therföre / Hafwer tu syndat (såsom wij och alla i mång

stycke

ſtycke dageliga feele) ſå bettra tigh / bedh Gudh och troo honom om Nådhe. Millies peccaſti, millies convertere, millies condonabuntur, hafwer tu tuſend gångår ſyndat ſå giör tuſend gångor bettringh / och tig ſkole tuſend gångor tuſede ſlagz Synder förlåtne warda.

Chriſoſtomus ſåger: Om Tuſende wårlder wore / och en Menniſkia hade bedrifwit alla Synder / the i Tuſend werlder bedrifwas kunde; Och thet wore möyeligit at alle ſådane hennes Synder bleſwe lagde i een ſtoor Wichtſkåål / och hon ſielff i then andre / Och hon ther emoot medh en rätt troo fattade i een liten Gullwicht een liten Jeſu Chriſti Blodzdropa / Så ſkulle hon wijdt præponderera och öfwerwåga then aldrawåraſte Syndewågh.

Origenes: Nulla peccati ſpecies tãta eſt quin non ſit ſuperior Ieſus.

Och Taulerus: Om en Menniſkia

Conc. 4. die corporis Christi.

niskia wore än hundrade åhr gammal / och hade alla dagar begångit hundrade dödeliga Synder och omwende sigh aff allo hierta til Gudh och brukade medh itt bootferdigt hierta Herrans Jesu Christi högwärdige Natward. Så wore thet honom een ringa tingh i thenna edla gåfwan / vthi itt ögneblek / förlåta henne alla Synder. Therföre:

Ey någon Syndar ehuru leedh/
Skall aff mißtröstan gwijdha /
Ty Gudz nåd och Barmhertigheet/
Ståår öppen alla tijdha.
Så stoor Syndar ännu ey fans/
När han i blodhen reena /
Herrens Christi wår Frelsermans/
Sigh ewår medh Troon allena.
At han iu hoos Gudh finner Nåd/
Han will hans synd tilgifwa/
Efterfölgh tu och samma Rådh/
Så får tu ewigt Lefwa.

Hos. 13. 14. Matt. 9. 24.

Döden / Ty Christus hafwer

wer borttagit Dödzens förgifft och förwandlat honom i een söötth Sömpn/ Jaa aldeles i een kostelígh Låkedom/ som Methodius honom trösteliga kallar. Therföre/ Salige äro the döde/ som i HERranom döö här effter/ Jaa/ Anden sägher: Att the skola Hwila sigh ifrån sitt arbete/ Ty theras gerningar fölia them effter. The gå genom dödhen til Lyssvet. The gåå Ex conspectu peccatorum in contubernium Angelorum Ifrå thenne onde werldenne/ til thet liufliga Sälskapet i Himmelen/ som äre mänge otalige tusende helige Englar och Salige Menniskior/ som en from Lärar på sin Sote Seng talat hafwer.

Apoc. 14: 13.

Ioh. 5 24.

Ambrosius: Mors piorum est finis malorum & janua vitæ.

Helfwetet/ Ty Christus som är Fortis Redemptor, En mechtigh förlossare han för

Esa. 49: 26.

Prov. 23: 11.

wår

wår skull kommen i werldenne/
Hos. 13. och hafwer krafftеliga Stor-
Psal. 49. 16. mat Helfwetes Ryke. Han
86. 14. är worden Helfwetet een Plå-
Zach. 9. 11. ga. Han hafwer förlossat
Matt. 5. 26. wåra Siälar vthu Helfwetes
wåld/ vthur thet diupa Helf-
wetet/ vthu then Kulone ther
intet watn vthi är/ vthu thet
ewiga Fånge Tornet/ ther ifrå
ingen Förloßning är.

Therföre så skal then Helf-
wetes Eldzvgnen åfwen så rin-
ga kunna skada oß som troo
på Jesum Christum/ som then
Dan. 3. 94. brinnande Babyloniske vgnen
skadde Sadrach, Mesach och A-
bednego, Nembligen/ icke itt
håår/ icke en trådh. Och ther-
före så kunne wij medh hier-
tans glädie intonera wår Se-
gersångh/ och medh Paulo sei-
ja: Tu Dödh hiwar är tin
Vdd. Tu Helfwete/ hwar
är tin Segher? Dödzens vdd
är

är Synden / Syndenes krafft
är lagen. Men Gudhi ware
tack / som oß Segeren gifwit
hafwer / genom wår HERra 1. Cor. 15. 55.
Jesum Christum / Amen.

SÅ är tå Gudz Son Jesus
Christus allom Menniskiom bådhe i Gemeen och Synnerheet til stoor måhn / gagn och nytta i Andeligh och Lekamligh måtto / födder: Til Andeligh nytta i thet han med och igenom sitt Menniskioblifwande näst annat hafwer oß tilfördt Barnskapet / Ty therföre är Gudz Son Menniskios Son blifwen at Menniskian igen Gudz Barn blifwa måtte; Han hafwer fördt oß Rättferdigheet / Ty han är worden försoningen för oß at wij genom hans Blodh hafwa skole Syndernas förlåtelse: Han hafwer fördt oß Glädhie 2. Cor. 8. 9. Rom. 3. 24. 25

och

och giordt Frid Öfver oß medh
Gudh/ Joß med wårt egit Sä-
wet/ Under oß emoot Helfve-
tet och Sathan/ at wij nu vthi
Rom. 5. 2. Trona til Nådhestolen fram-
tråda kunnom och i hoppet be-
römma oß. Han hafver fördt
oß thet ewigha Lyfzens Arfwe-
deel/ ty thet är itt fast Ord och i
alla måtto wäl wärdt at man
1. Tim. 1. 15. thet aånamma at Christus är
kommen i werldenne til at frel-
sa Syndare.

Til Lekamligh Nytta/

Ty genom hans nådhe åre och
blifwe wij medh hälsa och Sud-
heet vpehåldne; genom hans
Nådhe åre och blifwe wij vn-
der Öfverheetenes wingars
skugga beskyddade; Genom hås
Nådhe åre och blifwe wij Fi-
enderna befredade; Genom
hans Nådhe åre och blifwe wij
medh Födo och Kläder försörg-
de; Genom hans Nådhe åre
och

och blifwe wåra händers werck befrämjade; Genom hans nådhe åre alles wåra Sinnen förwaradhe. Pſal. 90. 17. Phili. 4. 7.

Therföre wij honom medh ewigt Loff/ Prijs/ Ähra och Tack åre förplichtadhe och ewinnerliga wara skolom. Hwarföre är oß allom högeligen nödigt/ innerliga/ hierteliga och ödmiukeliga åstunda/ önska och begåra/ at samma Gudz och Miennisskios Son/ såsom han på sin Gudoms wegnar aff ewigheet och på sin Mandoms wegner på bestembdan tydh i werldenne födder är/ wille sigh genom Ordet och then helge Ande vthi allas wår hierta dageligha födha låta/ låtandes then liusligha Engla-Predikan: Idagh är idher födder Frelsaren/ som är Christus Herren i Da-

Mich. 5. 2. Joh. 1. 1. Pſal. 2. 7. Luc. 2. 7. Joh. 3. 5. Gal. 4. 19. Luc. 2. 11.

Tit. 2. 14. ô charitatem ſine modo! ô dilectionē ſine Exēplo! Auguſtinus.

widz Stadh / och then hugneligha Apostoliske Basuune klangen/ Christus hafwer gifwit sigh sielf för oß/ allestädes i alla tydher klinga och lydha i wåra Öron/ på thet wij vthi bedröfwelse seya kunna:

Gal 2. 20. Christus hafwer gifwit sigh sielff för migh / han öfwergifwer migh icke i nödhenne / vthi wålmachtenne:

Psal. 91. 15 Christus hafwer gifwit sigh sielff för migh / han bifaller / försörjer och vppehåller migh. Vthi dödzstundenne: Christus hafwer gifwit sigh sielff för migh/ han förwandlar dödhen i een Sömpn och gifwer

1. Reg. 3. 5. migh ett ewigt Lyff. Medhan

Psal. 1. 50 15 förthenskuld tu befallat hafwer at bidia och låfwat gifwa/ weest och hwad oß til Kroppen gagneligit och til Sielen bäst

Joh. 14. 14. beförderligit är / Så giff doch

Her

HERRE Christe oß tin Anda/ at wij rätt bidiom/ och tigh genom bönene winnom.

Giff oß tigh/ at wij gifwa tigh *a.* wår Hierta til boning/ *b.* wår Tunga til Loff/ *c.* wår Öron til Lydno/ *d.* wåra Oghon til vpwachtare/ *e.* wåra Hender til Offer/ *f.* wåra Fötter til behageligh gång/ *g.* alla wåra Lemmar medh vthwertes och inwertes affecter til åhra/ berömmelse och pris.

Giff at tin åhra i alle Land/ Stand och Hanterningar må sökt och befrämiat warda. Giff at wij gifwa Predikoembete åhra. Öfwerheeten hörsamheet/ wår torfftiga Nåsta hielp. Hyppehålt Predikoembetet och them ther Predikostolerne bekládha och Församblingene informera och Lára skole:

Breedh tin Nåderijke Hand

a. Esa. 26. Joh. 14. 24.
b. Ps. 51. 17.
c. 1. Sam. 3. 18
d. Ps. 123. 4
e. Matt. 25. 35
f. Psal. 1. 1. Ps. 122. 1. 2.
g. Ps. 103. 1. 2.

öfwer Öfwerheeten / Synnerliga öfwer wår allernådigeste och mildaste Regerande Konungh / H. Mayt: änckie Drotningen / sawpt H. Mayt: Drotningh CHRISTINA, och Sw. R. Regeringh och samptlige Rådh / öfwer thet heele Konglige Huuset / Krygzmachten och alla wälbestelte Standz Gudhfruchtige Lemmar och Directorer. Giff them och oß alla tin wälsignelse och Fridh / nödhtorfftigit vppehälle / helsa och Sundheet Vpfyll wåra förkolnade hierta medh tin krafftiga vplysningh / bewara oß vthi sanningennes kunskap och styrck ytterme hra i oß tin Nådhe. Giff tinom
Pfal. 91. 11. Englom befalning om oß / Michaël strude för oß / Uriel vnderwyse oß / Gabriel styrcke oß / Raphaël beledhsaghe oß / Then heele Himmelske Häärskaren

beskyd-

beskydde oß. Ach tu liuflige och Söte Herre Jesu/ war alles wår Jesus/ war oß Syndarom Jesus/ war altydh wår Jesus/ war oß Jesus hoos tin Fadher och vthi tins Fadhers strenga Doom/ war Jesus i oß/ hoos oß/ miedh oß/ för oß: war wår Jesus emoot Synden/ emoot Werlden/ emoot Sathan/ emoot wårt egit onda begårliga köttkitzläde/ emoot alla wåra Fiender och emoot alt Ondt. Ach tu fromme Christe/ war och wår Christus/ Smörie oß i tigh til tina Propheter/ at wij aff tigh nyttigt och om tigh helsosamipt låre: Smörj oß i tigh til tina Präster/ at wij öfiva oß tigh alt thet wij hafive aff tigh: Smör oß i tigh til Konungar/ at wij Diefwulen/ werlden och wårt egitt Kött styra och öfwerwinna må-

ghe. Then tigh hafwer / han hafwer alt gott/ emedhan tu all tingh hafwer. Giff oß förty tigh / at wij alt godt medh tigh och i tigh hafwa mäghe: Tu hafwer gifwit / giff at wij på tigh hoppes / Tu hafwer gifwit tigh / giff at wij tigh elska: Tu hafwer gifwit tigh sielff / giff at wij tigh åhra: Tu hafwer gifwit tigh sielff för oß / giff at wij oß tigh aldeles altijdh ombetroom. Alla tina wärck skola wara wår lef-
Tit. 2. 12. Cal. 2. 20. wernes Analogia och Lärdom / Lär oß för ty lefwa tuchteliga / rättferdeliga och Gudeliga / at wij må lefwa i tigh och tu i oß / genom tigh komma til tigh / ewinnerliga frögdas aff tigh / och öfwer wåra fiender Triumphera för tigh.

Til itt ändteligit beslutt / föresteller Jagh nigh Engelens bebodelses Proceß. såsom han

sin

sin Predikan och thet Nyfödda Barnet Jesu Christo medh een Mesterligh Sång och wälliudande Musica gladeligha beslöt och sigh honom then Himmelske Häärskaren associerade, siungandes: Ähra wari Gudh i Högdenne och Fridh på Jordenne/ Menniskomen een godh wilia; Luc. 2. 14.

Så wil iagh och thenne Christi Jesu Mandoms annämmelses betrachtelse medh Lofssiungande besluta och medh Englarna Siunga Gloria in Excelsis Deo, fliteliga aff alla Christelskande Menniskior begärandes/ the wille sanna frögdesångh medh migh intonera, concinera och vthföra/ Offrandes wåra Läppars Orar Fadhrenom som hafwer elskat/ Sonenom/ som hafwer återlöst/ then helge

Psal. 34. 4.
Psal. 51. 21.
Hiob 13. 15.
Psal. 95. 2.

Helge Ande / som hafwer oß
på nyo födt: Lätt oß medh
tack komma för HERRans An-
sichte och frögdas för honom
Psal. 149, 1. medh Psalmer: Låt oß siun-
ga HERRanom een Ny wysa
och glade wara öfver wår Ko-
Luc. 1, 47. nung: Låt oß stoorliga prysa
v. 69. HERRanom och hierteliga frög-
das i Gudhi wårom Frelsare:
Låt oß Lofwa Israels Gudh
som oß Saligheetz Horn vp-
rättat hafwer: Låt oß medh
een Mun och gladelig Stem-
Matt. 21, 9. ma roopa och seja: Hosinana Da-
widz Son / welsignat wari han som
kommer i Herrans Nampn / Hosianna i
Högdene / på thet wij medh the Cheru-
bimiske / Loffsiungande Himmels För-
Esa. 6, 3. star: Heligh / Heligh / Heligh är HER-
ren Zebaoth / och medh Gudz rättrog-
Apoc. 4, 10. na Mädhebarn: HERRe tu äst werdigh
tagha Prijs och ähra och Krafft vthi
thet ewigha ODödelighe etenes Frögde-
Apoc. 5, 12. land siunga mågom; Loff och Prijs och
ähra och Krafft wari Fadhrenom och
Sonenom och then H. Anda ifrå
Ewigheet til Ewigheet.
Apoc. 19, 4. Amen Alleluia.
Apoc. 22, 20. Kom HERRE JEsu.

Fridh och Frögdh

Then Englske Juule Gaudium magnum.
Och Jubel Predikanten
Förkunnar heerdomen Een
stoor Glädie / hwilken icke al-
lenast them vthan och alle
Menniskior wederfahras skul-
le / sedhandes: Sij / iagh bodar
ider stoor glädie / Hwilken
allo Folkenna wederfahras
skal. Ty idagh är ider föd-
der Frelsaren Som är Chri- Luc. 2. 10.
stus HERren i Dawidz
Stadh. Stoor är denne Frög- Respectu
den / aff anseende til:
1. Then stoore HERren 1. Dei magni.
Gudh / som aff sijn stoora nå-
dhe thenna glädjen hafwer å-
stadh kommit och förkunna lå-
tit. Wår HERre är stoor-

och

och stoor är hans macht/ och
thet är obegripeligit huru han
Psal. 147. 5. regerar. Herren är en stoor
95. 3. Gudh/ och en stoor Konungh
öfver alla Gudar. O stoor
Frögdh!

2. Subjecti 2. Then stoore Frelsaren
som oß thenna glädien för-
werfvat hafver som är Chri-
stus. Han är *Salvator* totius
mundi, verus, unicus, *Catholi-*
cus & perfectissimus, Then rätte/ egentelige och sanferdige/ Then Eenige och allena blifwande/ Then allgemene och fulkomblige Ewige Frelsaren/ Hielpare och Salighgörare. Såsom han derföre aff sinom
Matt. 3. 17. himmelske Fadher åthskillige
17. 5. reesor vthropat och proclame-
rat är/ Ty/ I ingom androm
är Saligheet/ är och icke hel-
ler nogot annat nampn vnder
Act. 4. 12. himmelen Mennisklonen gif-
wit/

wit / j hwilko wij skole Salige warda. Derföre seger han: Tu skalt iuu ingen añan Gudh kenna vthan migh / och ingen frelsare vthan migh alleena. Hos. 13. 4.
Han är:

Alt Folkz Frelsare / Ehwad the boo och äre j Europa, Asia, Africa, America, Så wäl theras som före oß alt ifrån werldennes begynnelse lefwat hafwa / Som theras som nuu j thenne tijdhen Lefwa / Som och här effter in til werldennes enda Lefwande warda: Ty hans Födelse sträcker sigh tilbaka in til Adam, och fram för sigh til then seeneste Menniskian j werldeñe kommande warder. Ille est Salvator omnium populorum.
Thet heeter:

Jesus Christus jgåår och idagh / och han Theslykes j Ewigheet. Heb. 13. 8.
Ther om och then H. Paulus talar: Han

hafwer

1. Tim. 2. 5. hafwer gifwit sigh Sielf för alla til återlösningh.

Sexuum. Alle Slächters Frelsare/ bådhe Mans- och Quins Personers/ hwilket och Paulus be-
Gal. 3: 28. kräfftar: Thee äre alle itt j Christo Jesu.

Ætatum. All ålders/ Gamblas och Yngas Frels. Psal. 148. 11.

Dignitatum. Alle Ståndz F. Ehwadh thee äre Höghe eller Låghe/
Acto. 10: 35. Ryke eller Fattige/ Ändelige
Rom. 10: 13 eller Werlslige. Jaa/ han är
Imo quo ad: een Frelsare/ aff anseende till:

Locum. Alle Ruum. Ty Christus
Acto. 12. 9. är oß född på alle Ruum/ öfwer och under jorden/ wore wij medh Petro j Fångålset.
Dan. 6. 22. Medh Daniel j Leyone Kulan.
3. 23. Medh the tree män j then brin-
Jon. 2: 7 nande ugnen. Medh Iona j Siön. Summa, Cum Christo omnis locus Credenti Cœlum est. Christus är på alle ruum

tilstä-

tilstädes / på intz ruum inslu-
ten / på intz ruum vthsluten.
Och then sigh här medh i troo-
ne stadigt tröster / han hafwer
himmelen och saligheeten at
förwänta.

Alle Tyder / Ty thenne glädien warar altidh / så snart wij til denne werldenne födde warda / så länge wij här lefwa / och när wij döö. Temporis Adjunctum. Joh. 16. 22.

Sätt och Wilkor. wij äre helbregda eller stucke / ther gåår oß wäl eller illa / wij äre helige eller syndare / wij lefwe eller döö. Så är doch Jesus Christus wår Jmmanuel, och skall intz skillia oß ifrån hans kärleck. Modum. Rom. 14. 8 Esa. 8. 10 Rom. 8: 39

Nytta och krafftige wärkande. Ty thenne Christ frögden gör aff the bedröfwade Lustige Mennisktior / at the aff des krafft sijna bedröfwade siälar medh David tiltala kunne: Effectum.

Jwadh

hwadh bedröfwar tu tigh min
siål och är så oroligh j migh?
håppas på Gudh / ty iagh skal
ennu tacka honom at han hiel-
per migh medh sit ansichte / och
Psal. 42. 12. at han min Gudh är.

JEsulus noster salvator est Catholicus, qui gaudium habebat Solus sed cõmunicavit piuribus, Ardens.

Thet må nu heeta och wara
En stoor glädje sõ wederfars
Allo folkena / på alla Ruum /
j alla tijdher / på alla sätte /
medh största Nytta och Wär-
kande.

Hwadh nu allo folkena weder-
fahrit är / ther ifrån är ingen
vthsluuten / vthan allena then
som sigh sielfwan genom sijn
eghen otroo uthsluutar.

Thetta är oß een Stoor
Tröst / som widt öfwergåår
alle skattar och Rijkedomar j
Eph 2. 7. werldenne. Ty han förer oß
en stoor glädie / hwilken allo fol-
kena wederfahras skal. Stoor
kiärlek / at wij honom icke för-

gäthe

gåthe. Stoor Troo / at wij altijdh förlåte oß på honom. Stoort Tålamodh / at wij alt gerna lijdha. Stoor Fridh / at wij oß icke fruchte. Stoor Bestendigheet / at wij honom aldrigh öfwergifwe. Stoor Rykedom / at wij altingh hafwe j honom. Stoor Åhra / at wij vthi honom höge och härlige warda. Stoor Hielp / ty wij honom åkalle. Stoor Segher / som oß frögdar til krop och Siål / timeliga och ewinnerliga.

Lutherus frågade entijdh en Pilt / huru then käre Jesus heette? han swarade: Rådh / Vnderligh Gudh / Hielte / Ewigh Fadher / Fridhförste. Alt rätt sadhe *Lutherus*, men ther fattas ännu ett namn / Esa. 9. 6.

han

han skal och kallas Stoor Glädie. O stoor frögd!

3: Nuncij 3. Then stoore härhälden som thenne stoore glädjen förkunnat hafwer. Hwilken är een aff thee stoore helige Gudz Englar / som äre Tiänste andar vthsände til Tiänst för theras skull som Salligheetene erfwa skola. Angeli ad ministeriũ pro nostra salute sempèr mittuntur Englarna warda altydh för wårt besta och Saligheet skull vthsende.

Heb: 1: 14

Gregorius

Så ställer och Engelen sigh här som en Basune blåsare / och genom sitt Basune skall på then Bethlehemitiske Engdẽ proclamarer och vthroopar thet gladefulla Jubel åhret / Ther effter thee H. Patriarker / Propheter och Konungar medh hierteligh Långtan och trångtan förbydat hafwe. Och låter så see at emellan Englarna och

na och Menniskiorna är een ny wänskap vprättadt / ther the tilförende wore och stodhe oß emoot. O stoor frögdh. Gen. 3. 24.

Ja / heela then himmelske Härskaren siunga sitt skönе och frögdefulle Trisagium. The gratulera oß at wij äre komne til nådhe hoos Gudh. The hafwa sitt synnerliga Tripudium och Jubelskrij ther vthöfwer at Menniskiorna affstå medh syndenne och göra sann bettringh. Luc. 2. 14. Luc. 15. 10.

Derföre så skall wår Munn full medh Löije wara och wår Tunga full medh frögdh. Wåra Kroppar och Siälar skola frögda sigh vthi lefwandes Gudj. wår Siäl skal Lofwa Herren och alt thet vthi oß är hans helga Nampn. Klappar medh Henderna all Folk / och frögdens Gudj medh gladsamma röst / Lofsiunger Lofsiunger Gu- Igitur: Gaudendum. Psal. 126. 2. 84. 3. 103. 1.

dhj/ Loffsiunger Loffsiunger
34. 4. wårom Konungh. Prijser
medh migh HERren/ och låter oß medh hwar annan vphöija hans Nampn.

Frögder idher j Himblar/ glädh tigh tu Jordh/ Loffsejen j Bergh medh frögdh: Ty
Esa. 49. 13. HERren hafwer hugswalat sit folk/ och förbarmat sigh öfwer sina elenda.

Ach hwadh glädie och stoor tröst/
Yppas nuu j the Christnas bröst!

Derföre wäl är thet folk som frögdas kan. Gaudete & exul-
Psal 89. 16 tate, så frögder ider nu och wa-
60. 2. rer gladhe. Jubilate Deo omnis terra, Frögdens Gudhj all Landh. Frögde och Glädje sigh j tigh thee som effter tigh fråga/ och thee som tina saligheet el-
70. 6. ska/ seije altijdh: Gudh ware Högeliga Loffwat.

Ty thet heeter nu intet Salvator tuus venier, Tijn Frelsa-

re

re skål komma/ vthan venit han är nu kommen/ Venit Dominus, Herren är kommen. Luc. 19 16.
Hielten är kommen. Gen. 49. 10.
Hedningarnas Tröst är kommen.
Herren är kommen then j sökten och förbundzens Engel then j begärade. Hagg. 2. 8.
Venit Christus non te perdere sed salvare, Mal. 3. 1.
Christus är kommen icke til at förderfva tigh/ vthan göra tigh Saligh seger Bernhardus.

Jaa/ Christus then rätte Mestaren til at hielpa hafwer til hörsamheet emoot sijn himmelske Fadher/ och thet arma Menniskliga slächter til hielp/ alstinges frijwilligt tilbudit sigh at återlösa oß/ seijande: Sij/ iagh kommer j bokene är skrifwit om migh/ tijn wilia min Gudh giör iagh gerna. Fadher iagh wil förlässa them vthu helfwete/ och hielpa them Esa. 63. 2. Psal. 40. 8. Hos. 13. 14

ifrån döden. Jagh Herren
Eſa. 60. 16. är tin Frelſare/ och iagh then
mechthige j Jacob är tin Förlåßare. Hä är thē/ hwilken alle
Gamble Teſtamentets Hielpare och Förlossare/ såsō Moses,
Joſua, Athniel, Ehud, Samgar,
Barack, Gideon, Jephte, Simſon, Samuel, David, Jehu, Joſaphat, Joſias och andra betecknadt och præfigurerat hafwa/
then ther icke ſom the allenaſt
hielper vthi ett ruum/ vthan j
alle ruum/ icke ett wiſt Folk/ v-
Matt. 1. 21. than alt Folk; icke i en nödh/
Pſ. 41. 203. 4. vthan vthi all nödh. Icke allenaſt til kroppē/ vthā och til ſiälē.

Han är wår Hielpare/ in omni caſu, j alle Tilfelligheeter.

Act. 11: 26. In Nominativo, ty aff ho-
Gal. 3. 26. nom warde wij Chriſtne och
Gudz Barn kallade.

1. Pet. 1. 9. In Genitivo, ty han är för
Iac. 1. 18. wår ſkull född worden/ och
hafwer giort oß til thet vth-
walda

walda slechtet. Jaa / han hafwer och födt oß genom Sanningennes ordh.

In Dativo, Ty han gifwer oß hielp och saligheet genom sin födelse / pijna och dödh. Ps. 91. 14. 15. 16

In Accusativo, Ty / han är wår Advocat och hielpare emoot alle wåra anklagare / och defenderer oß emoot Laghen / Synden och Diefwulen. Rom. 8. 32.

In Vocativo, Ty han kallar alle the som arbetha och äre betungade til sin nådhe. Och wil på then yttersta dagen seija til alle bootfärdige Venite, kommer j mins Fadhers wälsignade. Ja / wij kunna i honom trösteliga ropa och seija: Abba kåre Fadher. Matt. 11. 27. Matt. 25. 34. Rom. 8. 16

In Ablativo, Ty han wänder aff och ifrån oß alt ondt / Gudz wrede / Lagsens förbannelse och then ewiga fördömelse. Luc. 1. 74. Psal. 18. 23.

Han är wår Hielpare In Omni Numero j alt Tahl.

1. Tim. 2. 4. In Plurali, Ty han wil at alle Menniskior skole frelste warda.

In Singulari, Hwar och en j

2. Tim. 4. 10 synnerheet/serdeles the som troo.

Han är wår Hielpare In Omni Genere:

In Masculino & Fœminino, Ty han hielper bådhe Mån

Gal. 3. 28. och Qwinnor.

In Communi, I gemeen/ bådhe Judars och Hedningarnas hielpare.

In omni, Heela werldennes Hielpare.

In Neutro, vthan nägors

Joh. 3. 18. 36. Gal. 3. 28. Persons anseende.

O hwilken stoor nädh och godheet!
Ach mycken kärleek och Mildheet!
At hwarken Engell eller Man/
Honom tilfyllest tacka kan.

Berömme nu Thee Assyrier sin Belum, Thee Persianer sin Cyrum, The Thebaner sijn Hercu-

Herculem, Judarna sijn Maccabæum, Grækerne sin Alcibiadem. The Trojaner sin Hectorem. The Romare sin Scipionem. The Carthaginenser sin Hannibal. The Hispanier sin Virlatum. The Tydska sin Alemannum? Wår HERRE JEsus år större och mechtigare än the alle. Ty han förmår rykeliga göra öfwer alt thet wij bidiom eller tänckion!. Och kunne förden skull trösteliga sjunga och seya: Eph. 3. 20.

Wår Gudh år oß en wåldig borg/
Han år wår skiöldh och wåria/
Han hielper oß aff nödh och sorgh/
Som oß wil hår besnåria.

Jaa/ Een Christen Menniskia år i Christo Jesu sinom Gudhj och Frelsare starkare än Hercules. Mechtigare än Alexander Magnus. Wåldigare än then Turkiske Suldan j Constantinopel: Behiertiga-

re

reän ett Lejon. Wij kunne fördenskul oß både j Lifwet och dödhen på honom förlåta.

Ty then som stadigt på Gudh troor/
Han blifwer vthan fahra/
Ty han på eena klippo boor/
Fast monde hans grund at wara/
Lijda morgång kan han och twång/
Doch skall han aldrigh falla/
Han hafwer sin tröst/ til Jesum
Som oß kan hielpa alla. (Christ/

Psal. 118. 11. J Herrans namn kan han förgöra alla sijna fiender / och när han så riddeligen stridt hafwer / så kan han och j sielffwa dödhen wara frimodigh och seija: iagh haffwer kempat en godh kamp.

Prov. 14. 32.
2. Tim. 4. 7.

När the Macedoniers Konũg en tydh them genom döden affgick / lefde han wäl effter sigh en Arfwinge til Konunga Rijket. Men han war ett lytet barn som ännu lågh i waggan. Thenna unga Konungen förachta-

achtade fålket vthi Jllyrica, öfwerfölle the Macedonier medh krigzmacht / och slogo them. The Macedonier wille intet lijda detta spåttet / vthan bemannade sigh ånyå. Och på thet the måtte hafwa deste bettre modh och hopp / toge the then Unga Konungan j waggan liggiande medh sigh i felt / stelte honom fremst j slachordningen / wårde sigh manliga och öfwerwunno fienden.

Petr. Gregor. Tholosanus. lib. 26. de Rep. c. 5. Sect. 4.

Jesus är wår Konungh / Låät O Menniskia titt hierta wara hans Wagga. När tu nu skalt strida medh tina fiender Synden = Döden = Diefwulen = och Helfwetet / Så ställ honom vthi tin hiertas Wagga frånst i speßen / så hafwer thet ingen nödh. Ty är Jesus medh oß / Hoo kan tå wara emoot oß.

Zach. 9. 9.

Rom. 8. 31.

The

The måste låta oß medh fridh/
Ehwadh the slunga eller springa/
Ty Gudz son är kommen här medh/
Och skyler oß vnder sina wingar.

Philostratus skrifwer/ när en drēgh ett mynte ther vppå Kejsarens belete hafwer ståt/ haar allenast hållit uti handen/ tå haar ingen fördrystat sigh slå honom. Therföre är och en blifwit straffat til lyfwet/ hwilken en Tienare slagit hafwer/ then ther hadhe en penningh/ ther på Keysar Tyberij Belete slagit war.

Wij Menniskior som äre syndeñes Tiänare/ hafwe then Himmelske Keysarens Gudh wår kåre himmeske Fadhers mynte/ thet är: Jesus Christus j wåra munnar och hiertan/ derföre så thoras wåra andeliga fiender/ som är: Synden/ Dödhen Diefwulen och Helfwete intet förskräckia/ myckit

kit mindre slå eller göra oß någon skada. Ty han Salvaqnarterer oß och seger: Sinite hos abire låter thesse gåå. Joh. 18. 8.

Alltså hafwa the helige Gudzmän och Propheter/ långo förr vth/ genom then Helige Anda talat och Prophekerat/ om Messiæ och Herrans Christi tilkommelse. 2. Pet. 1. 21.

Patriarchen Jacob, hafwer på sin Soothesängh mehra än 1700. åhr tilförende der om sagt: Herre iagh wånter effter tin helso/ h. e. effter then tu migh och thet heela Menniskliga slechtet vthlofwade/ Frelsaren och Salighgöraren Jesum. Gen. 49. 18.

Hiob then helige Gudzmannen hwilken wäl må wara och warda kallat en Tolamodz Spegel/ han hadhe ingen annan bettre tröst/ ther medh han sigh vphålla kun-

de/

de/ vthan Jesum sin Frelsare och Förlåssare tå han en så herligh bekennelse giorde om honom: Jagh weet at min Förlåssare Lefwer/ och han skal på sidstone vpwäckia migh aff jordene: och iagh skal sedan medh thesso mine huudh omklädd warda/ och skall i mit kiöt få see Gudh. Honom skal iagh migh see/ och min ögon skola skoda honom/ och ingen annan.

Hiob. 19. 25.

Konung David talar 1000. åhr för Herrens Christi födelse: Herren låter förkunna sina saligheet. h. e. wår Jesum och Hielpare.

Psal. 98. 3.

Then anderske Ewangeliske Propheten *Esajas* seger mera än 700. åhr tilförende vthi Herrans Jesu Person: iagh Herren tin Gudh then helige i Israel/ h. e. tin Jesus/ Frelsare och Hielpare.

Esa. 43. 3.

Propheten *Ieremias* talar åfwen

wen så hår om/ och thet åhr för Jesu födelse/ tå han beder för Gudz Folk/ och kallar Jesum/ Israels tröst och nödhielpare. Jer. 14. 8:

Zophonias, hwiken och hafwer Lefwat och Propheterat vthi P. Jeremiæ tydh/ kallar Jesum en starck Frelsare. Zoph. 3. 16.

Zacharias, hwilken Herrens Christi vppenbarelse i kiötet/ sampt hans andelige gåfwårs krafftiga wårkåde/ så klarliga förkuñar/ at enmåtte seya: Zacharias hade medh sine lekälige ögon sedt Herre Christum wädra på Jordenne/ och åskodat hans inridande til Jerusalem, seger 370. åhr för hans vppenbarelse: Tu Dotter Zion frögda tigh storliga/ och tu dotter Ierusalem gládh tigh; sij tin Konungh kommer til tigh/ en rätfärdigh och en hielpare/ en Jesus och salighgörare. Zpch. 9. 9.

Så

Så war thet om honom Prophéterat / at han skulle födas:
Gen. 49. 10. Aff Juda slächte vnder fremwande härskap och öfwerheet.
Dan. 2. 44. 45. Vthi then Monarchian fierde eller Romerska.
Esa. 11. 1. 2. 4 Vthi en algemeen fridztüdh.
2. Sam. 7. 12. Vthaff Dawidz Hws.
Esa. 7. 14. Aff een Jungfrw.
Mich. 5. 1. I Bethlehem, vthi thet Judiska Landet.
Zach. 9. 9. I Fadigdom.
Psal. 33. 4. 89. : 3. Thet hafwer Gudh alt som en sanferdigh Herre låtit skee.
Summa: Alle Prophéterna ifrån Samuel och sedan så mänge som talat hafwa / hafwa bodaht thenna dagarna.
Act. 3. 24.
Alle Prophetier och affmålnigar i thet Gamble Testamentet om honom äre alstingen fulbordade. Altså at icke en bookstaff ther på feelar / som
Luc. 1. 70. then H. Anda genom Prophéternes

ternes mun om honom förkunnat hafwa. Söker vthi HERrans book och Läsen / icke ät aff thesse stycken skal feela. 2. Pet. 1: 21. Esa. 34. 16.

Wij hafwe funnit Messiam sade Andreas til sin Broder han hafwer alredo för 1663. åhr j krubban vthi Bethlehem sigh instält. Och genom heela sit lefwerne bewäst sigh wara den / om hwilken Propheterna bära witnesbördh. Joh. 1: 41. Act. 10. 43.

Man finner Christum fast vppå alla bladh j skrifftene j booken är skrifwit om migh. Alle Levitiske åffer och Ceremonier in V. T. peeka på honom. Alle Evangelister och Apostlar weta aff ingen annan. Psal. 40: 8. Act. 4: 12.

Så snart Johannes Baptista vptradde j sit Embete / wäste hämedh fingarna på Jesum och sadhe: Ecce Agnus Dei, Sij Gudz Lamb som borttager werldennes synder. Icke annor- Joh. 1. 29.

norledes giorde then vthwalde
1. Cor. 2: 2. Gudz reedskapen Paulus: Jag
hölt migh icke therföre at iagh
något wiste ibland edher/ vtan
Jesum Christum och honom
Gal. 6. 14. korssfestan. Item: Bort thet
at iagh aff någon tingh skulle
berömma migh/ vthan aff
wårs Herres Jesu Christi
Kors. Han är en midlare e-
mellan Gudh och Menniskior/
1. Tim. 2. 5. nembliga/ then Menniskian
Christus Jesus.

Petrus full aff then H. anda
sadhe vthi sin Apologia och
svar til Presterna och Före-
ståndarena i Templet: I in-
gom androm är saligheet. Ty
thet är icke heller något annat
nampn vnder Himmelen Men-
Act. 4: 8. 12. niskiomen gifwit/ j hwilko wij
skole salige warda.

Then Lärjungen som Jesus
elskade talar samalunda: Om
någor syndar/ tå hafwe wij
en

en förswarare när Fadrenom
Jesum Christum/then rätfär- 1. Joh. 2. 1.
digh är/ och han är förson-
ingen icke allenast för wåra syn-
der/ vtan för heela werldennes.

Jaa/ Apostlarna beslutto
enhälleligen: Genom Herr- Act. 15. 11.
rans Jesu Chisti nådh troo
wij at wij skulle salige warda
såsom och the. Omnes sancti Ignatius.
qui unquam fuerunt, per solum
Christum salutem cõsecuti sunt.
Alle helige/som någon tijdh wa-
rit hafwa/ hafwa fåt salighee-
ten genom Christum allena.

Emedan nu alt thet således
vpfylt är/ så är wår troo rich-
tigh nembl: at Christus är
then sanna werldennes Messi-
as. Derföre hwar och een Joel. 2. 32.
som åkallar Herrans namn/
han skal frelst och saligh war-
da. Salige åre the som trö- Rom. 10. 13.
sta på honom. Och såsom Psal. 2. 12.
thetta är fulkomligen fulbor-

Psal. 89. 34. Psal. 33. 4. Num. 23. 19. Hab. 2. 3.

dat / så skal och then trogne Gudh ennu wisserliga göra och fulborda thet han oß j sit heliga ordh låfwar och tilseger.

Promisit tibi Deus ex gratia Cœlestis regni hæriditatem. Nũ dubitas ipsum promissa salvaturum? at pignoris loco filium suum unigenitum tibi dedit. Quanto hic major Cœlo & terra! si majus dedit, quomodo non servaret promissum suum in dandis minoribus? si quis tibi promisisset centum florenos, & pignoris loco mille florenos deponeret, an non eo ipso te sufficientissimè de promissi sui veritate confirmaret?

Promisit tibi Deus liberationem ex omnibus calamitatibus & Angustijs. Num dubitas ipsum promissa servaturum? At per filium tibi datum liberavit te ex potestate sathanæ, mortis

& in-

& inferorum. An non hæcli-
beratio major quavis terrenâ li-
beratione?

Såsom nu alt thetta sålee-
des skeedt är / så fara thee för-
stäckade Judar myckit wilse /
thee ther ännu gaapa och wen-
ta effter en annan Messiam.
Derföre skal thet heeta medh
them som David seger: The Psal. 16. 4.
som effter en annan löpa / sko-
la stoor bedröfwelse hafwa.
Och Paulus: Hwilken Herren
Jesum Christum icke hafwer
kär / han ware Anathema Ma-
haràm Matha, förbannat til 1. Cor. 16. 22.
döden.

Christus lät sigh föda.

Under Keysar Augusto, lå-
tandes ther medh see / at han
är then rätte och lycksalige Au-
gustus, sitt rykes förmerare /
hwilken sitt ryke dagh ifrån
dagh vtwidgar / och der til sin
welsignelse gifwer.

Joh. 19. 15. Under Fremmande Öfwer-
heet / til at taga oß ifrån mörck-
Col. 1. 13. sens wellighet och försättia oß
vthi sit Ryke.

Uthi en Algemen beskrif-
Joh. 8. 36. ning. Therföre skrifwer Gre-
gorius altså: Nascitur sub de-
scriptione seu conscriptione or-
bis, ad innuendum, quod jam
appariturus erat in orbe, qui e-
lectos suos scriberet in librum
vitæ. h. e. Christus hafwer
welat födas vthi K. Augusti
beskrifningz tydh / ther medh
gifwande tilkenna / at han wil-
le vppenbaras j Kötet / som
sina vthwalde inskrifwer vthi
Lyfsens book.

Augustinus Aff en Jungfrw / ut careret
peccato, qui venerat ut tolle-
ret peccatum, at han wore
vthan synd / som kommen
war / at han synden borttaga
Psal. 51. 7. skole. Ty hwadh elliest på
Joh. 3. 6. naturligit wijs aff Man och
Qwin-

Qwinna aflat warder/ thet warder j syndh aflat och födt.

J Bethlehem, låtandes see/ at han är then rätte Beniamin och Himmelska Tröstmannen/ then oß tröster j all wår mödha och arbethe på Jordenne. Item at han är Panis vitæ Lüfsens Brödh/ som gifwer Werldenne Lüff.

Gen. 35. 18.

Gen. 5. 29

Joh. 6. 32.

Uthi Fattigdom/ gifwandes ther niedh tilkenna/ at hans Rike är icke aff thenna werldenne/ och at wij genom hans Fattigdom skole warda rike/ och hans H. Englar like. Hinc Ambrosius: Christi paupertas mea est hæreditas. Christi Fattigdom är min Rikedom.

In fœno & præsepio, Cyprianus.

Joh. 18. 36.

2. Cor. 8. 9.

Om Natte tydh/ på thet han som rätfärdigheetenes Sool/ vpgången aff högdenne/ oß som såthe j Mörkret och Dödzens skugga vplysa skole.

Mat. 4. 2.

Luc. 1. 78.

Ja/ som Vincentius in speculo

culo Historiarum skrifwer om
en Söndagz Natt at öfwer
Esa. 9. 2. them som boo j mörko Lan-
de ett stoort Liws skyna måtte. Tr på samma Dagh
hadhe Gudh sagt: Fiat Lux,
Gen. 1. 3. warde Liws. På hwiket följ-
de: Et facta est Lux.

Uthi kall Winter / at han wåre kalde och frusne hiertan vpfriska och vpwärma / och oß then gladhe och ewighwarande Himmelske Paradys Sommaren / hwilken wåre förste Föräldrar genom synden förlorat hadhe / förwerfwa och igen bringa måtte.

Uthi en Fridz tydh / tå man effter P. Esajæ Prophetia / giorde sijna swärdh til plogbildar och sin spiuut til Lijar / och
Esa. 2. 5. intz folk vplyffte swärdh emoot thet andra. Ther om fördreffeligh lärdh Mathematicus Johannes Fuchsius skrifwer: Iani

ni Templum Cœsar tertio clausit, & sic pace per totum terrarum orbem confirmata, Dominus pacis nascitur, h. e. Keysaren hadhe tridje gången tilslutit Fridz Templet j Rom/ och när Fryden alt så war bekräfftat öfwer heela Werlden/ blef Fridzförsten Christus född. Ther medh betygandes sin Andelige fridh/ hwilken han Herren Christus som wår Fridförste oß tilbringa och skenkia wille. Esa. 9. 6.

Så skrifwa och Orosius och Paulus Diaconus, at åffwen j then natten tå Herran Christus blef Född/ är j Room öfwer Tyber en olio brun uppsprungen/ som Dagh och Nat jdel skiön och Lutter Olia ifrån sigh gifwit hafwer. Skal och så rundeliga och starckt hafwa fluutit at man der vthaff j alle Romerske Provincier hafwer til för-

föräringh och vndergåffwa Olia vthskickat

Samma tydh skal och K. Augustus hafwa frij- och Lösgifwit 60000. Lyffegne trälar. Hwilket är oß til en skön Påminnelse/ at Christus är kommen och född j Werldenne/ på thet han oß som wore vnder Diefwulens Wåld och Tyranij/ så och Helfwetes Fångar/ frije- ledige och löse göra skole/ som Zacharias och Hoseas ther om Propheterat hadhe. Hwilket then högtuplyste Paulus så myckit härligen vthtrycker. 1. Cor. 15. 55. 56. 57.

Zach. 9. 11. Hos. 13. 14.

Han hadhe intz ruum j Herberget/ ut locum haberet in Cordibus nostris, på thet han måtte hafwa ruum j wår hiertan/ och skaffa oß Ruum j Himmelen.

Joh. 14. 2.

Han leet Swepa sigh i ringa klädher/ at han oß igen then

then förlorade råtfärdigheetz klädnan förwerfiva måtte. Esa. 61. 10.

Han leet läggia sigh j en hårdh Krubba / at han måtte skaffa oß en sööth och ewigh Roo j Himmelen. Esa. 35. 10.

Han leet sigh föda iblandh oskålige Creatuur / at wij skole få wara ibland the H. Englar och vthwalde.

Han gråter i stallet / som allå gläder j Himmelen.

Han blef lyten / at wij alle skole warda stoore.

Han blef ett Barn / at wij skole wara fulkomblige.

Han leet linda sigh / på thet han måtte vplösa Diefwulens bandh / ther medh wij woro fångne effter hans wilia. Summa: Hans Barnsligheet gör oß wijse. Hans Swagheet gör oß starka. Hans Tårar aff = twå wåra synders oreenligheet. Quis audivit talia! 2. Tim. 2. 26

O Tröst!

Rom. 9. 5. Han war en Högtläfwadt Gudh öfwer alla j Ewigheet Cujus Patria est extra omnem creaturam. h. e. hwilkens Fa-
Mich. 5. 1. dernes Landh är vthom all Creatuur aff begynnelsen och
Psal. 2. 8. aff ewigheet. Hans Fadher hade gifwit honom hedningarna til arfz och Werldennes endar til egendom. Doch är han j sin födelse så arm worden/ at han then lilla stadhen Bethlehem til sin Födelse Stadh vthwalt hafwer hwilken then
Mich. 5. 1. tijdhen war vthi ett ringa anseende/ och minst iblandh the tuusende j Juda.

Joh. 1. 18. Han war Gudz ende Son/
Rom. 8. 32. Gudz eghen Son/ Gudz käre
Matt. 3. 17. Son/ Gudz härligheetz skeen och hans wäsendes rätta bele-
Heb. 1. 3. te. Doch är han så arm worden/ at han Mariam then ringa Tiänarinnan som hon

sigh

sigh' sielf kallartil sin Modher Luc. 1. 48.
vthwalt hafwer / hwilken war
Troläfwat Joseph en Timber- Matt. 1. 18.
man / och therföre en Timber- 13. 55.
mans Son kallat warder.

Hwilken war en Konungh Apoc. 19. 16.
öfwer alla Konungar / och en
Heere öfwer alla Herrar /
hwilken och ännu j thenna dagh
bär all tingh medh sit krafftiga
ordh. Doch är han så arm Heb. 1. 3.
worden / at honom icke war
ruum j herberget / vthan måste
låta sigh nöya medh ett stall
och hårdh Krubba / som wij
siunge:

Han lades här på Höö och strå /
Som Ewigh är och alt förmå.
Then silkes Dyna han lågh vppå /
Thet war grofft hö och halmestrå /
Han som doch är en Konungh rijk /
Öfwer jorden och Himmelrijk.

Han war Angelorum Do- Dan. 7. 10.
minus, en sådan Herre / hwil-
ken Englarna tiäna och lydha
måste /

Matt. 4. 11. måste / såsom the och hår vthi stoor nyckenheet gifwa sigh nedh j lufften och siunga: Gloria in excelsis Deo, Åhra wari Gudh j högdenne. Doch ár han aff Menniskiorna så förachtadt / at ingen hafwer sigh om honom wårda låtit. Ty / man láser intet at Maria hafwer hafft någon Piga / någon Amma / någon Jordegumma / vthan hon sielf hafwer tagit Barnet / swept thet j linda kläder och lagt thet nidh j Krubbone / såsom thens H. Andes kåre - trogne och flytige Amanuensis och Notarius Lucas thet beskrifwer. Så ár och ingen sedan kommen til henne / vthan the arme Heerdarna / hwilka aff Englarna åre tijt wuste wordne.

Ach min allerkåreste Herre Jesu / tin armod ár min rykedom. Titt Hóó och strå / ár

min

min glentzande Himmels Crona. Tin Wagga är mit hierta. Tin Krubba är min dödzsångh. Titt mörka Stall är mitt klarskinande Paradijs. Tin Linda är mit Swepekläde. Tit Örnegååt / är min Siåls Ewiga roo / ther på iagh ligger och Såfwer alstinges j fredh. Psal. 4. 9.

Til thes tu förer mig vthi mins Moders huus / som är thet Himmelska Jerusalem, hwilket är alles wår Moder / at iagh tigh ther altijdh fampntaga och kyssa / medh alle Helige Englar tin liufliga skönheet och sköna liufligheet / skåda och åthniuta må i all Ewigheet. Cant. 8: 2.

Ach eu min hiertans Jesu kär /
Tigh liuflig sång j mit hierta gör /
Så hwilar iagh o Herre godh /
Jeig / medh frögd och itt got mod.

Sit præsepe tuum, cor pie Christe meum.

Cur filius Dei, non autem Pater aut Spiritus S. homo factus?

R. Per

Joh. 1. 3. Col. 1. 16. Heb. 1: 2. 1. Per ſecundam Perſonam homo initio era conditus. Convenienter igitur & per eandem redimebatur.

Joh. 1: 4. 14: 6. 2. In ipſo erat vita. Optimè igitur â morte nos liberare vitamq; reſtituere poterat.

Joh. 1: 14. 3. Quia erat filius Dei. Nos etiam filios Dei facere potuit.

Col. 1: 19. 2. 9 4. Erat imago Dei. Ideo imaginem Dei amiſſam inſtaurare voluit.

Rom. 5. 15. Joh. 1: 12. 5. Erat ſolus in gratia. Hic igitur gratiam Dei nobis recuperare voluit.

1. Tim. 2: 5. 6. Erat media Perſona in Trinitate. Meritò igitur factus eſt Mediator inter Deum & hominem.

Gen. 3. 15. Christus kallas Qwinnones Sädh icke Mansens. Derföre sadhe Engelen Gabriel medh stoort betänckiande til Mariam: Et ſanctum quod ex

te nascitur, i. e. ex tuâ massa. Thet heliga! som aff tigh födt warder/ thet är/ aff titt kiöt och blodh. Icke aff Joseph, eller och någon annor mans kött och blodh. Luc. 1: 35.

Aff samma orsaak/ genom then H. Andes vplysningh och vppenbarelse/ kallade Elizabeth Christum, Fructum ventris Mariæ, Mariæ Lijfzfrucht. Luc. 1: 42.

Hwem vndrar sigh icke at Maria är worden hafwande och hafwer födt en Son/ och är icke deste minder blifwen en reen kyst och obesmittat Jungfrw. Virgo concipit, Virgo gravida, Virgo in partu, Virgo post partum. Præclara igitur illa virginitas & gloriosa fœcunditas. Virgo concipiet. En Jungfrw är hafwande. Epiphanius Esa. 7: 14.

I grundh språket warder hon kallat Almach. h. e. Virgo benè

bene custodita, En wälförwarat/ reen och kyst Jungfrw. Här om siunger Församblingen:

Peperit hodiè Virgo, quæ Mater, sed virgo tamen Maris inscia Mater. Virgo fuit partum post, in & ante suum. Ut vitrum nõ læditur sole penetrante, sic illæsa creditur post partum & ante.

Glaset tagher intet meen/
Aff Soolskijnet klaara/.
Alltså och en Jungfrw reen/
Mon Maria wara/
Bodhe förr och effter wist/
Sedhan född war Jesus Christ/
Höjt til thenna Werlden.
Aff mans hielp är thet ey så skeedt/
Gudh sielff haffwer sin nåd beteet/
Gudz ordh är nu här wordet kiöth/
Aff Jungfrw Lijfwet är thet födt/
Han föddes aff en Jungfrw reen/
Förvthan man och syndameen/
Han wärckade thet medh sin kraffe/
Som hennes Lijff och hade skaffe/
Ther aff thet Barnet föddes tå/
Aff hwilket wij Gudz wänskap få/
Jt vnderligit wärck är så spoorth/
At genom then tilstengda porth/
Som aldrigh för vplåtin war/
Vthgick här en konungh så klaar/

Han

Han som är san Gudh öfwer all/
Vthgick af then Jungfrw Saal/
Är skapare/ Frelsare och Tröst/
Och hafwer alla återlöst.
Vthan naturligie skick/
Maria Gudz Son vndfick/
Blef åhn tå en Jungfrw sijk.

Summa: Han är aflat vtan syndh och född vthan Jungfrwdomens förkränkelse.

The K. Fädher tala här om merkeligen:

Deus fecit homines in mundo, primò, sine Viro & Muliere ut Adam. Secundò, sine Muliere de Viro ut Evam, Tertiò, de Viro & Muliere, ut communitèr alios homines. Debuit ergo Christus novo modo pro perfectione universi nasci de Muliebri sexu sine viro. Gudh skapade och giorde Menniskiorna i Werldenne. Först vthan Man och Qwinna/ såsom Adam. Sedan/ vthan Qwin- Anselmus.

na aff mannenom / som Evam. För thet trydie / aff Man och Qwinna / såsom gemeenligh skeer medh alle Miennisskior. Therföre hafwer Christus / på thet alt skola vpfylt och fulkomligh giort warda / på ett nyt sätt / aff Qwinligit slächte vthan Man / welat födas=

Tertullianus Qui natus est sine Matre in Cœlo, hodiè nascitur sine Patre in terris, Then som är född vtan Modher i Himmelen / är nu född vthan Fadher på Jorden=ne. Novè nasci debuit novæ nativitatis dedicator, Han wille låta sigh på nyt wijs födas / som genom sijn nya Födelse all tingh förnyar /

All Werlden må thes vndra sigh /
En sådana bördh höfdes tigh.

Ambrosius Virginalis uterus electus est ad partum Dominicum ut sanctitate differret caro â carne nostra. Jungfrw Qweden är

til

til thenna Herrans Födelse vthwalt/ på thet hans födelse genom heligheet måtte warda skildh ifrån wår oreene och syndige födelse.

Irenæus: Såsom Adam hafwer sin vprinnelse de terra Virgine, aff Jorden som ån tå war en Jungfrw/ ty på henne war ån tå intet Regnat/ ingen plogh kommen/ ey heller war hon vpgrafwen. Altså hafwer och then andre Adam aff en Jungfrw reen och heligh blodh genom thens aldrahögstes krafft/ welat låta sigh födas/ hwilken medh all skiäl och rätt kunde seija: Virum non novi, iagh weet aff ingen Man. Luc. 1. 34.

Thet skrifwes at vthi Keysares Constantini IV. och hans Moders Irene tydh är j Constantinopel vthi en gammal Graff en Kropp funnen/ på Fulg. lib. 1. c. 6.

hwilkens bryst ett Gyldenne eller förgylt Bläck legat hafwer/ ther vthi deße Ordh wore vthstuckne: In Christum Credo, qui ex Maria Virgine nascetur. O Sol imperantibus Constantino & Irene, iterum me videbis. h. e. Jagh troor på Christum som aff Jungfrw Maria födas skal. O Werldh när Constantinus och hans Modher Irene regerande warda/ skal tu igen få see migh. Wore sannerliga et stoort vnder.

Gregorius Nyssenus.

I förtyden yppenbarade sigh Gudh Moysi vthi en brinnande Buska/ och ändoch Buskan bran aff Eld/ wardt han lykwäl icke förtärt/ vtan behölt sitt sköna och gröna anseende. Altså hafwer en Jungfrw/ Gudz Son/ såsom Werldennes Liws aflat i sit Lyff/ och hafwer lykwist sin Jungfrwdom ther öfwer intet förlorat.

Exod. 3. 2.

Bern-

Bernhardus: Aarons Tårre Staff grönskades och Blomstrades på thet liufligaste j en Natt och baar kosteligh Mandel/ther han och ingen wetska eller hielp hadhe aff Jordenne. Så är thet fast tilgångit medh Christi aflelse/ then samme är skeedt aff en Jungfriw sine succu Virili, vthan någon mans tilhielp. Num. 17. 8.

Såsom Sonen blef thet han war/ nembligen. En san Gudh och är worden thet han intet war/ nembligen. En san Menniskia/ så blef Maria thet hon war/ nembligen. En reen Jungfriw/ och är worden thet hon intet war nembligen. En heligh Moder. Sum quod fui nec eram quod sum nunc dicor utrumq;.

Thet är nu Admirabile commercium & pietatis Mysterium, en hemligh fördoldh Gudz wijsdom/ hiwilken är uppenbarat och kungiort igenom Prophe- I. Cor. 2. 7. Rom. 16. 26

ternas skriffter/ som Paulus talar.

Thet är thet nya j landet som Gudh giort hafwer sås-
Jér. 31. 22. som Propheten Jeremias thet kallar.

Damascenus Thet är Omnium novorum sub sole maxime novum jbland alt nyt vnder Solenne/ thet aldrannaste och vnderligaste.

Bernhardus Thet är Omnium mirabilium mirabilissimum, thet aldraunderligast jbland andra vnder.

Augustinus bekenner och icke vthan störste förundrande och säger: Considero conceptum tuum Virgo Maria, & expavesco, Intueor partum tuum, & contremisco, adoro filium tuum & revivisco, thet är/ Tu helige Jungfrw Maria/ iagh betrachtar tin aflelse och förskräcker migh therutöfwer/ iag skådar tin födelse och bäfwar migh therutöfwer/ jagh beder

tin

tin Son ahn/ och blifwer lefwande theröfwer. Quis audivit talia, dicat mirabilia, sjunger then gamble Kyrkian.

Ja thenne algemene Werldennes Frelsaren måste och wara/ Persona sancta & infinita, en heligh och oendeligh Person/ thet är/ j en enigh oåthskiheligh Person/ tillyka san Gudh och san Menniskia. Efter Gudh som är oddeligh/ sielfwa Lifwet/ allena icke död kunde. Och Menniskian allena/ som är swagh och wanmechtigh/ icke förmåtte döden/ Diefwulen och andra thet Menniskliga Slåchtetz widt öfwer legne fiender öfwerwinna. Gudh måtte han wara/ ty en sådan Frelsare behöfde wi som är högre än himmelen och hade all macht j Himmelen och på Jorden. Then ther kunde förtaga öfwertrådelsen/ för-

Salvator Deus & Homo Deus qui posset, Homo qui deberet

Joh. 14. 16.

Heb. 7. 26.

Dan. 9. 24.

sona

sona misgerningen och framhafwa then Ewiga rätfärdigheeten. Hwilket inttet aff nå-
Matt. 28. 16 gon Engel eller blott Menniskia / vthan aff Gudj allena war at wenta.

Heb. 2. 17 4. 15. Menniskia måtte han wara / at han j alt sina Bröder like war / och kunde warkunna sigh öfwer wår swagheet. Kun-
I. Pet. 4. 1. 3. 18. de för oß lida j Kötet / döö för wåra synder / och gifwa sit liff
Matt. 20, 28 til återlösningh för många / thet är / för then stoora Menniskio kiönetz myckenheet.

Heb. 9: 22. Ty vthan Blodz vtgutelse skeer ingen förlåtelse.

Medh all rätt och sanningh kunne wij seija: Mariæ Son är Gudz Son / och Gudz Son är Mariæ Son. Derföre hafwa the gamble rät sägt: Sic Homo, Sic Deus ut non sis unus & alter, altså åstu san Gudh och altså åstu en san Menni-

skia

skia / at man icke må sökia hoos tigh twenne Prsoner / vthan twenne naturer som i en Person beståå och göra en Christum.

Thetta länder oß til en stoor hiertans wederqweckiäde frögde tröst / ty / wij hafwe en sådan Goel, som är wår Broder och blodzförwant worden / och kunna medh Bernhardo seija: Quomodo me deseret, qui est caro de carne mea, huru skulle then förlåta och öfwergifwa migh / som är Kött aff mine köte. Och medh Hiob: jagh weet at min förlåssaee lefiver. Hiob. 19. 25.

Han är född en Menniskios Son / på thet han skole göra oß til Gudz Barn. Joh. 1. 12.

Han antogh Menniskligh natuur / på thet wij måtte blifwa delachtigh aff Gudz natuur. 2. Pet. 1. 4.

Han är blifwen Menniskios Act. 17. 28.

Sااdh

Såådh/ på thet han måtte göra oß til Gudz Slächte.

Factus eſt Deus Homo, ut Homo fieret Deus. Dominus factus eſt Servus, ut Servus fieret Dominus, Gudh år worden Menniſkia/at Menniſkian måtte warda Gudh. Herren år worden en Tiänare/at Tiänaren måtte warda en Herre säger Auguſtinus.

Så säger ock Bernhards: Deus tuus factus eſt frater tuus, Tin Gudh år tin Broder worden. Item: Quomodo poſſet magis erga nos ſuam declarare miſericordiam, quam noſtrã aſſumendo miſeriam Och Hugo: O charitas quam forte eſt vinculum tuum, quæ Deum de cœlo detraxiſti, O kårleek huru ſtarckt år titt bandh/ ſom haſwer dragit Gudh neder aff Himmelen.

Simile. Man Plägar ſeija och thet år rät ſagt: En Fadher måſte

intet

intet wara en ungh drångh Fiende eller owän / hwilko han giffwer sin ende Dotter / och gör til arfwinge öfwer alla sina ägodelar. Alltså måste och Gudh Fadher icke wara oß ohuldh / vthan fast mehra aff hiertat gunstigh och bewägen / emedan han skencker oß sin ende Son / och giffwer oß medh honom alt thet han är / thet han äger / thet han förmår i Himmielen och på Jorden som Paulus säger: Hwilken och icke haffwer skonat sin egen Son / vthan giffwit honom vth för oß alla. Huru skole han och icke giffwa oß all tingh medh honom. Rom. 8. 32.

Låtom oß thetta medh tacksamheet ehrkenna och berömma. I förtuden haffwer man alla Söndager sungit Symbolum Nicænum, eller then troos bekennelsen som i Nicæa vthi

con-

concilio giort är. Och när man är kommen til thenna orden: Et Homo factus est, och wardt san Menniskia / tå hafwa alla fallit på knå thet war en skiön och berömligh wana / säger Lutherus, och skole billigt ännu så skee / at man Gudh för sin Sons Menniskio blifwande / aff hiertat tacka skole.

Gudh hafwer sigh så när medh oß befryndat / at han hafwer antagit wår Köt och
Heb. 2. 16. Blodh. Thet kan intet sättas om något annat Creatuur / ja / icke heller om Englarne.

Hwadh Fålk är så härligit / hwilke Gudarna så nalkas såsom Herren wår Gudh / så
Deut. 4. 7. åffta som wij åkalle honom säger Moses. Wij Christne kunna myckit better ther vthöfwer
Joh. 1. 14. berömma oß. Ty / ordet wart Köit och bodde ibland oß.

Sool

Sool och Måna komma oß intet så nåra / som Gudh oß kommen är / j thet han sigh vthi wår Köth och Blodh förklädt hafwer. Derigenom är wår syndige aflelse reenat / at thet intet kan skada oß til saligheeten / ther wy skiönt j Synden aflade och födde warda. Ty / thet är intet fördömeligit j them som äre j Jesu Christo. Rom. 8. 1.

Leo. Wåra första Föräldrar hafwer Gudh giort en stoor Tingh / at hän hafwer skapat them effter sit eget Beläte. Men på wår återlösningh hafwer han nyckit mera kostat / j thet han är sielf efter wårt belete en Menniskia worden / och sigh vthi en Tiänare skepelse förklädt.

Derföre hafwa the gamble / rätt och wälsagt: Plus est reparare mundum perditum, quam creare non dum existentem h. e.

Thet

Thet är et fast större wärck återlösa worden/ än aff nyo skapa henne.

Thetta hafwer allenast kåstat Gudj et ordh/ ty när han sadhe: Fiat warde/ sij/ så wart thet. Men thet andra nembligen Menniskliga slächtes återlösningh hafwer kåstat honom hans Son.

Gen. 1. 3.

Gal. 4. 4.

1. Joh. 3. 1.

Seer j Lefwandes Gudz Barn/ hwadh kärleek Gudh oß bewijst hafwer wij wore icke wärde at ware hans Tiänare/ och sij/ wij äre wordne Gudz Barn! O then stoore Gudz Godheet/ nådhe och Barmhertigheet/ therföre wij aldrigh honom nogsampt tacka och Låfwa kunna.

O mira semperq; miranda, semperq; amanda divina, propitiationis benignitas. Servi digni non fuimus & ecce Filij Dei facti sumus Augustinus.

O hwilken ära och stoor gläde är thet för werlden/ när Barnen kunna berömma sigh aff högh slächt/ stoor Härkompst och förneme Föreldrar.

Hwem

Hwem wille tå icke aff alt hierta glädias/ och medh fulmun berömma och prysa/ at han icke är en Keysares eller Konungz/ vtan Gudz thens aldrahögstes Barn/ Son och Dåtter. Ty thet är myckit berömligare och härligare.

Der på seer och Paulus ther han säger: Gudh hafwer tagit oß sigh sielfwan til Barn genom Jesum Christum. Iesus est filius Dei per æternam generationem, credentes per gratiosam adoptionem. Eph. 1. 5.

Ego hodi genui te. Ante Luciferum genui te ψal. 110. 3. Psal. 2. 7. 110. 3.

Men huru thet är medh thenne födelsen tilgångit/ kunna wij medh wår förnuft intet förstå.

Licet scire quod natus, non licet disputare quomodo natus, thet weete wij at Gudz Son är född/ men huru han är

fördd/ thet tiänar oß intet disputera säger Ambrosius. Novit qui genuit Pater, Then himmelska Fadhren weet then som hafwer fördt Sonen. Novit qui genitus est, Filius, Sonen weet thet som aff Fadrenom
1. Tim. 3. 16. fördd är säger Nazianzenus, Och är så gudhachtigheetenes hemligheet stoor/ hwilken är uppenbar worden j Kötet.

När Keysar Augustus til thenne werlden blef fördd/ tå frögdades hans Fadher Octavius och effter han kom intet j rät tydh up j Rådhet/ enskylte han sigh der medh at hans Hustrw hade fördt honom en ungh Son/ therigenom han wore nägåt uppehällē. Straxt war Publius Nigrinus färdigh/ och stälte then nyfördde Sonen aff Stiernokonstene hans Nativiteet, ther aff thetta facit kom: Dominum terrarum toti

Orbi

orbi natum esse, at Herren heele Werldennes regerare nu war född/ som Svetonius betygar.

Så ehuru wäl be.de Augustus är worden en stoor Herre/ så hafwer han dogh intet regerat heela werldenne/ vthan thet är allena Herren Mesiæ förbehållit wordet/ hwilken vnder Keysar Augusto skulle född warda. Ty honom hadhe hans Fader gifwit Hedningarna til arfz och werldennes Endar til egendom. Och han skulle warda rådande ifrån thet ena Hafwet til thet andra/ och ifrå Elfwerne in til Werldennes ender. Ja/ mit iblandh sina Fiender. Såsom han och therföre warder kallat Rex Regum & Dominus Dominantium, En Konungh öfwer alla Konungar/ och en Herre öfwer alla Herrar. Såsom

Psal. 2. 8.

72. 8.

110. 2.

Apoc. 19. 16

Dan. 9. 24. 1. Pet. 1. 10. 11 the Helige Propheter hafwa witnat om honom. Hwar om then Christeliga Kyrckian altså sjunger:

Han är nu Menniskia worden/
I Werldsens sidsta tijdh/
Aff rena Jungfrw boren/
Til oß hijt kommen nidh/
Dödzfängslet hafwer han brutit
Och Lijfzens Döör vpslutit
Oß Himmelen öpen giort.

Sij thet är wår Gudh/ then wij förbidhe/ och han skal hielpa oß/ thet är Herren/ wij förbide honom at wij skole frögda oß och glade wara j hans saligheet.

Esa. 25. 9.

Thenne kåre lille Herren/ han är icke allenast mechtigh och Alzmechtigh/ vthan han är och nådigh och frijkåstigh. Thet skrifwes om Alexandro Magno och Keisar Augusto, at the hafwa wärit mechta kostfrije och wellige til at vthdela skencker och gåfwor.

Mich. 7. 18.

gåfwår. Men huru mycket mera måtte thet sägas om Herren Jesu Christo. Ty han förmå och kan uthdeela sådane gåfwor / som hwarcken the eller någon annan förmår at gifwa. 1. Joh. 1. 9.

Ach genom tin heliga Födelse / hielp oß milde Herre Gudh. Men hwadh är thet för Juule sttaar / som thenne Kåre Frelsaren oß skencker. Thet är ibland alt annat:

1. Gudz Nådhe Rom. 5. 1. 2. Sin förwerfwade rätfärdigheet Rom. 3. 24. 25. 26. 3. Itt got samwetz frögd Phil. 4. 4. 4. Gudz Barnskap Rom. 8. 14. 15. 5. Then H. Ande Rom. 8. 15 16. 6. En ny wandel Col. 2. 6. 7. 7. Beskydd j wåra Embeten och beskerm j all lufzfahra för Sathan Rom. 6. 20. 8. Fridh

Zach. 25. Joh. 14. 18. 9. Thet Ewiga lifwet Joh. 10. 28.

Och näst sådane andelige och Himmelske skattar / så låter han oß thet timeliga tilfalla / och gifwer oß alt thet som Kropsens uppehålle och nödtårfft tilhörer. Summa:

Matt. 6. 33.
Psal. 34. 11
23. 1.

För ingom Gudh sin godheet spaar /
Ju mer han gifwer ju mer han haar

Psal. 73. 26.

Derföre när wij hafwe Jesum så fattas oß intet.

Ther medh then Helge Kyrckiefadren Ambrosius sigh tröstade och sade: Etiamsi nihil habeo, tamen omnia habeo, quia Iesum habeo, om iagh än stiönt intet hafwer werlslige ägodelar / så haar iagh dogh alt hwadh mit hierta contenterer emedan iagh hafwer Jesum min bästa skat och högsta goda. Och Augustinus: Quid ei potest deesse, qui omnia habentem habet? hwadh kan honom

| feela

feela / hwilken hafwer then som all tingh hafwer. Theslikes: och Bernhardus: Quid quæris quod in eo non invenias? hwadh söker och begärer tu / Thet tu icke finner j honom.

I then Helige godomelige skrifft / hafwer man intet mera än tre Exempel, at stoore Herrars födelse dagh äre högtiideligen begångne wordne.

Men sådant hafwer andra Menniskior ländt til föga frögd / vthan hafwer fast mera warit en orsaak / at the äre råkade j största sorgh och bedröfwelse.

Ty tå Knoungh Pharao begick sin Födelse dagh / tå kåstade thet hans Hofbaakares liff / hwilken han leet vphängia. Gen. 40. 22.

Så hafwer och Anthiochus Epiphanes en Konungh j Syria På sin födelse Dagh myckit ondt anstifftat / och twungit Judarna at the thet affgudiska 2. Mac. 6. 7.

offer hafwa måst bijwåna. Hwad Konungh Herodes för en Tragedia på sin födelse dagh spelat hafwer / thet hafwer Johannes Döparen warse blifwit / hwilkens hufwudh han hafwer affdanza låtit.

Mar. 14. 8. 10

Men idagh begå wij alle Konungars Konungz och Herrars Herres födelses dagh / hwilken är wäl alle Dieflar j helfwetit förskräckeligh och skadeligh. Men oß Mennisktom myckit trösteligh och nyttigh. Ty Mennisktiones Son är icke kommen til at förderfwa Mennisktiones Siälar / vtan til at Frelsa them. Derföre sunge wij nu.

Luc. 9. 56.

Wore icke thet barnet j werldē föde
Tå skole hwar må Ewinerliga döde /
Nu äre wij Frelste alle. Låfwat
wari tu JEsu Christ.

Nu wäll an / Nådhen är stoor then oß på thenne dagen

är

är uppenbarat och wederfaren. Derföre låtom och wår glädie ther öfwer stoor wara.

Then gode Guden hafwer fuller oß mångehanda ja otaliga höga wälgärningar bewäst och än dageligen oß låter wederfaras/ men ibland alt thetta är then wälgärningen then aldraförste at Gudh är Menniskia worden/ hwilken aff oß högt skattas bör förstaff deß Högnödigheet

Ty tå thet nu stodh medh Menniskian j så onda Terminis at hon lågh j sin blodh/ och hon för sina synder skul Döö och förderfwas skulle. Sij/ tå kom Gudz Barmhertigheet och sadhe: Tu skall Lefwa. Ezech. 16, 6.

Ther ingen kranckheet eller sår är/ ther behöfwer man ingen läkedom. Thet heela Menniskliga slächtet skole för

synden

synden skul ewinnerligen blifwa fördömt och förlorat. Derföre är then Himmelske Läkiaren och Mestären til at hielpa/ kommen oß til vndsätningh/ på thet han oß ifrån synden och thet ewiga förderfwet frija/ och oß en Ewigh Saligheet förwerfwa skulle. Derföre säger Augustinus: Nulla alia causa tibi veniendi, nisi peccatores salvos facere; Tu HERre Jesu hade ingen annan orsaak at komma hit til werlden/ vtan at göra Syndare Saligh.

Exod. 15. 26.
Esa. 63. 1.
1. Joh. 3. 8.

Och effter en Menniskia som baar heela thet Menniskeligh Slächtet vthi sina länder syndat hadhe/ så är en kommen vthan syndh/ på thet han alle Syndare Salige göra skulle.

Sedan äff deß werdigheet/ genom synden är wår natuur så skendeligh förderfwat/ at wij äre Wredenes Barn/ syndsens

Eph. 2. 3.

sens Tiänare/Diefwulens Lifegne. Men genom Gudz Sons Menniskio blifwande är wår natuur igen åhrat och vphögt. Englarna äre til sin natuur myckit högre än Menniskiorna/ icke des mindre hafwer Gudh så til sejande gåt them förbij / och tagit på sigh icke Englarnas vthan Abrahams Sådh. Stoor war Menniskiones åhra j första skapelsen/ ty Gudh giorde och formerade henne icke Verbo imperij medh sin befalningz ordh/ såsom andre Creatuur / vthan medh sin egna hender. Men myckit större är thet/ at Gudz Son Menniskligh Krop och Lemmar på sigh tagit hafwer.

Heb. 2. 16.

Gen. 1. 26. 2. 21.

Stoor war Menniskligh åhra/ at Gudh skapade henne effter sitt egit beläte. Men myckit större åhra är thet/ at Gudz Son hafwer tagit vppå sigh

Gen. 1. 26.

Phil. 2. 6.

sigh en Tienares skapelse. Stoor war M. åhra / at all tingh åre
Gen. 1, 28. 9. 2. skapade för Menniskiones skul/ men myckit större åhra år thet at genom hwilken all tingh skapade åre / hafwer för Menniskiones skul welat födas.

Stoor war M. åhra / at Gudh hwilade sidh sedan han hade skapat Menniskian / der medh gifwandes tilkenna / at han wil hafwa sin roo och boo j Menniskian / såsom j sit Tempel. Men myckit större åhra
Joh. 1. 14. år thet / at ordet wårt Kiöth och bodde ibland oß.

Summa: Christi Menniskio blifwande år then högste wålgerning / han oß Menniskiom giort och bewäst hafwer. Ty / ther igenom år:

Heb. 2. 16. 1. Wårt kiöth och blodh vpsat til then högsta åhra

Joh. 3. 16. 2. Åre wij på thet nermeste förbundne medh Gudh

3. Åre

3. Äre wij försäkrade på Gudz kärleek I. Joh. 4. 9.

4. Är wår återlösningh och Saligheet påbegynt och sedan fullendat, Rom. 8. 23.

Hadhe icke then stoore K. Ahasverus vptagit then fattige Faderlöse Esther til sin Drotningh / så hadhe Hamanis blodige anslagh intet gåt tilbaka / vthan Mardochai blifwit vphengd / och alla Judar som woro i the 127. Landzendar / der öfwer Ahasverus hadhe at befalla / på en dagh blifwit nedergiorde och vthrotadhe. Estk. 2. 3.

Altså ther then stoore Konungen öfwer alla Konungar Jesus Christus hade icke antagit then Fattige Fadherlösa Esther, h. e. Wårt Kött och Blodh / och sigh ther medh på ett högt obegripeligit wijs förlåfwat och föreenat / så hade then Helfwetes Haman then Le-

de

Lede Diefwulen/ thet heela
Menniſkliga ſlächtet/ ſåſom
Watn vpſlukit och alſtinges
förderſwat. Men ſij/ nu kun-
ne wij tröſteliga ſiunga: Sna-
Pſal. 124. 7. ran är ſönder/ men wij äre frij.

När K. Ahaſverus vptogh E-
ſther til ſin Drotningh och Ge-
mähl och thet blef witterligit
at Mardochai war hennes bä-
ſte wän/ frende och Förmynda-
re/ venererade och ährade ho-
nom alle Konungens Hofftiä-
nare. Hwadh är thet tä vn-
der/ at the Himmelſka Hoff-
Luc. 2. 10. tienare Gudz helige Englar/
på thet wänligeſte hålla ſigh
til oß Menniſkior/ och oß
gratulera och ähra/ effter wij
äre wordne thens Himmelſke
Joh. 14. 23. 15. 14. Ehrkonungens käreſte wänner
20. 17 och Bröder.

Til thet tridie aff thes nyt-
tigheet/ Quanta cum utilitate
Filij Dei incarnatio ſit conjuncta,
quanta

quanta nobis attulerit commoda, Angelus uno verbo conplectitur, quando dicit: Natus est vobis hodie Salvator. Si n. nobis natus est, Ergo quicquid secum in nativitate suâ affert, nostrum est. Cum verè sit Salvator, ideo in nativitate secum affert nostram salutem. Ubi salus, ibi Dei gratia, remissio peccatorum, justitia coram Deo valens, donatio S. Sancti & vita æterna. Ipse est omnia, Ergo in hoc Dei (Filio & cum hoc Dei) Filio omnia nobis sunt data. Ipse est verus Deus & vita æterna, Ergo in ipso & cum ipso data est nobis vita æterna. Cum ipse incomparabiliter major sit cœlo & terra, & omni quod cogitari potest. Hinc Bernhardus: Dedit tibi Deus Christum propter sanitatem, Quia ex Deo & homine cataplasma confectum est, ut sanaret omnes infirmitates tuas.

Syr. 43. 29.

Rom. 8. 32.

1. Joh. 5. 20.

At

Bernhardus: Christus est thesaurus toto mundo pretiosior.

Är altså then K. Jesus wår aldrastörste och högsta skatt/ ty hwadh är dogh större j Himmelen och på Jorden än Gudz Son? hwilken myckit större är än Englarna/ och högre än alla Himblar!

Psal. 33. 25.

Matt. 3. 17. 17. 5

J honom hafwer Gudh gifwit oß sit hierta/ ty han är Fadrens hierta och hans elskelige Son.

Joh. 10. 30.

J honom hafwer Gudh gifwit oß sigh sielfwan/ ty han är ett medh Fadhren.

Esa. 49. 13.

J honom hafwer Gudh gifwit oß then störste glädie/ ty han gläder både Himmel och Jordh.

Emoot thenna skatten är intet at achta eller skatta/ Konungh Midæ anseenlige ägor/ Cræsi dreffelige rijkedom/ Pelopis dyra skatt; Callicratis kostelige saker; Herculis stoora winst. Ej heller the berömmeliga Juristers

risters Bartoli och Baldi synnerliga Wersligh wysheet. The öfwade Medicorum Hypocratis och Galeni högha förståndh. The sinryke Philosophorum Aristotelis och Rami skarpa förnufft. The beswatzade Oratorum Ciceronis och Demosthenis liusliga wältaligheet. The lärde Poetarum Homeri och Virgilij lustiga dichter / Ja / medh thenna skatten / som är Jesus Christus wår Nådhe Broder kunne wy oß trösta j wår:

Afflelse / ty han reenar och helgar wår syndige afflelse genom then helige anda / aff hwilken han afflat är. Derföre göra och gudhfruchtige Qwinnor och Barnaföderskor rätt / at när ther förnimma sigh aff Gudj wara Welsignade / at the doch straxst genom Bönen befalla sin Lüfzfrucht Herranom Gudhj / hierteliga bidi- Luc. 1. 35.

bidiandes/ han wille aff nådhe vppehålla/ welsigna och bewara them j Moderliswet/ låta them vthan wank och lyte födas/ och them til Doop och Christendom förhielpa. Til then enda gåå och Christeliga Mödrer för än the föda/ til Herrans Natward. Aff hwilket betänckiande en Gudfruchtigh hafwande Matrona rät och wäl hafwer sagt: Jagh wil gå til Gudz Bordh och bära minom Herra Christo en liten giest medh migh/ nembligen min Lüfzfrucht/ på thet/ ther han ju icke nåår thet helga Dopet/ han doch vnder mit hierta/ medh Christi Blod må twagen/ och ifrån synden reenat warda.

Födelse/ Han helgar wår syndiga födelse och föder oß på nyt/ genom watn och then H. Ande/ eliest heete thet: Sij/

jagh

jägh är äff syndeligh sädh född/ och min Moder hafwer migh j synd aflat. Item: Thet som är född aff Kött thet är Kött. Psal. 51. 7. Joh. 3. 6.

Bedröfwelse/ han är med oß j nödenne och hielper oß ther ifrån. Psal. 91. 15. 68. 20.

Frestelse/ Ty hans tröst gläder wåra Siälar/ och låter sigh wårda om oß ganska hierteligha. Psal. 94. 19. Esa. 38. 17.

Böön/ Ty han gör hwadh the gudhfruchtige begära/ hörer theras roop och hielper them. Psal. 145. 19

Absolution och Skriffermål. Han seger: Confide, war widh ett gott modh min Son/ Dotter/ tyna Synder förlåtas tigh. Matt. 9. 2.

Communion och Herrans Natwardz wårdiga bruuk. Ty/ Matt. 26. 26

Han är stelf then rätta kost/
Som Siälene gifwer styrckio
och lust.

Esa. 66. 13. Döden/ Ty tå wil han
Hugswala oß som en Modher/
9. låta sin Krafft wara mechtigh
10. vthi oß/ han wil wara när oß
11. alt in til endan/ och elska oß
in j döden.

Öfwer Herrans Christi
Födelse måste wij oß högeligen:
7. Förundra/ Thet war eth
stoort Gudz vnder/ at Gudh
skapade Menniskian aff Jor-
8. 10. dennes Stofft. At han for-
merade Jsaac vthi Saræ gam-
13. 24. bla Lyff. At han leet Simson
födas aff en ofruchtsam Mo-
1. 18. der/ och Johannem vthaff then
ålderstigne Elizabeth. Men
thet at Gudz Son är född v-
thaff en Jungfrw vthan nå-
gon Man/ förvthan sin Jung-
frwdoms förkränkelse/ thet är
ett vnder öfwer alla vnder. Öf-
wer

wer hwilket vnder the H. Fädher sigh icke nog sanipt hafwa förvndra kunnat.

Portatur manibus fœmineis, Portator orbis. Lambit ubera regens sidera. Sol nascitur de stella, Pater de filia, Creator de creatura! Stupent Angeli eum videntes infra se, quem semper adorant supra se. Thet är/ Här bärs then medh Qwinno Hender/ som bär heela Werldenne/ han dür Bryst som regerar heela Werlden. Solen födes aff en stierna/ Fadren aff sin Dotter/ Skaparen aff sit Creatuur. Englarna warda håpne och förundra sigh/ tå the see honom vnder sigh/ then the altydh tilbidia öfwer sigh säger Bernhardus.

Hic filius fecit Matrem, quod nemo unquam fecit. Thenne Sonen hafwer skapt och formerat sin Moder/ hwilket al-

drigh någon tilförenne giordt hafwer/ säger Epiphanius.

In Utero Matris erat, & in throno Majestatis sedebat, Han war vthi sins Moders Lyff/ och satt medh thet samma på sin härligheetz Throon och stool säger Chrysostomus.

Cyprianus: Miror Deum in utero Virginis, omnipotentem in cunabulis, quomodo verbo potuerit adhærere Caro. Jagh vndrar migh at Gudh är Jungfrwns Qwedh/ then Alzmechtige j Waggan/ och huru Ordet är wordet Kött.

Här see wij thet Werlden aldrigh seet hafwer nembligen
Joh. I. 18. Et lütet Kåre Barn j sins Modhers skiöthe/ som aff Ewigheet hafwer warit j sins Faders Skiöthe. Här see wij then liggia j en trång Wagga/ hwilken alle Himblars Himblar ej
1. Reg. 8. 27. begripa kunna. Här see wij

en

en Dotter/ hwilken hafwer
födt Patrem æternitatis then Esa. 9. 6.
Ewiga Fadren.

Then all werlden ej begripa kan/
Maria j sit Skiöthe fan/
Han är itt Barn så lijten och kleen/
Som Himmel och Jord vppe-
håller alleen.

O Vnder öfwer alla vnder!

Månge tusende Menniskior
troo thetta/ hwilket doch är e-
moot Menniskligh förnufft
och förståndh. Hwadh Hed- 1. Cor. 1. 24.
ningomen är en galenskap
och Judomen en förargelse/ Rom. 1. 16.
thet är oß Christnom en krafft
til Saligheet.

Room tu prächtige Room/
hafwer tu och seet deslike Jeru-
salem tu widt berömde Stadh/
hafwer tu theß lijke hört? Ney/
ney/ sådant är icke skeedt så len-
ge Folket på Jordenne lefwat
hafwer/ skeer och ey heller j E-
wigheet.

När Propheten Esajas sågh Herren sittia på en högh och härligh Stool/ och Seraphim öfwer hans Hufwudh/ the ther Ropade til hwar andra: Heligh Heligh/ Heligh är Herren Zebaoth. Heela Jorden är full medh hans ähro. Tå förskräcktes han och ropade
Esa. 6. 3. 5. medh häfwan: Wee migh/ jagh förgås. Hwadh skulle han tå hafwa sagt/ ther han hadhe seet härligheetenes Herre/ icke j Jerusalems Tempel/ på en högh och härligh Stool sittiande/ vtä j Betlehem j Stallet j en hård Krubba liggiande. Ther han icke hadhe seet Seraphim, vtan en Oxe och Åsna när honom. Ther han icke hadhe hört Englarna sjunga/ vthan oskälige Creatuur råma och ropa. Ja/ ther han hadhe seet Modran deggia sin skapare/ och tårka Tårarna vthaff hans Ögon.

Öfwer

Öfwer thetta vnderwårcket hadhe han fast mehra skolat sigh förvndra! Förundra doch Englarna sigh sielfwa ther öfwer. 1. Pet. 1, 12.

Hwem förvndrar sigh icke högeliga öfwer the siw Werldennes vnder? Huru myckit mera måge wij oß öfwer thetta vndret medh vnder förvndra. Speculum Mundi f. 408.

Thet skrifwes at på then Sön Spagniola vthi Hiſpanien skal finnas et slagz Matkar/ hwilka jnwånerne ther sammastådes kalla Cucujo, fast så store/ som en leedh på fingret medh fyra wingar. Samma Matk skal om Natten Lysa myckit Klaar/ emedan aff thes Ögon och heela Kropp et klart skeen sigh förorsakar och see låter. Aff thetta Diwretz hielp/ kan ett heelt Hws widh mörkaste natten warda så liwst/ at Ehren reich f. 302

man

man ther widh Läsa/ skrifwa/ måla och annat arbete förrätta kan.

När en bäär thetta diwret på Handenne/ kan man ther medh andra/ såsom medh en Fakel förelysa och wägen wijsa. Wore sannerligh stoort vnder!

Men huru myckit mehr är. Alt thet på honom är/ alt thet om honom sagt warder/ beweker oß til vnder. Ty han är then samme/ som Prophe-ten Esajas vnderligh kallar/ c. 9. 6.

Förlusta.

Hadh är liufligare/ ther öfwer man sigh mehra förlusta kan än ett täckt Barn/ hwilket ligger i sin Wagga/ Leer och Lallar/ är wenligit moot hwar Man/ och låter handtera sigh som man wil?

Så liufligh och fast liufligare är thenne kåre nyfödde lille

HER-

Herren j Bethlehem Jesus Christus / alt thet på honom är förlustar och wederqwecker oß öfwer motton.

See wij på hans Ansichte / så måste wij bekenna / at han är then deyeligaste iblandh Menniskiors Barn. Psal. 45. 3.

See wij på hans Ögon / så glentza och brinna the / så tilsettande / aff hierteligh kärleek emoot oß. Ty the see på the rätfärdige. Psal. 34. 16.

See wij på hans Öron / så åre the öpne til wårt roop. Psal. 34. 16.

See wij på hans wenlige rosenfergade Mun / så måste wij bekenna / at hans Leppar åre täckelige. Hwilko hans Himmelske Fadher hafwer gifwit en lärdh Tungo. Psal. 45. 3. Esa. 50. 4.

See wij på hans Kärliga Hierta / så brinner thet aff kärleek emoot oß / och brister at han måst förbarma sigh öfwer oß. Jer. 31. 20.

Se

Esa. 49. 16. See wij på hans Helige Hen-
der / så hafwer han ther vppå
Psal. 67. 9. vptäcknat oß / och wil welsig-
na oß.

See wij på hans Fötter / så
Zach. 9. 9. är han beredd til at gå e-
moot oß.

Summa: Alt thet på thetta Kåre Barnet är / är idel Kärligheet / Troheet / Wänligheet och Liuflighet. Hwilken wille icke tå förlusta sigh öfwer thetta Liufliga Barnet!

Frögda:

Frögdar sigh Folcket och Landzfens Undersåtare / när en vngh Herre / en stoor Konungz eller Förstes Son född är? Hwar man ropar: Gudh gifwe Lycka och Wälsignelse. Huru myckit mehra måghe
Luc. 1. 32. wij oß hierteliga frögda / Ty nu
Act. 3. 15. är född / thens högstes Son
1. Cor. 15. 47 Lufftens Förste / och Herren aff Himmelen. Therföre låtom

oß

oß sjunga och seija: Gloria in Excelsis Deo Hosianna Davidz Son. Luc. 2. 14. Matt. 21. 9.

War wälkommen tu käre Broor-
Tu förachtar ey Syndaren stoor/
vthan kommer ödmiuk til migh/
Huru kan jagh thee förskylla tigh/

Frögdade sigh Lameck / tå honom hans Son Noach född blef och sadhe: Thenne här warder oß tröstandes j wåra möda och arbethe på Jordene/ then HERren förbannat hafwer. Huru myckit mera måge wij oß öfwer thenna Tröstmannen frögda / genom hwilkens födelse öfwerträdelsen är förtagen / misgerningen försonat och then ewiga rätfärdigheeten framhafdh. Gen. 5. 29. Dan. 9. 24.

Frögdade sigh Sara, tå hennes Son Jsaac född war seijandes: Risum mihi fecit Dominus, Gudh hafwer giort migh et lötje. Huru myckit mera Gen. 21. 6.

ra

ra måge wij oß nu hierteliga frögda sellandes: Herren Gudh hafwer vpfylt heele werlden medh Löne / medh stoor och outseyeligh glädje.

Frögdade sigh Judarna effter thet Babyloniska fängelset / på sin högtijdh / tå Nehemias och Esra til them sadhe: Thenne Dagen är heligh Herranom jdrom Gudh / therföre sörier intet och gråter intet. Ty
Neh. 8. 9. 10 frögd j Herranom är jdher starckheet. Huru myckit mera wij på thenne Jwlefäst / emedan wij äre frelste ifrån wå-
Luc. 1. 71. ra owenner och vtur alles theras Hand som haata oß / ja / emedan Diefwulen hafwer nu
Cassiodorus. bortmist sin rät then han till oß hadhe och Werlden Saligheet bekommit.

Luc. 12. 19. Frögda sigh Werldennes Barn öfwer theras stoore rij-
16. 19. kedom / penninge och ägodelar / öffwer

öfwer allehanda wällust och tydh fördrüf/ öfwer wersligh ähra dignitet och härligheet/ hwilken glädje doch tager en enda/ är fargängeligh och förgäß medh all thes luster. Huru myckitt mehra måghe wij oß frögda och förlusta j wårom HERRA Jesu Christo/ hwilken oß förer en ret bestendigh och ewigh glädje/ then oß aldrigh skall ifrån tagen warda. Ty han är kommen på thet wij skole lüf hafwa och öfwer nogh hafwa. Hoc verum est gaudium quod non de creatura, sed de creatore concipitur, thet är en rätskaffens och san glädje/ hwilken man vndfåår icke aff Creaturen/ vthan aff Skaparen säger Bernhardus.

Psal. 49. 12. 144. 12.

Syr. 14. 20. 1. Joh. 2. 17

Psal 37. 4.

Joh. 16. 22. 10. 10.

Gaudendum non in vanitate, sed in veritate.

Esa. 61. 10. Psal. 84. 3. Phil. 4. 4.

Frögda sigh Barnen öfwer sin Christ beskäring och Jwle förähringh. Ej huru myckit mehra skoie wij oß sampt

och

och synerliga frögda öfver tenna rijke och höghe Jwlegåfwan/ at Gudh wår käre Himmelske Fadher hafwer beskärt oß sin Elskelige ende Son. Then oß vthur sins Fadhers Skiöthe/ hafwer fört icke lekamlige och förgånlige/ vthan allehanda Himmelske och Ewige skattar.
Matt. 6. 19. Them ingen Tiwff borstiåla/ ingen rost eller maal förtåra/ ingen Eeld förbrenna/ intet Watn fördränckia/ och ingen Fiende rifwa eller bortaga kan.

Derföre säger Paulus: Gudh hafwer icke skonat sin egen
Rom. 8. 31 Son/ vthan gifwit honom vth för oß alla/ huru skulle han och icke gifwa oß all tingh medh honom.

Ach/ ach/ hwilken wille tå icke hierteliga frögda sigh/ ty/ här är nu til oß kommen wår trogne Frelsare och Salighgörare Jesus Christus/ om hwilken

kenthen högt flygande Evangeliske Örnen Johannes medh desse merkelige ord talar: hwar och en som troor at Jesus aff Nazareth är Christus Gudz Son/ skal genom troona hafwa Lijf i hans nampn; ja/ här är kommen: Joh. 20. 31.

Saligheetenes Hertigh til oß fördömde. Nådennes Bruñ til oß som aff Naturen j onådhe äre. Lyfwet til Dödhen. Läkiaren til then Siucka. Then rätferdige til the orätferdige. Wåghen til the förwällade. Förlässaren til the fångna och then Ewiga Fadren till oß arme elende och förlåtne Barn.

Summa: Herren hafwer giort stoor tingh medh oß/ theß skulle wij billigt wara gladhe. Psal. 126. 3.

Men här måste wij medh then H. Bernhardo, vthaff en hans Jwlpredikan beklaga oß öfwer wår kaldheet/ trögheet

och

och förſumelſe/ ſeijandes: O duritia cordis mei! O mitt hiertas ſtoora hårdheet! Som han wille ſeija jagh ſkemmes j mit hierta/ at iagh ett ſådant kalt/ trögt/ ſtyfft och hårt hierta hafwer j mit Lijff!

Och på ett annat ruum: När jagh tåncker tilbaka och betrachtar/ huru ſom the H. Patriarcker/ Propheter/ Apoſtlar, Martyrer och andre helige Menniſkior/ ſigh öfwer Jeſu Chriſti Menniſkio blifwande och födelſe frögdat och förluſtat hafwa/ när iagh rät betåncker theras ſtoore ahndecht och hierteliga glädje/ ſå blifwer iagh ſtraxt full med ånger/ och weet för hierteligh bedröfwelſe ſkull icke hwar iagh wil blifwa.

Hafwer nu thenna helige Gudz mannen ſigh ſå högeliga beklagat öfwer ſin troheet. Huru nyckit mehra och högre

ſtåår

ståår thet oß til at göra / wij som oß medh hans andecht och gudeligheet icke ens lykna måge!

Om Gudh hadhe skänckt hwar och en Menniskia en Tunna gull. Ewige Gudh hwilken glädje Jubilerande och springande / skulle tå wara j alle Hws / wincklar och wråår! Fåket skulle för stoor glädje skull så skrija och siunga / at mången intet skulle höra sina egna ordh. Altså skole wij billigt i dagh och altijdh siunga och springa för andelig frögdh j hiertat. Men effter Gudh oß sin Son skiänckt hafwer / så wele wåra Hiertan intet ther öfwer wara gladhe / wåre Tungor wele intet sådant berönima / intet låfwa och prijsa.

Men then sigh här öfwer intet frögdar här j Werldenne / han warder j then tilkommandе

de sigh intet frögdandes. Then som intet här sjunger Grates nunc omnes. Han warder ther twyfwels vthan skrijande:

Luc. 23. 30. O montes cadite super nos! O j Bergh faller öfwer oß/ och

Apoc. 6. 16. j högar skyler oß.

Hagg. 2. 7. Ach tu Alzmechtige och allerkäreste Gudh/ tu som sagt hafwer: Movebo Cœlum & terram, Jagh skal röra Himmel och Jordh. Röör nu mit och alle rät Christrognes Hiertan och Tungor/ och vpfyll them medh then rätta Jwlefrögden/ at wij oß medh Englarna/ Heerdarna/ Maria, och Joseph, icke allenast j dagh/ vthan och j all Ewigheet medh Jesu Christi frögdefulla födelse/ frögda hugna och trösta måge.

O utinam Domine sicut verbum caro factum est, sic & cor meum carneum fiat. Bernhardus,

Så Frögder edher j:

Prester och Predikanter.

Esa. 50. 4. Syr. 45. 30. Jesus är Herren medh then Lärde Tungan. Han haf-

wer

wer giftwit ider Presterligh wördigheet. Han beklåder edher miedh krafft aff högdenne/ gifwer edher Mun och wusheet/ låter edher winna många Sielar til ett ewigt Lyff/ och gör eder hierta fulla medh glädje.

Luc. 24. 49.
Matt. 10. 19.
1. Cor. 9. 19
Jer. 31. 14.

Åhörare/ Han öpnar edra sinnen och edra Hiertan/ och låter sit ordh drypa ther vthi såsom ett balsam/ at thet gör frucht/ och edra Sielar saliga.

Luc. 24. 45.
Acto. 16. 14.
Luc. 8. 15.
Jac. 1. 21.

Regenter/ Jesus är edert Rådh/ han gifwer edher sins Rådz anda/ hans witnesbörd är eder rådhgifware/ och genom honom stadga Rådherrarna råtheet.

Esa. 9. 6.
11. 2.
Psal. 119. 24.
Prov. 8. 15.

Hwsfäder och Hwsmödror/ han låter edher Söner och Döttrar vpwäxa j theras vngdom såsom plantor/ och edra Döttrar såsom beprydde swalar/ såsom Palatz. Barn/

Psal. 144. 12.

Luc. 2. 52. Barn / han skal låta edher wera til i wijsdom / ålder och nådhe för Gudh och Menniskior. Han år för eder skull worden:

Jtt Barn så lijteen och kleen /
Som Himmel och Jordh vppehåller alleen.

Phil. 2. 7. Drångiar och Pijghor / han hafwer tagit på sigh en Tiänares skepelse.

Han lades j krubbo nider vppå strå /
Han wille oß arma ett försmåå.

2. Cor. 8. 9. Fattige / Ty j wete HERRans Jesu Christi godhwilligheet / at endoch han war rijk / wart hã lijkwål fattigh för idra skul och hafwer vthwalt the fattiga / the ther åre rijke på trona / och arfwingar til rijket.

Jac. 2. 5.

Här j Werlden war han etc.

Esa. 9. 6. Föreldrar / Nu then år ewiga Fadren född.

Gen. 4. 1. Mans Personer / Ty här år HERRans man. Qwins

Qwins Personer / Ty Gal. 4. 5.
när tijdhen war fulbordat. rc.

Jungfrwr / hár ár Jungfrwnes Son / och Corona Virginum, alle dygdige Junfrwers áhre Crona.

Lefwande och dódhe / Ty hwilken thenne Pilten hoos sig hafwer kan medh Paulo seija: Lefwe wij / så lefwe wij Herranom / dóó wij / så dóó wij Herranom / ehwadh. rc. Item: Christus ár mitt Lijff / dódhen ár min Winning.

Rom. 14. 8.
Phil. 1. 21.

Heerdar Nu ár edher Siála heerde född.

1. Pet. 2. 25

Borttappade Fåár aff Israels Hws / Nu ár Heerden född / hwilken ár kommen til at vpsókia och Saligtgóra / thet som förtappat war.

Matt. 15. 24
18. 11.

Hedningar / Nu ár ett stoort Liws vpgångit / j dagh

Esa. 9. 2.
Hag. 2. 8.

Ni ij ár

är fodd alla Hedningars Tröst.

Chrysostomo Millies lapsus, millies regredere. 1. Tim. 1. 15.

Syndare / Christus är kommen j werldenne at göra syndare saligh.

Fångar / j dagh är kommen edher Förlåsning Esa. 61. 1.

Psal. 103. 3: 147. 3.

Siwke / nu är kommen edher Siåle och Sårare Läkiare / hwilken heelar alle kranckheeter / ja / han heelar them som ett förkräfsat hierta hafwa / och förbinder theras sweeda.

Esa. 66. 2.

Joh. 16. 6.

Bedröfwade / nu skall eder Sorgh wändas j glädje.

Joh. 14. 6.

Siålande / här är Lifwet.

Summa: Non est locus tristitiæ, in natali Regis gloriæ. Ther kan ingen bedröffwelse finna rum / ther man betrachtar thenna Konungens Födelse. Hwilken förtager all fruchtan och Prediker then ewiga glädjen. O then outhsegelige glädjen! I alt

I alt kors och lijdande haf-
wa ett gott modh/ är thet icke
en stoor glädie? Hafwa synder-
nas förlåtelse/ är thet icke en
stoor glädje. Behålla mit j dö-
den håppet om thet ewiga lijf-
wet. Är thet icke glädje/thet är
the trognas hopp/ thet är the-
ras berömmelse.

Dum spiro spero mea spes est unica Christus.

Glädje hafwa thej bönene/
at the skulle hörde warda.

Glädje j korset/ at the skole
tröstade warda.

Glädje j döden at the skole
vpwäckte warda.

Och tå wij ligge på wår So-
thesängh/ wåre hiertan båf-
wa/ Wåre kraffter oß förlåta/
och wåra Ögons lijws icke är
när oß. Tå wil han weder-
qweckia oß och hielpa oß ifrån
alla wåra kranckheeter. Och
enteliga Predika vthi wåre
hiertan thenne trösten: San-
nerliga Sannerliga säger iagh
edher:

Psal. 38. 11.

41. 4.

Joh. 8. 51.

eder: Hwilken som gömer mitt
taal/ han skal icke see dödhen
till Ewigh tydh.

Sannerligh säger iagh vtan list/
Hoo min ord troor och håller wist/
Han skall j Domen aldrigh ståå/
Men genom döden til lijfwet gåå/
Fast han ån blifwer timeliga dödh/
Skal han ej brinna j helfweres
glödh.

Pſal. 16. 9. Therföre gläder sigh mitt
Hierta och min åhra är gladh/
och mit Kiött skal säkert liggia.
På thenne frögden som wij
här vthaff hafwa på Jorden-
ne/ skal föllia en Ewigh Frögdh
Eſa. 35. 10. j Himmelen/ som Eſajas och
Pſal. 17. 15. David tala.

Här effter fåå wij en ewigh roo/
Och skole med Christo j Himme-
len boo etc.

Nu thenne Jesus ware:
Öfwer wåre Kyrckior och
Coll 3. 6. Scholer/ at hans ordh må ry-
keliga

keliga boo ibland oß/ och så wäll lårarenes som åhårarenes och Lärjungarnas arbethe icke 1. Cor. 15. 58.
må ifåfengt wara j Herranom.

Öfwer Regementzhwsen/ Häfrätterne/ Rådz = och Tingzstugur/ at rätferdigheet Psal. 85. 11.
och fridh ther vthi kyssas/ och wij vnder höghe öfwerheetenes beskydd/ ett roligit och stilla lefwerne föra måghe/ j all 1. Tim. 2. 2.
gudhachtigheet och åhrligheet.

Öfwer wåre egne Hws/ at Föreldrarna hålla en godh Hws disciplin, och vptuchta Eph. 6. 4.
sina Barn j tucht och Herrans förmaningh.

Men Barnen ther emoot wåra til medh JEsu/ j wijsdom/ älder och nådhe för Gud Luc. 2. 52.
och Menniskior.

Öfwer wåra Städher/ Psal. 85. 10.

att

at ther vthi må hans åhrå
Matt. 9. 1. boo/ och wara hans Städer/
Psal. 46. 5. ja/ Gudz Städher.

Syr. 10. 3. Medh thenna Församlingz Inwånare/ at hår må
Luc. 19. 9. stå wål til/ och en och an-
Esa. 32. 18. nans Hws wederfaras Saligheet och Fridh.

Medh alt Echta Fålk/
Eph. 4. 3. at the wünlegia sigh at hålla andans enigheet genom frid-
Act. 4: 32. zens bandh/ och åre ett Hierta och en Siål.

Medh alle ofruchtsamme/
Psal. 113. 9. at the måge warda glade mo-
68. 7. drer/ och hafwa Hwsen fulle medh Barn.

Medh alle Fattige och
65: 5. Mödhlydande/ at the måge
145: 16. hafwa en ryk tröst/ och warda wpfylte medh gott behagh.

Medh bedröfwade En-
20. 1. kior och Fadherlösa/ at the

måge

måge hörde warda j nödenne/ förlåssade ifrån all nödh/ och hugswalade j all sin bedröfwelse. 25: 22. 2. Cor. 1: 3.

Medh alle Bootfärdige Syndare och Synderskor/ at theras synder måge warda bortkastade/ och j Hafsens diwp nedsänckte/ at och Gudz Ordh j them måtte warda krafftigt til frögdh och tröst/ och til en ewigh saligheet. Esa. 38. 17. Mich. 7: 19. Jer. 15. 16. Rom. 1. 15.

Medh the Gamble och ålderstigne/ at han them vplyfftet/ bär och hielper. Esa. 46. 4.

Medh the Siuke och Siälande/ at han hielper them/ förlåner them en saligh och fridsam hådan = och heemferd j thet ewiga Lyfwet/ ther glädie är tilfyllest och ett lustigt wåsende på Gudz högra Hand ewinnerliga. Esa. 63: 1. Luc. 2: 29. Joh. 10: 28. Psal. 16: 11.

Jesus

Eph. 3: 17. Jesus ware j alles wåre Hiertan / at hans kärleek må ther vthi stadeligen rootas och grũdas. Jesus för oß Rom. 8. 31. Jesus medh oß Matt. 1. 23. Jesus när oß Matt. 28. 20. Jesus j oß Joh. 6. 56. Jesus omkringh oß Psal. 139. 3.

O Herre Jesu tu hielprijkaste Frelsare / Mechtigeste Helfwetes Stormare / och starkeste Segher Herre / war tu wår Glädjе j wår Bedröfwelse / wår Rykedom j wår Armodh / wår Tröst j Nödenne / wårt Beskerm j Fahra / wår Lyff j Dödenom. Bewara wåra Siålar för Ångest / wår Åhra för Skam / wårt Lefwerne för Förargelse / wåra Kroppar för Siukdom / wår Näringh för Skadha / wåra Hws för eldzwåda och alt Fientligit Öfwerwåld / wåra Ögon ifrån Tårar / wåra Fötter ifrån Fall / Psal. 116: 8.

och

och wåra Barn sampt alt thet wij hafwe och åghe för olycka.

Vpfyll wåra Hiertan medh bestendigh Gudzfruchtan/ wåra Kroppar medh Helsa och Sundheet och heela wårt Leffwerne medh allehanda Christeliga dygder.

Wele wij aff Jesu hugneliga Födelse fä och hafwa en så stoor glädje/ som förberört och här omtalat är.

Så låtom oß:

1. Fly Synden och all ogudachtigheet/ på thet wij Herrens Jesu Christi helige Menniskio blifwande ingen wanähra eller oß sielfwa någon skamfläck göre eller tilfoga måge. Ty/ Jesus fordrar ett reent Hierta. Psal. 73: 1. Matt. 5: 8.

Såsom Jesus är Födder aff en reen Jungfrw/ och hafwer legat vnder des kyske hierta. Altså wil han och ännu

hafwa

hafwa sin lust och boningh/ icke hoos ogudhachtige/ vthan hoos reene och kyske Hiertan. Ty ther på är/ Guds nådh helsosam allom Menniskiom uppenbarat/ och lärer oß at wij skole förjaka all ogudachtigheet/ och wersligh lusta/ och lefwa Tuchteliga/ rätfärdeliga och gudeliga i thenna werlden.

Tit. 2, 11. 12.

Virgines & mulieres eligerunt potius millies mori, quam â fide in Filium virginis vel ad momentum deficere. h. e. ährlige och Gudfruchtige Jungfrwr och Hustrwr/ hafwa tusende resor heller welat döö/ än at the allenast ett ögnableck icke hade troot på Jungfrwnes Son Jesum Christum. Säger Augustinus: Hwij skole tå wij icke myckit heller wela döö/ än emoot thenne kåre Herrans willia Lefwa i syndh/ skam och Last? Hafwa wij

Act. 11. 26.

doch

doch thet Nampnet aff Christo/ at wij kallas Christne/ så måste wij wäl see til at wij åre icke allenast Ordh- och Mun Christne/ vthan och wärck Christne/ och bewijsa nampnet medh sielfwa gärningen. Non n. dici, sed esse facit Christianum beatum, intet heeta/ vthan wara/ gör en Christ Saligh säger Ignatius. Så talar och här om then H. Benhardus mechta skiönt: Christiani â Christo nomina acceperunt, operæ precium ergo est, ut sicut sunt hæredes nomiois, ita sint imitatores sanctitatis. h. e. The Christna hafwa bekommit sit nampn aff Christo/ therföre är thet nödigt/ at såsom the aff honom hafwa ärfft nampnet/ at the och åre hans helige nampns effterföllare.

Jer: 15: 16. Dan: 9: 19.

Jac: 1: 25. 2: 26.

Summa religionis est, imitari eum quem colis Augustinus.

Therföre wandrom werdeliga Herranom till alt behagh/ Col: 1 10.

och

och warom fruchtsamme j alla godha gerningar. Låtom wårt liws lysa för Menniskiomen/
Matt. 5. 16. at the måge see wåra godha gärningar och prijsa wår Fadher som är j Himmelen. Tiänom honom j heligheet och rätferdigheet/ i alla wåra Lijfzdagar.
Luc. 1. 75.
Eph. 2. 10. Ty wij äre doch skapade j Christo Jesu til goda gerningar/ at wij vthi them wandra skola/ ja/ gånge ifrån
2. Tim. 2: 19. orätfärdigheetenne/ hwar och en som åkallar Christi nampn.

Dilige præcuctis sat mihi solus amor
1. Ioh. 4. 19.

2. Elska Jesum.

Elskom honom/ ty han hafwer först elskat oß. En Brwd elskar jw hierteliga sin käre Brwdgumma Nu är Christus wår och alle trogne hiertans käre andelige Brwdgumme.
Hos. 2: 9. Therföre seije wij billigt: Min wän är min/ och iagh är
Cant 6 2 hans/ then sigh iblandh rooser förlustar.

När

När Abraham sände sin Tienare til Mesopotamien, at han ther skulle tagha hans Son Jsaac en Brudh; och Rebecca hade honom in vthi sins Fadhers hws / roopade man strax til honom: Kom här in tu Herrans wälsignade / hwij ståår tu här vthe? Altså skole wij aff stoor hiertans kärleek fast mehra seya til thenna wår Siäl Brudgumme: Kom här in tu Herrans wälsignade Herre Jesu Christe vthi mitt Hierta. Gen. 24. 31.

Och hwijla j hiertat hoos migh /
At iagh aldrigh förgäter eigh.

Ja / wij skole allestädes bära Jesu Namn medh Paulo. Act. 9. 15.
Och medh the andre Apostlarna frögda oß at wij äre wärdige något lijdha för hans Namns skul. Act. 5. 41.

Huru högt och hierteliga Jesus och hans H. Namn

är elskat ät the helige Guds Menniskior / Propheter / Apostlar och Martyrer / ståår icke noghsampt at beskrifwa och förtällia.

Paulus hafwer infördt Jesu Nampn vthi sina Epistler femhundrade reesor / och gör et enteligit sluut at stadigt blefwa ther widh / seijandes: iagh är wiß ther vppå at hwarken Dödh eller Lijff / eller Englar eller Förstendöme / alle wålligheeter / eller the tingh som nu åre / eller the tingh som tilkomma skola / eller högheet / eller diwpheet / eller något annat Creatuur / kan skilia migh
Rom. 8. 38. ifrån then kärleek / Som är i Christo Jesu wårom Herra.

Johannes then Lärjungen som Jesus elskade / vpreppar thetta nampn tuhundrade tiugu gångor.

Hieronymus hafwer giort

aff

aff thetta nampnet sit Biblio-
tek. Om Ignatio säger man/
at han skal hafwa hafft Jesu
Nampn medh gyldenne book-
stafiver inskrifwit vti sit hierta.

Bernhardus säger: Jesu Nampn är j Munnen en söötth Honungh/ j Öronen en liuflig Klangh/ j Hiertat then aldra-högste och största glädie. Jesu dulcis memoria, dat vera cordis gaudia.

Jesus mel in ore, in aure melos, in corde iubilus.

Then högsta glädie j werlden är/ Tenckia på JEsum sin HERre kär.

Galatinus, så offta iagh nempner thet nampnet Jesus/ så warder min Mun och Tunga såsom öfiver sockrat och söötth giordh.

Dum nomen Jesu pronuncio, totum os meum mirâ quadam svavitate repletur.

Lutherus satte j alt thet han skreff/ thet Nampnet Jesus frempst.

Huru kunde en from Predikant prånga medh sit Symbolo: Ante omnia JESUS, för alle ting Jesus. Wij

Jesu nomen amo, doceo, lego & audio semper.

Wij wele inthet gifwa them effter/ vtan med Jesu nampn/ smyckia och prydha wåra hiertan. När nu thenne Lilla kåre HERREN JESUS/ vthur Waggan roopar til oß/ såsom vthur sijn första Predykestol: lätt migh vp min kåra min Syster/ min fromma. Så swarom honom: Paratum est Cor meum, mitt hierta är redo/ Gudh mitt hierta är redo! Och warom ingalunda några grofwa och Okärlige Bethlehemiter/ the ther intet unte honom Ruum i herberget.

Cant. 5. 2.

Psal. 58. 8.

Luc. 2. 7.

3. Tacka och prijsa honom.

Magna beneficia magnam requirunt gratiam.

O quantum â nobis miseris es timendus, amandus, benedicendus, lau-

På en Stoor wälgerning/ hörer en Stoor tackſåjelse och Deo gratias. Hwadh wälgerningh kundhe HERREN Gud oß högre bewisa/ åhn der wij alle för Syndernes skull/ hadhe skolat Döö och fördömde warda.

da. Tå hafwer han låtit oß til återlösningh/ sin egen eenda och kåre Son anamma mandom/ och i antagna mädom/ lida pina och dödh och således skänckt oß sin Son.

O hwilken outhsäjeligh nådhe och wälgerningh!

O min K. Frelsare säger Bernhardus, hwar medh skal iagh tigh min Tacksamheet bewysa? jagh haar plat inthet thet som mitt är/ uthan allenast Synden/ hon är tigh inthet kär/ och medh henne töhr iagh inthet tråda för tit ansichte.

Ther iagh än skiönt skenker tigh alt thet iagh hafwer/ så är thet inthet emoot tin högelige förtienst. Jagh är thet arme Enkians Son/ haar intet mehra åhn twå skerfwer/ min Kropp och Siäl. Them wil iagh gifwa tigh til egna. Tacka wil

dandus, honorandus & glorificando. Qui nos sic amasti, sic salvasti, sic sanctificasti! Da nobis bonis tuis, ut de datis tuis serviamus tibi. Augustinus.

wil iagh tigh medh mitt hierta/ ther vthi skal tu genom kårleken inrotat wara. Eph. 3. 17.

Esther hadhe förwårkat sit Lyf/ ther medh at hon okallat war ingången til Konungen. Men hon fann nådh för hans ögon/ at han vthsträckte then gyllene Spyren han i sin Hand hadhe emoot Esther.

Esth. 5. 4.

Altså hadhe wij alle förwårkat wårt Lyff/ och giort oß skyldige til then ewiga dödhen/ ther medh at wij hafwe öfwerträdt then stoore Konungens/ ja/ alle Konungars Konungz befalningh. Men hans hierta hadhe itt annat sinne/ hans barmhertigheet wår så brinnande/ at han icke wille eller kunde göra effter sin grymma wredhe. Vtan hafwer vthstreckt til oß sitt

Hos. 11. 9.

ordh

ordz gyllene spüra/ bewüst oß sijna nådhe och skånckt oß sin eenda Son. Rom. 11. 33.

O hwilken diupheet aff Gudz Kårleek!

Therföre så tackom Gudh medh hierta Munn och gerningar/ effter hans egen nådige wilie och befalningh: åfra Gudi tackåffer/ och betala then:| högsta titt lyffte. Ty then ther tack åfrar han prüsar migh: och thed är wägen/ Psal. 50. 14. 23 at iagh wüsar honom Gudz Saligheet.

Han hafwer gifwit sigh oß heel och hållen i sijn Son/ o så gifwom oß honom igen alstinges/ och latom hans låff Psal. 34. 2. allestådes wara i wårom Munn.

Han hafwer gifwit oß sijn Son til Saligheet/ derföre så gifwom oß honom igen til Luc. 1. 74. lydno och tacksamheet.

Han

Han hafwer gifwit oß thet oß aldramäst war affnödenne/ therföre så gifwom honom igen thet bästa wij hafwe nembl. wåre hiertan til bo-
Rom. 6. 19. ningh/ wåra munnar til prijs/ alla wåra lemmar rätferdigheetenne tij tiänst.

Han hafwer skänckt oß lijfwet. Hwadh skole sitt icke Menniskian gifwa för lijff?

När Keysar Augustus skänkte en Soldant lijfwet/ som war öfwer luupen til fienden/ wiste han icke nogsampt sigh theremoot tacksam thee och bewijsa. Ibland annat/ brast han vth i thessa ordh: Quid tibi rependam Cæsar? pro tanto beneficio, effecisti ut viverem & moriar ingratus?

Huru skal iagh o Keysar thenna welgerningh någon tijdh wedergella/ tu hafwer skänckt migh lijfwet/ och iagh

skule

skulle otacksam Döö? thet wil iagh aldrigh om migh säja lätha. Så måtte och wij säja: Quid retribuam Domino? Huru skal iagh wedergälla Herranom thenna stoora wälgerningen? ach iagh kan ingalunda wedergälla then/ warder thed och aldrigh i Ewigheet kunnandes. Thenna skencken är så stoor/ at ingen Menniskligh tunga therföre nogsampt tacka kan/ såsom och Syrach talar: låfwer och prijser Herran så högeliga i förmå/ han är åhn tå högre/ prijser honom aff alle kraffter/ och wånder icke igen/ likwäl hinne i icke ther in til. Syr. 43. 32. Doch så skola wij thenna höga wälgerningh icke förtijga eller medh stilla tijgande förbijgåå/ vthan then medh låff och berömelse altijdh ihogkomma. Kunne wij icke så mykit

göra

göra til saaken/ som wij gerna wille och billigt skulle/ så skule wij likwål göra så mycket wij kunna/ icke twiflandhe/ Gudh warder sådant tacksamme gemöthe sigh låtande behaga/ och tager således en godh willia för fulbordan.

Tobias sadhe til sijn reese Stalbroder Raphael/ then han meente wara en Menniskia: Azaria min Brodher/ om iag

Tob. 9: 2. ån gofwe migh sielff tigh til en tråål/ så wore thet dogh intet emoot tina wålgerningar. Så måtte wij fast billigare säja. HERRE Jesu min kåre Brodher/ om iagh åhn gofwe migh sielf tigh til en tråål/ så wore thet doch inthet emoot tijna wålgerningar.

Konungarna/ Försterna och folcket i Syriē/ Mesopotamia/ Lybien och Cilicien/ tilbodo

Holo-

Holoferni sijn tienst och sadhe: kom til oß och bliff wår gunstige Herre/ och bruuka wåra tienst som tigh täckes. Judith. 3. 6.

Altså gifwom och wij fast mehra Herranom Jesu Christo/ alt thet i och på oß är/ wåre hiertan/ hender/ Siäl/ Lijff och alle lemmar/ och säjom: war tu käre Jesu Christe wår gunstige Herre/ wij wilie wara och blifwa tina trogna undersåtare i Ewigheet.

Summa: hwar wil man taga ordh/ ther medh wij thenna wälgerningh och thessa stoore Juuleskatter nogsampt berömma prijsa och låfwa kunna.

Sejom medh Paulo: wälsignat ware Gudh och wårs Herres Jesu Christi Fader/ then oß wälsignat hafwer med all andeligh wälsignelse/ i the himmel-

himmelska tingh genom Christum. Medh Dawid: Låfwer Gudh i hans helgedom/ Låfwer honom i hans machts fäste. Låfwer honom i hans dråpeliga gerningar/ Låfwer honom i hans stoora herligheet. Alt thet anda hafwer Låfwe HERran/ Haleluia. Och aff Esaja: Tacker Herranom/ Prediker hans nampn/ görer hans anslagh kunnogh ibland fålken/ förkunner att hans nampn högt är.

Eph. 1. 3.

Psal. 150. 12.

Esa. 12. 4.

Prijs ware tigh Ewinnerlig/ som
oß then nådh bewijste
At wij äre Gudz Barn med tig/
o käre Broder Christe/
Så må nu hwar man wara glad/
och prijsa Gudh i allan stad/
Han är wår käre Fadher.

4. Låffiunga honom.

Thedh wil och wara at wij altijdh synnerliga på thenna Christenheetenes allmeste frögder

der och glädefulle Juule högtijgh / frögde och förluste oß medh Psalmer / Låssonger och andelige wijsor / effter Pauli lära: lårer och förmaner edher inbördes medh Psalmer och låssånger och andeliga wijsor i nådhene / och siunger Herranom i idrat hierta. Therutinnan then Himmelska hårskaren föregåår oß / medh sitt liuff- och hårligha Exempel / hwilke then skiöne Juule- och Engle Predikan / medh sijn Songh besluuto / Siungande: Gloria in Excelsis Deo, åhra ware Gudh i högden. Så hafiva och wåra Gudhfruchtige Förfäder / alredo för några hundrade åhr / under thet mörka Påfwa dömet sigh medh skiöna Psalmer förlustat. Och ther medh Contesterat och betygat / at the hafiva hafft sitt hopp Col. 3. 16.

och

och tilförsicht til Gudz Sons Incarnation och Menniskobliffwande/ och således ther igenom söökt tröst och salighet.

Strigenitius skrifwer/ at then Lille Juule Psalmen in dulci iubilo; skal för mehra ähn tuhundrade åhr wara Componerat aff Petro von dresden en Meisner/ hwilken hafwer warit then Martyrens Johannis Hussi Stalbrodher.

Lutherus förmåhler och i sijn Jeniske Postilla/ at man i Påfwedömet hafwer sungit skiöne Psalmer såsom/ om: Juul/ en Jungfru Födde ett Barn idagh/ thet wij skule ꝛc.

Påska/ vpstånden är wår Herre Christ.

Pingz höghtijden: Nu bidie wij then H. andh. ꝛc.

Så hafwa och månge H. Kyrckefädher Componerat och sungit härlige Hymnos, Antipho-

tiphonas, Cantilener och Psalmer.

Theslikes Lutherus månge Biskopar och lärde män bådhe för och i wår tijdh/ och ännu Gudhi åhrat fast åhrliga. Ther medh the Gudfruchtiga dageliga sigh icke ringa hugna och förlusta.

För någon tijdh haar sigh i NidherLandh tildragit/ att en åhrligh Man för Ewangelij skul/ skule förbrändh warda. Tå han nu satt vthi diupa tanckar frågade en aff hans förföliare/ then och honom dömt hadhe; om han nu först begynte ångra sigh? Han skule för bettre hadhe betänckt sigh/ nu wore thet förseent.

Men then oskyldige fördömde Ewangeliske Christ/ förswarade sigh strart och sade: Hwadh meenar tu? Jagh

tänc-

täncker nu inthet på/ såsom iagh migh therföre fruchta skule/ vthan ther vppå præparerar och bereder iagh migh fast mehra/ hwadh iagh i Elden för tröst hafwa skal. Therföre logh hans fiende säjandes. Hwadh Tröst kän een kättare hafwa? Han swarade. Jagh är ingen kättare. Engla Songen om Juulenatten skal wara min Tröst. Och när iagh warder sat på båhlen/ så wil iagh anstemma och säja: åhra ware Gud i högdenne/ som migh sin Son skänckt hafwer/ genom hwilken iagh är wiß på min Saligheet. Lijfwet kunna i skada/ men min Siäl ingalunda.

Fridh ware vppå min hiertans jordh/ iagh som min wilia under Gudz wilia gifwit hafwer/ hwilken thenne elendigheet migh tillåtit/ och allom

Menni-

Menniskiom ett got behagh til Gudz Nådhe och migh til thenna Dödhen. Hwilken jagh min herra Jesu Christo / willigh och beredd är til at lydha och vthståå.

Medh thenna Engle = och andre Jwle Sånger / kunne och wij oß j Lyfwet och dödhen förlusta och hierteliga / hugna / frögda och trösta.

Fördenskul hafwer iagh och Rådhsampt funnit / til thetta ringa arbethes enteliga sluuth / jempte några vthwalde Böner / några fåå andechtige och gudelige Jwle Sånger / hwilka j Handh = och Psalmböker=ne intet finnas / här inföhra / icke twiflandes at fromeChrist=elskande hiertan och ther igenom warda rörde / och til glädie j Christo Jesu vpwäckte.

Hierteliga Tacksei-
jelser och Juule Böner.

I.

O HERRE Himmelske Fader/ jagh tackar tigh at tu tit nådherryke loffte om Qwinnones Sådh vpfylt/ titt liufliga hierta medh migh ganska mildeliga deelt/ och then största skatt i Himmelen och på Jorden/ tin kåre Son/ migh förårhrat hafwer.

Och beder tigh/ tu wille genom tin anda/ mit hårda hierta beweeka/ at thet tigh til tacksamheet sigh alstinges begifwer/ på thet iagh thenna tyna stoora liuflighet och ovtseyeligh wälgärningh medh hierteligh förundringh och taksegelse ehrkenna må.

O trogne Gudh/ tu hafwer idagh beweekt Englarna i Himmelen/ at the en skiön Lofsång

sun-

ſungit / och oß then ſtoora glädien förkunnat haſwa / lårt migh och ther aff kenna och ſmaka en lythen gnyſta / at iagh thenna höghtydh vtan bedröfwelſe / fruchtan / ångeſt och ſorg / tydeligen celebrera och hålla må.

Och effter the Helige i G. Teſtamentet / öfwer thenna Födelſen för än then ſkedde / ſigh ſå hierteliga frögdat haſwa. Så frögder iagh migh ther öfwer ſå myckit mehra / emedan tin K. Son är kommen i kiötet / och återlöſningenes wärck fulbordat haſwer.

I dagh affſyndrar iagh mig Gudi låff / ifrån Judar / Turkar / hedningar och alle Ogudachtige / the tin Sons födelſe intet achta / och honom til frelſare intet haſwa willia.

Iagh tackar tigh Gudh H. Ande / at tu migh genom titt

ord thenna stoora glädien haf-
wer uppenbarat. Heerdarna
ärd i dagh genom Englars röst
tröstade/ och rykeliga weder-
qweckte wordne. Låt och o
Gudh thenna Himmelska Fri-
dhen och helga wälbehageligheet wara och blifwa i mit hierta/ på thet iagh för mina synder skul / migh icke myckit förskrecker / utan migh medh thenna helga Födelsen i all ångest tröster.

Giff och at iagh tine Kyrke-Englar mine kåre Lårare och Predikanter/ hwilke thenna tin Sons födelse / oß aff tit ordh förkunna/ gerna och willigt hörer/ och medh synnerligh andecht och Gudeligheet Saligen betrachtar. Altså / at iagh medh alle trogne och uthwalda en gångh then Himmelska Juulehögtiden begåå/ och et ewigt Gloria in excelsis, i stör-

sta

sta Saligheet sjunga må. Genom tin Son min ende Frelsare Amen.

2.

Ach tu fromme HERre JEsu Christe / iagh wille tigh gerna aff hiertat låfwa och prysa för titt Menniskio blifwande / men hwar skal iagh thet taga? medh hwadh hierta och ordh förmåår iagh tigh för sådan stoor welgårningh tacka? Om iagh ån hadhe tuusend och flere Tungor / kunde iagh ån tå tigh icke nogjampt låfwa / emedan tu åst kommen j wårt Köt och Blodh / och wår Broder worden / hwilket widt öfwergår wår tacksettelse / som wij tigh bewijsa kunna. Ty hwadh hadhe tu mehra och större oß til åhrå och Saligheet göra kunnat / ån at tu icke Engelisk-vthan Menniskligh natuur på tigh tagit hafwer / och alla tina håf-

swor oß som tina Brödher och Blodz förwanter meddeelt!

Thet är nu min högsta skat och tröst / ther utöfwer frögder iagh migh aff hiertat / påckar och trotzar ther på / at mit Köt och Blodh nu mehra medh tigh i skylskap kommit är / och iagh en Lem i tin Lekamen worden. Ther nu tu Herre äst och regerer / ther skal iagh wara såsom et stycke aff tin Lekamen / och som en then Ewiga härligheetz och Saligheetz medharfwinge. Thet warder tu migh nådeligen låtandes wederfahras / tu trogne Emanuel, Gudh medh oß / för tit Menniskioblifwande skul. Amen.

3.

O Herre Christe / tu trogne Frelsare kåre nyfödde Jesu / huru skole wij tigh nogsampt tacka / och tit nampn prysa? at tu aff stoor innerlig

kär-

kårleek emoot oß/ tigh så ödmiukat/ aff tin himmels troon til oß på jorden nedsänckte/ och san Menniskia/ ja/ wår K. Broder worden äst/ at tu oß fridh medh Gudh/ rätferdigheet och et Ewigt Lyff förwärfwa måtte.

Ach Herre tin kårleek är ovthseyeligh/ tin barmhertighet outgrundeligh/ ther medh tu oß tina fiender och så stoora syndare elskat/ och oß medh tigh förrenat hafwer.

Tu hafwer genom tin helga födelse oß til thet ewiga Ryket på nyofödt. Och såsom wij genom wåra första föreldrars mißgärningar åre vthur Paradijset förjagade. Så hafwer tu oß genom tin tilkommelse i kiötet/ himmelens Port igen öpnat/ at wij j wårt elende icke Ewiga blifwa måtte.

Wij tacke tigh o Herre Jesu

ſu Chriſte / för ſådan tin ſtoora nådhe / ſå myckit wij ſwage menniſkior kunna och förmåge.

Wij frögde oß och åre glade j tigh / effter tu wårt elende anſeet / och wåre Siålar i ſå ſtoor nödh kent och frelſt haſwer. Och bidie tigh / vplyys wåre hiertan / at wij oß öfwer tin Saliga födelſe / frögda / emoot Synden / Dödhen / Helſwetit och Dieſwulen ther medh tråtza / at the icke någon macht öfwer oß haſwa måge / effter wij j tigh åre och bliſwe.

Giff oß och genom tin H. Anda / at wij ſynnerliga j wår yterſta nödh / oß medh tin H. Födelſe kraffteliga tröſta / och ther vppå Saligen inſompna måge.

Sådant förlåna oß / o trogne hiertans allerkäreſte Jeſu / för tit högt wålſignade Menniſkio bliſwande och födelſe ſkul / benedicat och prijſat j Eswighet.

Amen.

Ach

Ach kåre Herre Jesu Christe / fast iagh än hadhe tusende Engla Tungor / så kunne iagh tigh icke tilfyllest tacka / för thenna tin stoora och outhsegeliga wälgärningh / then tu migh fattigh syndare aff blåtta nåde beteedt hafwer / i thet tu tigh så hierteligen öfwer mig förbarmat / och så högeliga förödmiuckat hafwer / tå tu nedersteegh aff tin höga Himmles Troon til migh här på Jordenne / antogh mit Kött och Blod / doch vthan Synd / och åst worden min Broder / och igenom thenne tin helge födelse hafwer tu på thenna dagh öpnat migh Dören til Himmelrijket / hwilken för wåra synder skul hadhe til Ewigh tijdh måst blifwa tilsluten / så at iagh nu mehra hafwer en frij tilgångh til min Himmmelska Fadher / och trö-

steli-

ſteliga roopa kan; Abba aldrakäreſte Fadher. För thenna tin ſtoora och höga wälgärningh / tackar iagh tigh aff alt hierta / så widt iagh genom tin nådh kan och förmåhr / och bedher tigh för tin H. Mandoms annanimelſe och födelſe ſkul / tu werdigas förlåhna migh tina helga nådh / at iagh migh aff ſamma tin H. Födelſe må dageligen och ſärdeles i min ſidſta andedräht / aff hiertat tröſta / och ther på Saligen insompna / ther medh iagh emoot Synd / Dödh / dieſwulen och helſwete tråtza och påcka kan / at the nu och i all Ewigheet ingen macht öfwer migh bekomma måge. Thet förlåna migh / o aldrakäreſte HERre JEſu / min eende midlare / fördagtingare och salighgörare / för tin heliga födelſe ſkull. Amen.

5. G

O Immanuel Frelsare Sööth/
Jungfrunes Sonen blyde/
Tu kompstt til migh vhr Fa-
drens skiööth/
Vthi bestemdan tydhe/
Är worden matt och icke man/
Allena migh til godhe/
Min stoora swagheet tagit an/
Tu aldrakäreste Broder.
Tu äst min been aff beeom min/
En san Menniskia worden/
Insluut migh in i tins hier-
tans skryn/
Sägh migh qwit ifrå Syndē.
På det iagh i all Ewigheet/
Vthi tins Faders Ryke/
Må vthi frögdh och saligheet/
Gledias medh tigh tillyke/
Ach kom doch snart tagh migh
til tigh/
Ewigt hoos tigh at blifwa/
Låt oß allom Ewinnerligh/
I Himmelsk Glädie lefwa.
Amen.

Jubel

Jubel - och Liuflige Juule Sånger.

1.

Ps. 148. LOfwer Gudh i Christne alle/
Lofwer Gudh i himmels troon/
Siunger medh Liufligh skalle/ ij
Lofwer Gudh med liufligh thoon/
Ty oß är född wist Jesus Christ/
Gudz och Mariæ Som/
Loffsiunger/ Loffsiunger/ Loffsiunger/ Loffsiunger/
Wårom Konungh Jesu Christ.

2.

Lofwer Herren j Himblar/
Lofwer honom j högden/
Lofwer honom helge Englar/ ij
Och all hans Håär med frögden/
Ty oß är född wist Jesus Christ.

3.

Lofwe och Sool och Måne/
Och skijnande Stiernor/
Lofwe honom alle Himblar/ ij
Watn åfwan Himmelen/
Ty oß är född wist Jesus Christ.

4. Ty

Ty Gudh skickar them alle/
at the så gåå måste/
The weta wäl sit kalle/ ij
Vthi Himmelens fäste/
Ty oß är född wist Jesus Christ.

5.

Lofwer Herren på Jorden/
Hwalfiskar och all diuur/
Eldh/ Hagel/ Snöö och Dimba/ ij
Hafwet och Stormweder stoor/
Ty oß är född etc.

6.

Lofwer i Bergh och Daalar/
Cedrer och alle Tråå/
All Diwr medh Fåå och Foglar/ ij
Och alt på Jorden är/
Ty oß är född, etc.

7.

I Konungar på Jorden/
Dommare och Fälck all/
Ynglingar/ och så Junfrur/
The Gamble medh the Vnge/
Skola Lofwa Herrans Nampn/

Ty

Ty oß är född / wist Jesus Christ
Gudz och Mariæ Son /
Loffsiunger / Loffsiunger / Loffsiünger / Loffsiunger /
Wårom Konungh Jesu Christ.

2.

1.

Gudh hafwer oß vthlåfwat / ij
Sin Son i Paradijs / ij
Thet hafwer han fulbordat / ij
Gudi skee Loff och prijs / ij
Ty Siungom thenna Songen /
Medh the Gudz Englar mång /
Ahra skee Gudh j högdenne /
Fridh wari och / på jordenne /
Menniskiomen en godh wilie ij

2.

Gudh är Menniskia worden / ij
Född aff en Jungfrw reen / ij
Lijk loß j all tingh blifwen / ij
Doch vthan synd och meen ij
Til Saligheet oß gifwen /
Från Fadren kommen nidh /
Han hafwer oß frelst ifrån helf-
wetes / glö[illegible] /

Ge-

Genom sin pijno och bittra dödh/
Honom skee Låff och prijs. ij

3.

1.

NU frögder edher alle/
I thenna Jule tijdh/
Siunger medh liufligh skalle/
Ty Gudh är oß nu blidh/
Han skäncker oß sin enda Son/
Oß til stoor tröst och nyckin mon/
Gudi skee låff och prijs.

2.

Engelen thet förtällier/
Som kom från Himmels högd/
Til sin Barn Gudh oß wällier/
Thet är wår största frögdh/
Frögdoms at Gudh wår Fader är
Frögdoms/Jesus wår Broder kär
Gudi skee loff och prijs.

3.

En kan större widunder/
I Werlden wara skeer/
När man thet rät begrunder/
At Gudh är worden Kött/

haar

Haar sigh j Jungfrw lijfwet sänckt/
Och Jungfrun födde oförkränckt/
Gudj skee låff och prijs.

4.

Gudh hafwer här fulkomnat/
sine sanfärdigheet/
Himmelen hafwer rempnat/
Regnat rätfärdigheet/
Här är Jsai grönskande Rijs/
Gudz högstes Son från Paradijs
Gudj skee loff och prijs.

5.

Wåre Färfäders lengtan/
Haar wunnit got vthslagh/
Och Konung Dawidz trängtan/
Är fulbordat j dagh/
Qwinnones wäsignade Sädh/
Är kommen här på jorden nedh/
Gudi skee, låff och prijs.

6.

Hwadh kan stå dödhen skaffa/
Ty här är Jesus Christ/
Lagen kan oß ey straffa/
Ey geller Sathans list/

Ty

Ty tackom Gudh för hås mildheet/
Är kommen hår på jorden nedh/
Gudj skee loff och prys.

7.

Prys wari tigh Gudh Fadher/
För tin Son aldramåst/
Prys skee Jesu wår Broder/
Tu som hyt kommen åst/
Tigh Helige Andes heligheet/
Tigh Heliga Trefaldigheet/
Skee loff i Ewigheet.

4.

1.

NÅr Jesus Christus föddes/
Vthi Bethlehem,
Gudz Englar ther åth gladdes/
Bebodandes heerdomen/
Eya siungom wij/ warom gladh
Wij äre frij/för den ewiga döden.

2.

Nya tidander hördes/
Vthaff Himmels högdh/
The trognas hierta rördes/
Aff glädie och frögdh. Eya etc.

3.

Gudh år Menniskia blifwen/
Född aff en Jungfrw reen/
Til saligheet oß gifwen/
Han år wår tröst alleen. Eya.

4.

Sij j Krubban han ligger/
Swepter j Kläder fijn/
Ty war min Siäl nu trygger/
Skåda Frelsaren tijn. Eya.

5.

Ej kan Tungan vthåla/
Thenna hårligheet/
Itt Barn wil oß hugswala/
Och gifwa Saligheet. Eya.

6.

Thenne wålgårningz storleek.
Låt oß blifwa qwåar/
Siungom i trones kårleek/
Med then Himmelska skaar. E.

7.

Åhra skee Gudh j högden/
Och fridh på jordenne/
Menniskior hafwe frögden/
I heela Werldenne. Eya.

Prys

Prijs ware tigh Gudh Fadher/
Gudz Son och then Helge And
Låt oß få tina Nådhe/
Så går oß wäl i hand.
Eya siungom wij/ warom gladh
Wij äre frij/för then ewiga döden.

5.

Nu må Werlden frögda sigh/
Frelsaren är oß giffwen/
Aff en Jungfriw wisserligh/
En san Menniskia bliffwen/ (röst/
Ty frögdoms Gudh med gladsä
Glädioms och med hiertans röst/
Aff Gudz nådh alleena/
Som han haffwer oß bewijst/
Genom sin Son Jesum Christ/
Wår Frelsare then reena.

Ty nu är then frögdestundh/
Aff Gudi oß tilskickat/
Som låffwat war margelund/
Och är nu skeet til pricka/
Ty skee prijs j ewigheet/

Gudh Fadher för sin godheet/
Som sin Son oß sende/
Och Jesu Christ wår Broder/
Som alles Frelsare är/
Skee Loff förythan Enda.

6.

1.

GLadeligh sjunge wij/
Frögdoms i thenna tijdh/
Gudh är oß allom bijd/
Itt Barn är oß giffwit/
Gudh Menniskia blifwen/
Är nu född/ ij ij ij.
Uthaff Jügfrw reena Lijfwet.

2.

I Werlden Föddes han/
Som är Gudh så och Man/
Allom han hielpa kan/
Honom wij åkalle/
Högst är öfwer alle/
Alleena/ ij ij ij.
Hä oß altijdh rät hugswalar.

3.

Wijse Män komo Tree/

Sken-

Skencker tå förde the/
Barnet j Krubbone/
Stiernan för them lyste/
Wägen hon them wyste/
Tigh til prys/ ij ij ij.
Alleena Herre Jesu Christe.

4.

Pryser Gudh j all Landh/
Frögdens Qwinna och Man/
För thenna Frelsaren.
Gud hyt til oß sände/
Sin nådh til oß wände/
Ty skee Loff/ ij ij ij.
Altijdh honom vthan ende.
A M E N.

Nådh ware medh allom som wår Herra Jesum Christum rätsinneliga kiär hafwa. Eph. 6. 24.

FINIS.

Böön för Hans Konungz. Mattz:tt j synnerheet.

2. Sam. 24. 23. HERren tin Gudh låte tigh wara sigh behageligh.

HERren höre tigh j nödhene/ Ps. 20. 8. 3. 5. Jacobs Gudz Näpn beskydde tig. Han sende tigh hielp aff helgedomienom och styrcke tigh aff Zion. Han gifwe tigh hwadh titt Hierta begårer och fulborde tin anslagh.

Josv. 1. 9. HERren ware medh tigh vthi Ps. 18. 51. alt thet tu företagher/ och bewijse tigh stoor Saligheet.

32. 7. HERren ware titt beskerm/ Deut. 32 10. 11. ware tigh som sin Ögnasteen och uppehålle tigh vnder sina wingars skugga.

HERren gifwe tigh långt Lijf/ att tina åhr wara slechte ifrå slechte. Ps. 61. 7. 8. Han bewijse tigh godheet och troheet och the bewara tigh.

HERRē beware tigh för alt ondt/ Han beware tina Siål.

Herren

Herren bewaré tin Uthgångh 121. 8.
och Ingångh nu och j ewigheet.

Såsom Herren hafwer warit 1. Reg.
medh tin Kongl. Her Fadher / så 1. 37.
ware han och medh tigh.

Vivat vivat Rex Carolus, Lycka 39.
skee Konungenom / at han måtte 2. Reg.
winleggia sigh nådeligen och sacht- 11. 12.
modeligen regera / och fridhen
then hwar man gläder sigh åth
widh macht hålla. På thet hwar Fragm.
och en i roligheet lefwa och sin han- Esther.
del drifwa må. 7. 2.

FIAT.

~~314. IX. 8.~~
Ro Hartauskirjoja
Brennerus

KPL. 1
Mf. X

Gren

Jude